

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Výcvik československých parašutistů ve Velké Británii

(1940–1945)

Ludmila Habichová

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Moderní dějiny

Diplomová práce

**Výcvik československých parašutistů ve Velké Británii
(1940–1945)**

Ludmila Habichová

Vedoucí práce:

PhDr. Lukáš Novotný, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....

Touto cestou bych ráda poděkovala panu PhDr. Lukáši Novotnému, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce a za poskytnutí cenných rad.

Obsah

Úvod	1
1 Formování československého zahraničního odboje ve Velké Británii	8
1.1 Československá zpravodajská služba.....	8
1.2 Českoslovenští vojáci v zahraničí.....	13
1.3 Vznik SOE a Zvláštní skupiny D.....	16
2 Výcvik československých parašutistů	23
2.1 Výcvikový program a nábor prvních dobrovolníků.....	23
2.2 Assault Course.....	27
2.3 Para Course.....	31
2.4 Doplnující výcvik.....	34
3 První vlna výsadků v letech 1941–1942	39
3.1 Situace před vysazením do operace.....	39
3.2 Operace BENJAMIN a PERCENTAGE.....	41
3.3 Operace ANTHROPOID, SILVER A, SILVER B.....	44
3.4 Zbývající výsadky první vlny.....	50
4 Druhá a třetí vlna výsadků v letech 1942–1945	55
4.1 Druhá vlna výsadků.....	55
4.2 Třetí vlna výsadků.....	59
4.3 Ostatní výsadky včetně neuskutečněných.....	63
Závěr	66
Epilog	70
Seznam zkratk	73
Seznam pramenů a literatury	75
Archivní prameny.....	75
Edice pramenů.....	75
Literatura.....	75
Resumé	80
Přílohy	82
Tabulky.....	82
Originální dokumenty.....	88
Fotografie parašutistů.....	98

Úvod

Diplomová práce se zabývá výcvikem československých parašutistů ve Velké Británii během druhé světové války, v níž byli tito muži bráni jako jedna z významných složek západního odboje. Výsadky se staly nedílnou součástí války nejen v rámci Československa, ale zastávaly důležité místo jak na západní, tak i na východní frontě u všech bojujících stran. Autorka se z důvodu, aby práce nepřesáhla stanovený rozsah stran a zároveň si zachovala svou celistvost a srozumitelnost, zaměřila pouze na výsadky uskutečněné ze Západu v režii československé reprezentace a zcela vynechala výsadky řízené Sovětským svazem.

Cílem práce je zmapovat události předcházející odchodu československé zpravodajské služby do exilu v Londýně a následně podat výklad o zrodu myšlenky v okruhu československé exilové vlády za pomoci britských organizací na vycvičení vojáků z řad československé zahraniční armády a jejich následné vyslání do operací pro zvláštní účely na území protektorátu i na Slovensko. Největší důraz je kladen na výcvik parašutistů první vlny výsadek uskutečněných roku 1941, kde bude provedena analýza samotného výcviku dělící se na výcvik pozemní (*Assault Course*) a výcvik v seskoku padákem (*Para Course*). V práci se neopomene ani vylíčení osudů jednotlivých operačních skupin a celkové zhodnocení jejich úspěšnosti.

Na základě bádání a analýzy použitých pramenů se autorka pokusí nalézt odpovědi na otázky: Jak moc pečlivě Zvláštní skupina D přistupovala k jednotlivým kurzům pro parašutisty a zda byl výcvik dostačující pro jejich budoucí úkoly v okupovaných zemích? Stály úspěchy či neúspěchy operací za tak velkou ztrátu na životech nejen jejich spolupracovníků v rámci domácího odboje, ale i v řadách civilního obyvatelstva během stanného práva po uskutečnění atentátu na Reinharda Heydricha?

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol, které jsou dále rozepsány do podkapitol. Jednotlivé části chronologicky analyzují události před vypuknutím druhé světové války v českých zemích a následně v tzv. druhé republice, kdy se v rámci německé okupace začalo v zahraničí vytvářet odbojové centrum. Hlavním bodem práce je podrobná analýza fyzicky náročného výcviku budoucích parašutistů a určení povahy jejich poslání na území protektorátu. V závěrečné části se autorka zaměří na činnost

výsadkářů po jejich vysazení a bude zkoumat příčiny neúspěchu parašutistů při plnění zadaných úkolů.

První část diplomové práce analyzuje formování československého zahraničního odboje ve Velké Británii včetně utváření zahraniční armády. Ještě před vypuknutím celosvětového konfliktu se Československo muselo potýkat s německou agresí, která byla dovršena podepsáním Mnichovské dohody v září 1938 a v konečné fázi vznikem Protektorátu Čechy a Morava v březnu 1939. Prezident Edvard Beneš se rozhodl abdikovat na svou funkci a odcestoval do zahraničí nikoli jako politická osoba, nýbrž jako fyzická. Přesto v zahraničí začal vyvíjet činnost pro vytvoření československé exilové společnosti a po celou dobu války se snažil západní spojence přesvědčit k anulování Mnichovské dohody. Svou činnost mohl naplno rozvinout po návratu do Velké Británie, kde na něj čekala československá zpravodajská služba, která byla brána jako jedna z nejprestižnějších institucí. V úvodní kapitole bude rovněž vylíčen vznik, struktura a personální obsazení Zvláštní skupiny D a britské instituce *Special Operation Executive* (SOE), které spolu vzájemně spolupracovaly pro boj proti nacistickému Německu.

Analýza samostatného výcviku parašutistů tvoří základ druhé části práce. Autorka předtím, než zevrubně zanalyzuje jednotlivé kurzy, vysvětlí představu západních spojenců a československé exilové reprezentace o budoucím programu na jednotlivých výcvikových střediscích vzniklých po celé Velké Británii. Záměrem práce je také vytyčení požadavků pro jednotlivé dobrovolníky hlásících se do kurzů a jejich prvotní nábor v táboře československé zahraniční armády. Podkapitoly, věnující se samotnému výcviku rozdělený chronologicky na *Assault Course*, *Para Course* a další doplňující kurzy potřebné pro splnění úkolů ve vlasti, tvoří stěžejní část práce. V první části se Zvláštní skupina D rozhodla zaměřit na fyzické zdatnosti parašutistů, které byly prověřovány v rámci pozemního výcviku na odlehlých farmách ve Skotsku, kde dobrovolníci denně absolvovali fyzicky náročná cvičení včetně výuky v sabotáži, destrukci a orientaci v terénu. Další povinnou částí výcviku byl parašutistický kurz, kde se autorka soustředí nejen na samotné seskoky padákem, ale i na teoretickou výuku v učebnách střediska. Závěrečná podkapitola má za úkol vylíčit další možné kurzy, kterými parašutisté prošli pro co nejlepší splnění svých zvláštních úkolů a jež povětšinou absolvovali již ve složení sestavené skupiny pro vysazení na okupované území.

Třetí kapitola se soustředí na první vlnu výsadků uskutečněných v letech 1941 a 1942. Prvotně je zde poukázáno na potřebné organizační zásady, které bylo nutno provést před samotnými výsadky operace včetně balení materiálu a posledních přání parašutistů nasazených do akce. V dalších podkapitolách jsou hlavním tématem jednotlivé výsadky, kde autorka líčí účely jejich nasazení a jejich osudy záhy po seskočení z letounu, kdy se parašutisté snažili za pomoci spolupráce s domácími ilegálními organizace splnit své úkoly, které se mnohdy nedaly kvůli situaci v protektorátu provést.

Výsadky druhé a třetí vlny v letech 1942–1945 jsou zobrazeny v poslední kapitole práce. V podkapitolách opět dojde ke chronologickému zmapování jednotlivých výsadků a jejich situace po vysazení na okupované území. Autorka neopomene zmínit i jiné výsadky, které se uskutečnily v režii jiných organizací než Zvláštní skupinou D a také se zmíní o výsadcích, které díky blížícímu se konci války nebyly uskutečněny pro jejich nepotřebu.

V samotném závěru diplomové práce autorka stručně shrne hlavní myšlenky práce a prezentuje své vlastní výsledky bádání. V následujícím epilogu bude vylíčena situace přeživších parašutistů po válce s důrazem na jejich osudy po únorovém převratu uskutečněném roku 1948, kdy se k moci v Československu dostala Komunistická strana Československa.

Jako stěžejní zdroj pro diplomkovou práci autorka použila primární prameny uložené ve fondu 37 ve Vojenském historickém archivu se sídlem v Praze. Jedná se o fond nesoucí název Velitelství vojenské zpravodajské služby, ve kterém se nacházejí dokumenty o činnosti Zvláštní skupiny D, materiály o životech parašutistů a směrnice pro jednotlivé paraskupiny. Fond obsahuje veškerý materiál potřebný k probádání dané problematiky, nalezneme zde evidenci jednotlivých dobrovolníků, podrobné výpisy turnusů uskutečněných v rámci *Assault* a *Para Course* včetně výčtu jejich účastníků. Také zde můžeme zkoumat veškerou dokumentaci a korespondenci zaznamenávající jednání mezi Zvláštní skupinou D, Ministerstvem národní obrany a SOE. V nynější době je fond 37 plně zdokumentovaný v elektronické podobě, dostupný v badatelně archivu, přičemž k nahlédnutí do originálů se přistupuje již jen výjimečně. Autorka také nahlédla do fondu 20, který je fondem Ministerstva národní obrany v Londýně, kde jsou veškeré materiály týkající se působení této instituce na území Velké Británie.

K danému tématu diplomové práce je dostatek odborné literatury vydané v českém jazyce. Autorka na práci použila obecné studie zaměřené na československý exil v Londýně a také studie zabývající se konkrétně danou problematikou výcviku parašutistů.

Pro první kapitolu ohledně formování československého exilu byla nejpřínosnější knihou *Tichá fronta* od Jaroslava Koutka a zároveň kniha *Na západní frontě* od dvojice autorů Tomana Brody a Eduardy Čejky. Oba dva autoři shrnuli veškerou činnost československé exilové vlády v Československu, kde neopomněli ani problematiku zahraniční armády včetně parašutistů. Pro poznání československé zpravodajské služby velmi dobře posloužila monografie *Po boku prezidenta. Generál František Moravec a jeho zpravodajská služba ve světle archivních dokumentů* od Jiřího Šolce, doplněné dalšími knihami od téhož autora včetně série knih *Podpalte Československo!* Pro pochopení této problematiky autorka využila odborných studií vydaných ve sborníku *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*. Pro poznání britské organizace SOE byla použita studie *Sbor pro speciální operace. Stručná historie Útvaru zvláštní operací 1940–1946* přeloženou do českého jazyka. Autorem knihy je Michael Foot, britský politik a historik. Problematikou vzniku SOE se také zabývala ve své práci *Muži pro speciální operace. SOE a zvláštní skupina D – příprava československých parašutistů za druhé světové války* česká historička Marie Matušů, jejíž studie je pro autorku diplomové práce stěžejní v první a druhé kapitole. Marie Matušů se zaměřila na podrobnou analýzu spolupráce Zvláštní skupiny D s organizací SOE a na výcvik parašutistů, ale jejich samotné nasazení do výsadek a jejich výsledky již odborně nezkoumala.

Pro druhou kapitolu jsou stěžejním zdrojem informací dokumenty uložené ve fondu 37, které se prolínají s interpretací poznatků z odborných studií převážně od Jiřího Šolce, Jindřicha Marka a již zmíněné Marie Matušů, která velice zdatně na základě archivního materiálu a na základě poznatků získané již od Jiřího Šolce, sepsala chronologicky výcvik parašutistů na území Velké Británie včetně výčtu jednotlivých školících středisek, kde byli budoucí českoslovenští parašutisté soustředováni. Jindřich Marek sepsal dvě velmi přínosné práce *Pátou kartu bere smrt* s podtitulem *Českoslovenství parašutisté v britských battledressech 1941–1945* a *Muži z Ringway* s podtitulem *Českoslovenští parašutisté ve Velké Británii 1941–1945*. Jak názvy napovídají, práce se z větší části zaměřují na výcvik parašutistů v zahraničí, na výsadky

již nikoli. Autorka považuje za přínosné jeho podrobné zpracování statistických údajů, kde se zaměřoval na jednotlivé turnusy výcviků, od kdy do kdy probíhaly a v jakém složení. Přináší také v tabulkových přehledech uspořádané výčty jednotlivých výsadků s jejich členy a výsledky.

Problematikou československých parašutistů se nejvíce zabývá historik Jiří Šolc, který napsal práce zabývající se československou zpravodajskou službou (*Po boku prezidenta*), sepsal monografie zaměřené na domácí odboj (série knih *Podpalte Československo!*, *Smrt přála statečným*), mimo jiné napsal životopisné práce o osobách ze Zvláštní skupiny D (*Znamení trojského koně. Životní příběh majora Jaromíra Nechanského, Generál parašutistů*). Pro kapitolu o výcviku výsadkářů autorce nejvíce posloužila Šolcova práce *A zpívali jsme Tipperary* s podtitulem *Výcvik československých parašutistů ve Velké Británii*.

Třetí a čtvrtá kapitola je zaměřena na jednotlivé výsadky. První vlnou výsadků se zabývali autoři Oldřich Sládek ve své monografii *Přicházeli z nebes* a Zdeněk Jelínek se svou monografií *Operace SILVER A*. Jelínek se soustředil především na výsadek SILVER A a osudy členů po seskoku z letounu. Jeho první monografie vyšla v 80. letech 20. století pod záštitou Českého svazu protifašistických bojovníků a měla sloužit jen pro potřeby svazu, na veřejnost se dostalo až její druhé vydání z roku 1992. Vítězslav Hanák svou prací *Muži a radiostanice tajné války* a dalšími odbornými články vydanými v časopise *Historie a vojenství* autorce nejvíce pomohl v objasnění problematiky radiového spojení mezi domovem a Londýnem, kde popisoval jednotlivé šifrovací klíče a pravidla pro navázání spojení, neopomněl ani zdůraznit výcvik radistů. Pro třetí a čtvrtou kapitolu je stěžejní monografie *Bylo málo mužů. Českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*. Jiří Šolc zde komplexně a chronologicky popisuje jednotlivé operace s tím, že v úvodních částech práce se zaměřil na vznik Zvláštní skupiny D a na její činnost, od které přešel na popis první, druhé a třetí výsadkové vlny. Jako jeden z mála se zaměřil, byť jen v krátkosti, na osudy parašutistů po válce. Situace parašutistů po válce je zevrubně vylíčena v monografii *Horší než doba války...Osudy parašutistů z Velké Británie v poúnorovém Československu*, jejímž autorem je Jiří Plachý.

Důležité postavení ve třetí kapitole práce zaujímá operace ANTHROPOID, o kterou se zajímalo mnoho historiků a je o ní vydána spousta odborných studií různých

kvalit. Prvotina zabývající se atentátem nese název *Za Heydrichem stín*, jehož autor Jaroslav Andrejs ji napsal pod pseudonymem Jaroslav Drejs. Tuto prvotinu můžeme zhodnotit jako velice povedenou a objektivní práci postavenou na základě zkoumání soudních protokolů ze soudního líčení s parašutisty Karlem Čurdou a Viliamem Gerikem. Jeho druhá práce *Smrt boha smrti. Legendy a skutečnosti kolem atentátu na Heydricha* byla vydána s odstupem mnoha let. Další vydaná práce *Bomba pro Heydricha* od autorů Hamšíka a Pražáka se nedá posoudit jako odborná literatura založená na studii primárních pramenů, jedná se spíše o čtivou populárně naučnou publikaci. Na základě této knihy byl vytvořen scénář pro film *Atentát* natočen režisérem Jiřím Sequensem roku 1964.¹ Nejvíce oblíbenými autory ohledně problematiky atentátu jsou Miroslav Ivanov a Jaroslav Čvančara. Ivanov napsal *Atentát na Reinharda Heydricha* zaměřenou na výpovědi svědků z řad pomocníků parašutistů či lidí nacházející se na místě provedení atentátu, byť jen náhodně. Jeho souputník v dané problematice Jaroslav Čvančara napsal *Akce atentát*.

Autorka pro svou práci také využila memoárovou literaturu, kterou je potřeba brát s jistou rezervou. V první řadě se jedná o paměti zpravodajce Františka Moravce *Špion, jemuž nevěřili* vydané až po jeho smrti v režii dcery Hany. Moravec se zde plete v obecně známých ověřených faktech. V jeho pamětech si tak můžeme přečíst, že k výsadbku operace ANTHROPOID došlo až v dubnu 1942. Moravec se zde také zaměřil na své očistění ohledně toho, kdo smrt Reinharda Heydricha nařídil, což je aktuálním tématem dodnes. Sám František Moravec tvrdil, že atentát byl připravován na základě přímého rozkazu Edvarda Beneše s tím, že prezident těžce nesl, že Československo se nacházelo v žebříčku hodnocení odbojové činnosti v okupovaných zemích na posledním místě, a Moravec se zde omlouvá slovy, že Beneše upozornil na to, že smrt Heydricha je přijde draho. Naopak Emil Strankmüller ve svých pamětech tvrdil, že teroristickou operaci nařídila britská organizace SOE, s ním souhlasil i Jaroslav Šustr, který v jednom rozhovoru pro noviny vypověděl, že si tento čin objednali západní spojenci. K dané problematice se vyjádřil i Karel Paleček, který ovšem tvrdil zase něco jiného, podle jeho výpovědi si atentát objednal domácí odboj. Dnešní historiografie na základě zkoumání archivních pramenů došla k výsledku, že atentát byl nařízen okruhem lidí reprezentující československou exilovou vládu

---

¹ ŠOLC, Jiří, *Českoslovenští parašutisté ze Západu v literatuře*. In: *Historie a vojenství* 39, 1990, 5, s. 158.

a nevěšla z rozkazu jednoho člověka. Další memoárová literatura použitá pro diplomovou práci je od parašutisty Pelce Oldřicha s názvem *Parašutisté v akci* nebo od parašutisty Čestmíra Šikoly, který za pomoci Jaroslav Pospíšila sepsal knihu *CLAY-EVA ve vzpomínkách radisty skupiny a spolupracovníků*. V práci také byly zohledněny příspěvky do časopisu *Historie a vojenství* od zpravodajce Oldřicha Tichého v článku *Z paměti zpravodajce* rozděleném na dvě části a také příspěvky od Václava Krupky *Moje práce v odboji a spolupráce se skupinou SILVER A*.

1 Formování československého zahraničního odboje ve Velké Británii

1.1 Československá zpravodajská služba

Československé vojenské zpravodajství se začalo budovat po první světové válce při 2. oddělení hlavního štábu československé armády. Ve 20. letech se nejvíce soustřeďovalo na Horthyovské Maďarsko a na Rakousko. Pozornost na Německo zaměřilo až na počátku 30. let, a to zejména po nástupu Hitlera k moci v lednu 1933, kdy zpravodajská služba začala sledovat německé zbrojení a válečné plány Německa.² Ve vedení vojenského zpravodajství působil plukovník František Dragáč, který na postu vydržel do roku 1936, pak ho ve funkci velitele vystřídal plukovník František Hájek, který v čele vojenského zpravodajství zůstal až do zřízení Protektorátu Čechy a Morava.³ Českoslovenští zpravodajci do vypuknutí druhé světové války nejvíce spolupracovali s francouzskou výzvědnou službou *Service de Renseignement*, spojovacím důstojníkem zajišťující spolupráci mezi francouzskou stranou a 2. oddělením československého hlavního štábu byl kapitán Henri Gouyou přezdívám jako „Šmidra“.⁴ Československá strana navázala kontakty také s britskou službou *Intelligence Service* (IS) a se sovětskou zpravodajskou službou. Základy pro spolupráci se SSSR byly položeny spojeneckou smlouvou z května 1935, výměna zpravodajských materiálů se prováděla přes československo-sovětskou agenturní ústřednu Vonapo zřízenou v Praze pod vedením majora Karla Palečka a majora Michaila Vasiljeviče Kuzněcova.⁵

Nejvýznamnější osobou, která stála za tím, že se z československé zpravodajské služby stala organizace na vysoké úrovni, ceněnou i v zahraničí, byl plukovník generálního štábu František Moravec, velitel pátrací skupiny a zástupce přednosta 2. oddělení. Narodil se 23. července 1895 v Čáslavi jako nejstarší z deseti dětí.⁶ Roku 1913 maturoval na gymnázium s vyznamenáním a odešel studovat na Univerzitu Karlovu, první semestr studoval klasickou filologii, pak přešel na obor moderní filologie na filozofické fakultě.⁷ Na frontu byl povolán ve svých dvaceti letech dne 6. března 1915, dne 13. ledna 1916 padl do ruského zajetí a stal se dobrovolníkem

---

² KOUTEK, Jaroslav, *Tichá fronta*, Praha 1985, s. 11.

³ Tamtéž, s. 12.

⁴ TICHÝ, Oldřich, *Z pamětí zpravodajce (II.). Poznámky k činnosti 2. oddělení a ke knize gen. Františka Moravce*. In: *Historie a vojenství* 40, 1991, 1, s. 134.

⁵ KOUTEK, s. 20.

⁶ MORAVEC, František, *Špion, jemuž nevěřili*, Praha 2002, s. 5.

⁷ HAMŠÍK, Dušan, PRAŽÁK, Jiří, *Bomba pro Heydricha*, Praha 1964, s. 82.

v srbských legiích.⁸ Během války bojoval na srbské, rumunské, soluňské a italské frontě. Do své rodné vlasti se navracel z Itálie již v hodnosti kapitána a ihned se zapojil do bojů o hranice nově vzniklého Československa proti Maďarsku. Po jejich skončení se rozhodl nepokračovat ve studiu na vysoké škole a zůstat ve vojenské službě. Byl zařazen k 35. pěšímu pluku v Plzni, kde působil do roku 1930, mezitím stačil vystudovat Vysokou školu válečnou, kterou absolvoval s vynikajícím prospěchem jako první v ročníku.⁹ Roku 1930 odešel do Prahy k Zemskému vojenskému velitelství do 2. oddělení zabývající se zpravodajstvím.¹⁰ Dne 30. září 1934 plk. gšt. František Moravec dostal rozkaz k přeložení ke 2. oddělení hlavního velitelství jako velitel pátrací skupiny, v této funkci setrval až do 14. března 1939.¹¹ Pátrací skupina se dále štěpila na skupinu ofenzivní a obrannou. Ofenzivní sekce sloužila k získávání informací různého charakteru přes své vlastní vybudované agenturní sítě za pomoci svých agentů, informátorů či spolupracovníků. Naopak sekce obranná měla zabránit tomu, aby byla na území Československa vyvíjena jakákoli kontrašpionáž, čímž měla chránit armádu před pronikáním cizích zpravodajských agentů. Na rozdíl od sekce ofenzivní, která fungovala zejména v zahraničí, sekce obranná měla své zázemí doma v Československu, kde chránila vojenská tajemství státu, armády a válečného průmyslu.¹² Kromě pátrací skupiny působila ve zpravodajském oddělení také skupina studijně plánovací. Obě skupiny spolu spolupracovaly, pátrací skupina předala získané informace studijní skupině, která vše prozkoumala, roztřídila a vyhodnotila, z čehož byly následně zpracovány studie a zpravodajské přehledy, které napomáhaly v práci pro další skupiny 2. oddělení hlavního štábu, a to skupinu šifrovací, hospodářskou či technickou.¹³

Plk. gšt. František Moravec se své nové funkce chopil s velkou pílí a začal budovat z československé zpravodajské služby organizaci na vysoké úrovni s velkou prestiží. Českoslovenští zpravodajové byli velice vysoce hodnoceni v zahraničí, což v budoucnu napomohlo Eduardu Benešovi v budování československého exilu v Londýně a uznání československé vlády. Nově při 2. oddělení zřídil výzvědnou organizaci, která měla svou hlavní pražskou centrálu a čtyři zemské ústředny v Praze,

---

⁸ ŠOLC, Jiří, *Po boku prezidenta. Generál František Moravec a jeho zpravodajská služba ve světle archivních dokumentů*, Praha 2007, s. 17.

⁹ Tamtéž, s. 9.

¹⁰ MORAVEC, s. 6.

¹¹ ŠOLC, s. 46.

¹² Tamtéž, s. 29–30.

¹³ Tamtéž, s. 31.

Brně, Bratislavě a Košicích.¹⁴ Pod výzvědnou organizaci dále spadaly předsunuté agenturní ústředny (PAÚ) a zpravodajské orgány u velitelství sborů, divizí a pluků.¹⁵ V pátracím středisku v Praze (nazýváno jako APS I) se rozvíjela výzvědná činnost proti Německu a Rakousku, ve špionáži jim napomáhala pět předsunutých agenturních ústředen.¹⁶

Plk. gšt. F. Moravcovi byl v březnu 1937 do kanceláře doporučen dopis adresovaný přímo jemu do rukou. Autor psaní se podepsal jako Karl. Jednalo se o nabídku spolupráce od německého agenta Paula Thümmela, pracovníka německé vojenské špionáže (Abwehru) v Drážďanech, který po okupaci ČSR působil v Praze jako rezident německé vojenské výzvědné služby pro Československo, Rakousko a Balkán.¹⁷ Františka Moravce nabídka velice zaujala a i přes nesouhlas některých svých spolupracovníků se rozhodl k osobní schůzce za podmínek stanovených v dopise. Jednou z nejhlavnějších podmínek bylo, že Moravec na schůzku dorazí sám a s kufříkem peněz, za které Karl sliboval předání prvních informací pro zpravodajce. Schůzce proběhla 4. dubna 1937, kde Paul Thümmel předal Moravcovi návrh plánu na německé rozložení vojsk v českém pohraničí. Jejich spolupráce se rozjela naplno, což stálo zpravodajskou síť velké množství peněz, které ovšem Moravec neváhal investovat. V červenci 1937 Thümmel podepsal závazek o spolupráci, oficiálně tím vstoupil do služeb zpravodajské služby, které ho zaevidovala pod označením agent A 54.¹⁸ Vzájemná spolupráce s agentem A 54 trvala do Thümmelova zatčení gestapem dne 20. března 1942.¹⁹

Po podepsání Mnichovské dohody se německé gestapo zaměřilo na absolutní rozložení československého vojenského zpravodajského aparátu, zakázalo vyvíjet agenturní činnost proti Německu, generálové a vysocí důstojníci, u kterých se prokázalo sebemenší spojení s angažovaností proti Německu, byli propuštěni. Plk. gšt. František Moravec nerespektoval směrnice dané německým diktátem a začal tajně organizovat přeložení zpravodajského aparátu do ciziny. Již na podzim roku 1938 ho navštívil britský vyslanec a styčný důstojník britské *Intelligence Service* (IS) major Harold

---

¹⁴ KOUTEK, s. 12.

¹⁵ ŠOLC, s. 34.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ HAMŠÍK, PRAŽÁK, s. 87.

¹⁸ PACNER, Karel, *Československo ve zvláštních službách. Pohledy do historie československých výzvědných služeb 1914–1989. Díl II. 1939–1945*, Praha 2002, s. 15.

¹⁹ KOUTEK, s. 158.

Gibson s nabídkou, že by mohl zajistit odvoz vybraných zpravodajců do Londýna.²⁰ Moravec se rozhodl zatím vyčkat, i když si uvědomoval, že přijde den, kdy se Německo rozhodne obsadit i zbylé území Československa. Na počátku března 1939 dostala zpravodajská služba informaci od agenta A 54, že očekávaná okupace českých zemí proběhne v nejbližších dnech. Moravec se s Thümmelem sešel při osobní schůzce 3. března 1939, při které mu agent předal plán okupace Československa provedený čtyřmi armádními skupinami a plán na vytvoření nezávislého Slovenska, mimo jiné zde byla zmínka o tom, že se neočekává odpor ze strany československé armády a nacházel se zde i rozkaz k zatčení československých zpravodajských důstojníků. Paul Thümmel se také sešel s mjr. gšt. Emilem Strankmüllerem na nádraží v Turnově, kde mu sdělil přesné datum okupace, tedy 15. březen 1939.²¹ Moravec se společně se Strankmüllerem vydal informovat představitele československé vlády. Předseda vlády Rudolf Beran, generálové Jan Syrový a Alois Eliáš společně s ministry Františkem Chvalkovským a Jiřím Havelkou odbyli oba muže s tvrzením, že se jedná o nepravdivé informace.²²

František Moravec se rozhodl jednat na vlastní pěst a začal plánovat operaci Transfer. Dne 11. března 1939 proběhla schůzka Moravce, Strankmüllera a styčného důstojníka britské MI6 v Praze majora Gibsona ve vile Karla Palečka ve Strešovicích.²³ Britský důstojník na společném jednání zopakoval přání Londýna, aby československá zpravodajská služba fungovala nadále v Londýně, kde se stanoví podmínky pro další spolupráci proti Německu. Přednosta vojenské zpravodajské služby neváhal a nabídku přijal a vydal se na základnu rozřídít zpravodajský materiál. Nechtěl nechat gestapu k dispozici žádné důležité archivní spisy. Některé složky se rozhodl spálit a ty nejdůležitější personální spisy včetně tajného archivu zpravodajského odboru uložil do krabic, které byly 13. března 1939 odvezeny na britské vyslanectví.²⁴ O jejich přepravu do Londýna se měl postarat mjr. Gibson. Mjr. Gibson plk. Moravcovi sdělil, že pro jejich přepravu opatřil letoun s kapacitou dvanácti míst. Plukovník sestavil seznam dvanácti důstojníků, které chtěl mít po svém boku při odletu do exilu. Major Gibson počítal s tím, že Moravec určí pouze osm důstojníků a zbylá čtyři místa zaujme jeho

---

²⁰ MATUŠŮ, Marie, *Muži pro speciální operace. SOE a zvláštní skupina D – příprava československých parašutistů za druhé světové války*, Praha 2005, s. 43.

²¹ ŠOLC, s. 60.

²² KOUTEK, s. 26.

²³ ŠOLC, s. 62.

²⁴ ŠOLC, Jiří, *Podpalte Československo! Operace Perun*, Praha 1991, s. 10.

manželka Vlasta Moravcová společně s dcerami Hanou a Tatánou.²⁵ Moravec se však rozhodl ponechat rodinu v Československu s tím, že jejich přemístění se začne plánovat hned po přistání v Londýně. Letoun nizozemských aerolinií se vznesl z letiště Ruzyně dne 14. března 1939 v odpoledních hodinách.²⁶ Do letadla nastoupilo jedenáct důstojníků ve složení: přednost zpravodajského oddělení plk. gšt. František Moravec, zástupce přednosta pplk. gšt. Oldřich Tichý, správce finančních fondů špkt. Jaroslav Tauer, vedoucí ofenzivního zpravodajství mjr. gšt. Emil Strankmüller, vedoucí skupiny kontrašpionáže československé armády mjr. Josef Bartík, odborník na kontrašpionáž a zpravodajskou obranu špkt. František Fořt, zpravodajský důstojník špkt. Václav Sláma, specialista na šifrování a kódování zpráv špkt. František Fryč, vedoucí studijní skupiny a odborník na německou armádu špkt. Vladimír Cigna, odborník na řízení agentury, znalec ve spojení a ve výrobě falešných dokladů mjr. Karel Paleček a odborník na německou armádu, šifry a kódy mjr. Alois Frank.²⁷ Dvanáctý vybraný důstojník mjr. Bohumil Dítě do letadla nenastoupil, jelikož se nestihl vrátit ze služební cesty ze Slovenska.²⁸ V tomto seskupení chyběl Ing. Jan Budík, jakožto jediný rádiový odborník zpravodajského oddělení generálního štábu, který emigraci do Londýna odmítl z rodinných důvodů.²⁹ Skupina zpravodajských důstojníků byla po celou dobu války známá pod označením „Moravcova jedenáctka“.

Přistání na letišti Croydon nedaleko Londýna doprovázela řada novinářů z britských novin a časopisů, kteří nadšeně očekávali přilet prvních československých exilových představitelů. Za britské úřady důstojníky uvítal plukovník Frederick Beaumont Nesbit, který měl za úkol zajistit jejich přepravu do hotelu Grosvenor, kde se všichni důstojníci do návštěvní knihy podepsali pod svými nově nabytými falešnými totožnostmi, pro příklad František Moravec se zapsal jako Josef Musil, Karel Paleček jako Karl Pavlovski, Emil Strankmüller jako Emil Fejzal.³⁰ Ještě ve stejný den přistání se Moravec sešel s velitelem britské SIS s brig. gen. Sirem Stewartem Menziesem, který se zdráhal domlouvat podmínky budoucí vzájemné spolupráce bez přítomnosti mjr. Gibsona, který se po dopravení československých důstojníků vydal zpět do Prahy

---

²⁵ ŠOLC, *Po boku*, s. 19.

²⁶ TICHÝ, Oldřich, *Z paměti zpravodajce. Poznámky k činnosti 2. oddělení a ke knize gen. Františka Moravce*. In: *Historie a vojenství* 39, 1990, 4, s. 130.

²⁷ ŠOLC, *Podpalte Československo! Operace*, s. 10–11.

²⁸ KOUTEK, s. 26.

²⁹ PLZÁK, Josef, *Analýza agenturního rádiového spojení se stanicí LIBUŠE*. In: ŠUSTEK, Vojtěch (ed.), *Operace SILVER A*, Praha 2010, s. 292.

³⁰ ŠOLC, *Po boku*, s. 71.

zajistit převoz zpravodajského materiálu. Spolupráce tedy mohla začít naplno až po jeho návratu do Londýna 5. dubna 1939.³¹ Prvním bodem společného jednání byla dohoda, že se v rámci československé zpravodajské služby zřídí na území spojenců ústředny, kam plk. gšt. Moravec pošle své muže. Ve Francii se zřídila ústředna KAREL, kam se 1. května 1939 přesunul mjr. Karel Paleček společně s pplk. gšt. Oldřichem Tichým a škpt. Františkem Fryčem.³² K prvnímu radiovému spojení mezi Paříží a Londýnem došlo 15. září 1939, jako radiotelegrafisté v Paříži postupně působili rtm. Karel Barva, rtm. Vilém Marek, voj. František Malý a rt. Václav Modrák.³³ Ústředna fungovala až do porážky Francie, po její kapitulaci se zpravodajci navrátili zpět do Londýna. Zpravodajskou ústřednu LIBUŠE odjel do Nizozemska vést plk. František Hájek, který nebyl součástí Moravcovy jedenáctky a do Londýna emigroval z obsazeného Československa vlastní cestou.³⁴ Pod krycím jménem Charles Simpson odcestoval do Švýcarska mjr. Karel Sedláček, aby se ujal řízení ústředny KAZI sídlící v Curychu.³⁵ Ústředna KAZI si udržela významnou funkci po celou dobu války, mimo jiné zprostředkovávala spojení mezi Londýnem a Slovenskem. V Londýně se mezitím plk. Moravec soustředil na navazování kontaktů se zpravodajskými službami v západních zemích a na vybudování spojení s domovem. Ke zdárnému ukončení operace Tranfer došlo poté, co kapitán Alois Čáslavka přepravil rodiny důstojníků do Londýna, Moravcova rodina přešla hranice 30. června 1939.³⁶

1.2 Českoslovenští vojáci v zahraničí

Po 15. březnu 1939 se na západě začal utvářet zahraniční odboj, reprezentovaný Eduardem Benešem, v téže době se stále nacházející v Chicagu. Po příjezdu zpravodajských důstojníků napsal František Moravec Benešovi dopis, že se zpravodajská skupina přesunula do Londýna a je zde plně připravena dát se do jeho služeb. Beneš odešel do exilu na konci října 1938, a to jako soukromá osoba. Jako politický reprezentant vystoupil poprvé od Mnichova dne 16. března 1939, kdy zaslal protestní nótu proti zabrání ČSR americkému prezidentovi Theodorovi Rooseveltovi, francouzskému ministerskému předsedovi Édouardovi Daladierovi, předsedovi britské vlády Nevillu Chamberlainovi a sovětskému lidovému komisaři pro zahraniční věci

---

³¹ Tamtéž, s. 72–73.

³² ŠOLC, Jiří, *Generál parašutistů*. In: *Historie a vojenství* 45, 1996, 4, s. 159.

³³ HANÁK, Vítězslav, *Vojenská rádiová ústředna*. In: *Historie a vojenství* 46, 1997, 1, s. 93–95.

³⁴ ŠOLC, *Po boku*, s. 73.

³⁵ KOUTEK, s. 41.

³⁶ MORAVEC, s. 217.

Maximu M. Litvinovovi.³⁷ Benešovo postavení nebylo zpočátku nijak jednoduché, Západ ho považoval za soukromou osobu a západní spojenci fakticky uznávali jen vyslance, kteří po obsazení Československa v březnu 1939 neodevzdali své úřady do rukou nacistů. Ve Velké Británii se svého úřadu nevzdal Jan Masaryk, ve Francii Štefan Osuský, v SSSR Zdeněk Fierlinger a v USA Václav Urban.³⁸ Po svém návratu do Velké Británie 18. července 1939 musel Eduard Beneš slíbit britské vládě, že se nebude nijak politicky angažovat a ani vystupovat na veřejnosti jako politická osoba.³⁹ Usadil se ve vile svého synovce v Puttney, odkud navázal styk s Františkem Moravcem, se kterým zahájil úzkou spolupráci pro dosažení uznání československé vlády v exilu a uznání Československa v předmnichovské době.

Emigrace československého obyvatelstva mířící především do Anglie a Francie započala po podepsání Mnichovské dohody na sklonku září 1938. Po utvoření Protektorátu Čechy a Morava se emigrace ještě více zvýšila. Za hranice se uchýlovala inteligence, politické osobnosti a především demobilizovaní vojáci. Nejčastější cestou při přechodu byly hranice s Polskem, kde se začala utvářet československá armáda. V Krakově se 30. dubna 1939 za účasti československého konzulátu vytvořila Zahraniční vojenská skupina Československa, která se v červnu téhož roku přesunula do Malých Bronowicích.⁴⁰ Ovšem jen malá část československých vojáků setrvala v Polsku až do vypuknutí druhé světové války, většina z nich se rozhodla přijmout pětiletý závazek vstupu do Cizinecké legie ve Francii. Šest lodních transportů přesunulo od 22. května 1939 do 21. srpna 1939 dohromady 1200 vojáků z Polska do Francie.⁴¹ Vojáci do Cizinecké legie vstupovali o hodnost nižší, než byla jejich současná hodnost a jejich základnou se stala pevnost Fort St. Jean, kde si každý voják při vstupu bránou přečetl: „*Legionáři, jste muži, abyste umírali. A já vás posílám tam, kde se umírá.*“⁴² Zbytek vojáků v Polsku se zformoval do České a slovenské legie utvořenou dekretem polského prezidenta Ignáceho Moścického z 3. září 1939, do čela legionu se postavil pplk. Ludvík Svoboda.⁴³

---

³⁷ BROD, Toman, ČEJKA, Eduard, *Na západní frontě. Historie československých vojenských jednotek na Západě v letech druhé světové války*, Praha 1965, s. 27.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ MORAVEC, s. 192.

⁴⁰ ŠOLC, *Podpalte Československo! Operace*, s. 26.

⁴¹ BROD, ČEJKA, s. 41; ŠOLC, *Podpalte Československo! Operace*, s. 98.

⁴² SOUČEK, Josef, *Na francouzské frontě*. In: DUBEN, Vojtěch N. (ed.), *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*, Praha 2001, s. 46.

⁴³ BROD, ČEJKA, s. 60.

Ve Francii působil vyslanec Štefan Osucký, který s francouzskou vládou vyjednával utvoření československé armády. Byl velkým soupeřem pro Edvarda Beneše. Oba dva stáli o postavení ústřední postavy československého odboje, přičemž Osuský se snažil o vytvoření jeho základů a československé exilové vlády v Paříži, Beneš naopak požadoval, aby se centrem odboje i vlády stal Londýn. Vyslanec Osuský také nesdílel Benešův názor, že by mělo být Československo po válce obnoveno v podobě první republiky, přikláněl se k samostatnosti Slovenska. Dne 15. ledna 1940 se ve Francii vytvořila první československá divize, pro kterou se zřídil tábor v Agde nedaleko přístavu Marseille, který předtím sloužil jako útočiště pro uprchlíky ze španělské občanské války.⁴⁴ Štefan Osuský na půdě francouzské vlády dosáhl utvoření Československého národního výboru, který oficiálně vznikl 17. října 1939 v Paříži, v jehož prohlášení stálo, že se výbor ujímá řízení ve všech věcích československých až do konce války.⁴⁵ Po pádu Francie a podepsání francouzské kapitulace 22. června 1940 v železničním voze v Compiègne se československý exil zcela přesunul do Velké Británie a Československý národní výbor zanikl.⁴⁶ Vojáci byli na žádost Edvarda Beneše přesunuti na evakuačních lodích do VB a tábor pro československé vojáky v Agde se 20. srpna 1940 uzavřel.⁴⁷

Českoslovenští vojáci byli po příplutí z Francie soustřeďováni do tábora v zámeckém parku v Cholmondeley u Chesteru.⁴⁸ V táboře se soustředilo velké množství vojáků s různými politickými názory, mimo jiné se zde nacházeli i interbrigadisté ze španělské občanské války. Situace v táboře vyústila do vyvolané vzpoury v čele s komunistickými vojáky, kteří vytvořili jádro opozice vůči československé prozatímní vládě. Vzbouřenci byli z tábora internováni a přesunuti do tábora v Yourku, kde pod donucením podepsali závazek stát se součástí britských vojenských pracovních oddílů, do tzv. *Military Auxiliary Pioneer Corps*, kam se zařadilo na 460 československých vojáků.⁴⁹ Z ostatních vojáků v táboře Cholmondeley, loajálních vůči československé exilové vládě, se 12. srpna 1940 vytvořila První československá smíšená brigáda (v červenci 1941 přejmenována na První

⁴⁴ HANÁK, Vítězslav, *Muži a radiostanice tajné války*, Dvůr Králové nad Labem 2002, s. 16.

⁴⁵ OTÁHALOVÁ, Libuše, ČERVINKOVÁ, Milada (ed.), *Dokumenty z historie československé politiky 1939–1943. Svazek I. Vztahy mezinárodní diplomacie k politice československé emigrace na západě*, Praha 1966, s. 47.

⁴⁶ SOUČEK, s. 50.

⁴⁷ OSTRÝ, František, *Přes hory a vody*. In: DUBEN, Vojtěch N. (ed.), *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*, Praha 2001, s. 39.

⁴⁸ HANÁK, *Muži a radiostanice*, s. 17.

⁴⁹ BROD, ČEJKA, s. 178.

československou samostatnou brigádu), která ve svých počátcích čítala celkem 3276 mužů, jejich velitelem byl divizní generál Bedřich Neumann.⁵⁰ Českoslovenští vojáci se ve Velké Británii vyznamenali také jako letci, 12. července 1940 se zřídila první československá letecká jednotka na území Velké Británie, 310. stíhací peruč, jejím velitel se stal major Alexander Hess.⁵¹ V následujících obdobích došlo ještě k vytvoření 312. československé stíhací peruti, 311. československé bombardovací peruti a 313. československé stíhací peruti.

Po pádu Francie a po nastoupení Winstona Churchilla do čela britské vlády se Benešovo postavení v exilu zlepšilo, od dubna 1940 požadoval uznání československé vlády na území Velké Británie, vyhověno mu bylo 21. července 1940, kdy se utvořila československá prozatímní vláda.⁵² Předsedou prozatímní vlády se stal msgre. Jan Šrámek, ministrem zahraničí Jan Masaryk, ministrem národní obrany generál Sergěj Ingr.⁵³ Ve stejný den vznikla i Státní rada jako poradní sbor a pomocný kontrolní orgán sloužící prezidentu Benešovi. Tento úspěch měl za následek i to, že se do československého vojska hrnuli další dobrovolníci, k 31. prosinci 1940 čítal pozemní stav jednotek v táboře Leamington, kam se vojáci na podzim 1940 přesunuli z tábora Choldondeley, na 3301 osob.⁵⁴ Dalšího úspěchu se československý exil dočkal 25. října 1940, kdy byla uzavřena dohoda mezi britskou vládou a československou prozatímní vládou o právním a organizačním základu československých ozbrojených sil ve Velké Británii.⁵⁵ Dohoda stanovila, že pozemní jednotky vytvoří samostatný jednotný celek v čele s československými důstojníky a budou spadat pod pravomoc nově se utvářejícího ministerstva národní obrany v Londýně, ovšem operačně zůstanou stále podřízeny britskému velitelství.⁵⁶ Součástí dohody bylo také včlenění našich letců do *Royal Air Force* (RAF).

1.3 Vznik SOE a Zvláštní skupiny D

Správa pro zvláštní operace (*Special Operations Executive*) vznikla v červenci 1940 v Dolní sněmovně na popud britského premiéra Winstona Churchilla a jeho projektu „*Podpalte Evropu*“. Právě Československo se mělo stát jednou ze zápalak pro svůj

---

⁵⁰ BROD, ČEJKA, s. 180; HANÁK, *Muži a radiostanice*, s. 17.

⁵¹ BROD, ČEJKA, s. 186.

⁵² MATUŠŮ, s. 48.

⁵³ OTÁHALOVÁ, ČERVINKOVÁ, s. 121.

⁵⁴ BROD, ČEJKA, s. 273.

⁵⁵ Tamtéž, s. 222.

⁵⁶ HANÁK, *Muži a radiostanice*, s. 17.

průmyslový potenciál a dopravní síť. Organizace měla narušovat nepřátelské plány a zázemí formou vyvolání neklidu, způsobením škod, narušováním výroby a dopravy, měla škodit v týlu nepřítele svou zpravodajskou, sabotážní a diverzní činností včetně řízeného bombardování, podněcováním stávek či povstáním. V konečné fázi války se počítalo s tím, že se stane hlavní organizací napomáhající vedení partyzánských válek v okupovaných zemích. Dokument zakládající novou organizaci byl vypracován bývalým ministerským předsedou Nevillem Chamberlainem 19. července 1940, jednalo se o jeho poslední politický čin, několik dní poté se Chamberlain kvůli svému zdravotnímu stavu zcela stáhl z aktivní politiky a následně 9. listopadu 1940 zemřel.⁵⁷ Neville Chamberlain v zakládající listině pojmenoval nově se utvářející instituci jako *Special Operations Executive* (SOE) a definoval ji jako organizaci pro koordinaci veškerých akcí namířených proti nepříteli v zahraničí.⁵⁸ Válečný kabinet zakládající dokument i budoucí název organizace schválil 22. července 1940.⁵⁹ Sídlem Správy pro zvláštní operace se stala budova na Baker Street 64 přímo v centru Londýna, při postupném rozrůstání organizace se pronajímaly další budovy v blízkosti Baker Street, dešifrovací a spojovací oddělení mělo své vlastní prostory v budově Michael House, kterou jim pronajímala firma Mark & Spencer.⁶⁰ K nastěhování do budovy Baker Street 64 došlo 31. října 1940.⁶¹ Nově vzniklá organizace spadala pod vedení ministra pro vedení hospodářské války Hugh Daltona, který pověřil vedením SOE sira Franka Nelsona.⁶² Postupně Nelsona ve velení vystřídali sir Charles Hambro a generál Colin McVean Gubbins.⁶³ Poslední jmenovaný se velení zhostil se ctí, jednalo se o velice uznávaného muže, kterého si cenili za své originální myšlení a za svou odvalu, mimo jiné mluvil plynule francouzsky a německy a byl autorem dvou příruček přeložených do šestnácti jazyků *Umění záškodnické války* a *Příručka pro vůdce*, jejichž autorská práva vlastnil stát a během války je zdarma rozesílal po celé Evropě a jihovýchodní Asii.⁶⁴ V únoru 1942 ministr Hugh Dalton odešel ze svého dosavadního postu, aby se stal ministrem obchodu, v jeho funkci ministra pro vedení hospodářské války a ve

---

⁵⁷ FOOT, Michael, Richard, Daniell, S. O. E. *Sbor pro speciální operace. Stručná historie Útvaru zvláštních operací 1940–1946*, Brno 1997, s. 32.

⁵⁸ Tamtéž, s. 33.

⁵⁹ KOPEČNÝ, Petr, *Pozor, parašutisté! Vznik, vývoj a použití leteckých výsadků za 2. světové války*, Praha 1993, s. 82.

⁶⁰ WILKINSON, Peter, *Foreign Fields. The Story of an SOE Operative*, London 2002, s. 106.

⁶¹ FOOT, s. 35.

⁶² MATUŠŮ, s. 32.

⁶³ FOOT, s. 48.

⁶⁴ MATUŠŮ, s. 57.

spravování SOE ho nahradil Roundell C. Palmer známý jako lord Selborne, jehož dědečkem byl lord Salisbury.⁶⁵

SOE byla vybudována na základech několika britských organizací. V roce 1939 vzniklo v rámci ministerstva zahraničí oddělení *Electra House* (EH), v jejímž čele stanul sir Campbell Stuart.⁶⁶ Zaměřovalo se na propagandu jako na novou zbraň proti nepříteli, EH tak vytvořila základy pro tzv. černou propagandu. V květnu 1938 se zřídilo oddělení *General Staff Research*, označené jako GS/R, později známé jako *Military Intelligence Research* (MIR), jehož významnou osobou byl major Collin McVean Gubbins.⁶⁷ Dalším inspirátorem pro nově vzniklou organizaci se stala britská tajná služba *Secret Intelligence Service* (SIS), jindy známá také jako *Military Intelligence* (MI6), která vznikla roku 1909 a od roku 1921 spadala pod kontrolu ministerstva zahraničí.⁶⁸ Roku 1938 rozhodl šéf SIS admirál Hugh Sinclair o zřízení nového oddělení, tzv. Sekce D v čele s majorem Lawrence S. Grandem, která se měla zabývat zmapováním vhodných území pro sabotáže na území Německa, vyvoláním nepokojů a jiných dalších možností k nápomoci oslabení nepřítel, nevyjímaje špionážní činnosti.⁶⁹ Dne 16. srpna 1940 ministr zahraničí lord Halifax předal celou sekci D do správy SOE.⁷⁰ SOE se ve svých počátcích členila na tři oddělení, SO 1 starající se o propagandu (do tohoto oddělení se včlenila organizace EH), SO 2 pečující o řízení a zabezpečení naplánovaných operací a SO 3, která dané operace plánovala. V srpnu 1941 bylo oddělení SO1 vyňato ze SOE a vytvořila se z něj samostatná organizace *Political Warfare Executive* (Výbor pro politické vedení války) zaměřená na diverzní propagandu proti německé armádě a oddělení SO 3 zcela zaniklo.⁷¹ Konečná podoba SOE tak vznikla ze sekce D, z organizace SIS, MIR a oddělení SO2.

Pro spolupráci SOE se zahraničním odbojem se vytvořily jednotlivé sekce podle lokalit, kde budou v rámci společné dohody uskutečněny diverzní a sabotážní akce. Vznikla tak sekce střeoevropská, balkánská, středozevní, západoevropská a sekce pro Dálný východ.⁷² V rámci těchto sekcí vznikaly ještě další podskupiny nazývané se

---

⁶⁵ FOOT, s. 47.

⁶⁶ MATUŠŮ, s. 26.

⁶⁷ ŠOLC, *Podpalte Československo! Operace*, s. 21.

⁶⁸ FOOT, s. 17.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ MATUŠŮ, s. 32.

⁷¹ FOOT, s. 39.

⁷² ŠOLC, Jiří, *Bylo málo mužů. Českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*, Praha 1990, s. 36.

národní sekce specializované na jednu určitou zem. SOE navázala styky s exilovými vládami z Norska, Nizozemska, Jugoslávie, Řecka, Polska, Belgie, Lucemburska, nevynechala ani organizaci Svobodná Francie vedenou generálem Charlesem de Gaullem.⁷³ Každý velitel jednotlivých národních sekcí měl dokonale znát danou zemi a měl plynule mluvit jazykem dané země, také měl znát historii a tradice a měl mít v zemi své kontakty. Většinou se každá sekce mohla opírat jen o jednoho takového odborníka, zdali vůbec nějakého. Pracovníci jednotlivých sekcí se skládali převážně z emigrace. Československo svou vlastní národní sekci nemělo, spadalo do střeoevropské skupiny. ČSR měl v organizaci SOE na starost pplk. Peter Wilkinson znalý českého jazyka.⁷⁴ Roku 1943 byl Wilkinson převelen na Blízký Východ a československou sekci po něm převzal Alfghar Hesketh-Prichard.⁷⁵

SOE se rozhodla navázat styky s československou zpravodajskou službou v Londýně, aby se mohla zapojit do programu tzv. „neregulární války“, tj. narušování nepřátelského území pro způsobení škody a narušování výroby a dopravy. Konkrétně navázala spojení s nově vzniklým II. oddělením Ministerstva národní obrany (MNO) vedený Františkem Moravcem. Nadšený stoupenec československého zahraničního odboje a zástupce ministerstva zahraničí Robert Bruce Lockhart v dopise pro H. Daltona napsal, že „český odboj je nejimpozantnější záškodnické hnutí, které máme v současné Evropě k dispozici“.⁷⁶ Zpočátku fungovala spolupráce československé zpravodajské služby a britského vedení na základě výměny informací. Plukovník Moravec nebyl na Britech nijak finančně závislý, zpravodajská skupina si s sebou přivezla 200 000 německých a 100 000 nizozemských guldenů a měla dohromady v přepočtu 22 milionu korun československých korun uložených v bankách ve Stockholmu, Haagu, Bernu a Paříži.⁷⁷ I díky své finanční nezávislosti byla zpravodajská skupina brána za samostatnou složku odboje, která jako jedna z mála organizací měla po celou dobu války privilegium používat své vlastní kódy a šifry při spojení s domovem.⁷⁸ Zpočátku se Moravcova jedenáctka nazývala jako Zvláštní vojenská skupina, po oficiálním vytvoření československé vlády v červenci 1940 vzniklo

---

⁷³ SLÁDEK, Oldřich, *Přicházeli z nebes*, Praha 1993, s. 11.

⁷⁴ WILKINSON, s. 104.

⁷⁵ Tamtéž, s. 125.

⁷⁶ MACDONALD, Callum, *Úder z Londýna*, Praha 1997, s. 97.

⁷⁷ PACNER, s. 71; KORDINA, Zdeněk, *Začátky ve Francii*, In: DUBEN, Vojtěch N. (ed.), *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*, Praha 2001, s. 26.

⁷⁸ MATUŠŮ, s. 45.

Ministerstvo národní obrany (MNO) v čele s generálem Sergějem Ingrem.⁷⁹ MNO bylo rozděleno do čtyř odborů: I. odbor politicko-právní, II. odbor zpravodajský, III. odbor letecký a IV. odbor materiální, vedle nich od 15. ledna 1943 samostatně fungoval Štáb pro vybudování branné moci (ŠVBM) v čele s brig. gen. Bedřichem Neumannem, který měl na starost přípravu povstání na československém území.⁸⁰ Do 16. června 1941 se zpravodajská skupina označovala jako Zvláštní skupina plk. Moravce a byla součástí I. odboru MNO, v létě 1941 se pro zpravodajství utvořil samostatný II. odbor (zpravodajský) v čele s Františkem Moravcem, který si jako sídlo II. odboru MNO vybral první poschodí budovy v Porchester Gate na Bayswater Road v Londýně, kde si pro sebe zřídil i malý byt jako místo pro přespání přes pracovní týden.⁸¹ Moravcova rodina společně s rodinami Oldřicha Tichého a Emila Strankmüllera bydlela v zámečku Addington House v hrabství Buckinghamshire, kam Moravec za rodinou dojížděl jen o víkendech.⁸²

Nově zřízený II. odbor při MNO měl za úkol zajišťovat styk s domovem, šifrovat a dešifrovat přijaté či odeslané zprávy, u kterých měl následně učinit jejich rozbor, zaevidování, a roztrídění dle důležitosti a zpravovat je do zpravodajských přehledů.⁸³ Děлил se na 1. oddělení ofenzivního zpravodajství a na 2. oddělení defenzivního zpravodajství, samostatnou složku tvořila Vojenská radiová ústředna (VRÚ), která vznikla 1. září 1939 se sídlem na West Dulwich na Rosendale Road.⁸⁴ Ofenzivní zpravodajství po celou dobu války vedl Emil Strankmüller.⁸⁵ Oddělení ofenzivního zpravodajství se ještě členilo do dalších sekcí. Jednalo se o Zpravodajskou skupinu A, Studijní skupinu B, Šifrovací skupinu C a Zvláštní skupinu D.⁸⁶ Zpravodajskou skupinu A vedl major František Fryč, který společně se svými spolupracovníky zajišťoval výzvědnou činnost proti Německu, shromažďoval o něm všechny dostupné informace, které se zaevidovaly, roztrídily a předaly Studijní skupině

---

⁷⁹ KOUTEK, s. 33.

⁸⁰ ŠOLC, Jiří, *Podpalte Československo! Kapitoly z historie československého zahraničního a domácího odboje (1939–1945)*, Praha 2005, s. 293.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² ŠOLC, *Po boku*, s. 173.

⁸³ Sborník důvěrných výnosů a nařízení Ministerstva národní obrany ze 7. června 1941, Vojenský historický archiv (dále jen VHA), signatura (dále jen sign.) 20 – 20 – 1/ 27–278.

⁸⁴ HANÁK, *Vojenská*, s. 100.

⁸⁵ ŠOLC, Jiří, *Nikdo nás nezastaví*, Praha 1992, s. 21.

⁸⁶ ŠOLC, Jiří, *A zpívali jsme Tipperary. Výcvik československých parašutistů ve Velké Británii*, Praha 1993, s. 29.

B, která je vyhodnotila a seskupila do zpravodajských přehledů, analýz či studií.⁸⁷ V čele stáli major Alfred Ressel a major Vladimír Cigna.⁸⁸ Šifrovací skupina C zprostředkovávala spojení zpravodajských oddělení s agenturní sítí v zahraničí a zajišťovala přepisy šifrovaných zpráv přijaté z domova, mimo jiné i sama šifrovala zprávy určené k poslání do obsazeného Československa. Zprávy se převáděly pomocí tzv. šifrovacích klíčů, které nejčastěji sestavoval major František Fryč ze zpravodajské skupiny A nebo hlavní šifrant nadporučík Václav Knotek.⁸⁹ Zpočátku stál v čele šifrovací skupiny major Karel Paleček, po jeho převelení 2. července 1942 ke Zvláštní skupině D se do čela skupiny postupně postavili major Alois Frank a major Matěj Solanský.⁹⁰

Nejvíce zajímavou skupinou 1. oddělení ofenzivního zpravodajství byla Zvláštní skupina D, která vznikla na základě rozhodnutí, že se do okupovaných zemí budou vysílat vycvičení vojáci pro zvláštní operace. Skupina se dělila do sekce velitelské, výcvikové a týlové.⁹¹ Velitelské sekci připadl úkol v náboru dobrovolníků, jejich výběru do výcviku, zajištění jejich výcviku a dohled nad plynulou spoluprací s organizacemi SOE a SIS. Nudnější část jejich práce pokrývala nezbytná administrativa, která se zajišťovala ze sídla velitelské sekce na Porchester Gate na Bayswater Road v bytě číslo 11/1 v Londýně, kde byla přímo podřízena přednostovi zpravodajského oddělení II. odboru MNO Františku Moravcovi.⁹² S velitelskou sekcí jsou spjata jména mjr. Karel Paleček a škpt. gšt. Jaroslav Šustr, jejich pomocníci se v budoucnu stali již vycvičení parašutisté por. Gustav Loquens a npor. Rudolf Krzák.⁹³ Sekce výcviková zodpovídala za samostatný výcvik a za dodržování výcvikového programu ve výcvikových střediscích *Special Training School* (STS) zřízených SOE převážně z pronajatých či zakoupených zámečků, farem a sídel v odlehlých částech anglického a skotského venkova.⁹⁴ S výcvikem československých parašutistů byla nejvíce spjata STS 2 v Bellasis u Dorkingu, v druhé fázi výcviku se jednalo o STS 46 v Chicheley Hall a v posledních fázích výcviku o STS 1 v Brockhallu u Northamptonu.⁹⁵ Důstojníci, kteří výcvik vedli, se sami museli daného výcviku zúčastnit. Nejvýznamnějšími instruktory

---

⁸⁷ MATUŠŮ, s. 49.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ ŠOLC, *Po boku*, s. 167.

⁹⁰ MATUŠŮ, s. 49; ŠOLC, *Generál*, s. 159.

⁹¹ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 29.

⁹² Organizace a rozdělení povinností v ofenzivním oddělení II. odboru, VHA, sign. 20 – 20 – 1/92.

⁹³ ŠOLC, *Červené barety*, Praha 1998, s. 34.

⁹⁴ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 36.

⁹⁵ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 31.

ve velitelské sekci byli npor. Rudolf Hrubec, npor. Rudolf Pernický, npor. Josef Süsler, npor. Oldřich Talášek a npor. Zdeněk Gold.⁹⁶ Sekce týlová měla za úkol zajistit výcvik po stránce technické a materiální, starala se tedy o potřebný materiál a vybavení pro parašutisty, starala se o jejich výzbroj, výstroj, ale i o jejich stravování a ubytování. Mimo jiné uschovávala věci parašutistů po jejich odletu do akce. Ve směru materiálního a technického vybavení byla Zvláštní skupina D zcela závislá na dodávkách od britské SOE. Až do roku 1943 neměla týlová sekce svou vlastní budovu, přemísťovala se společně se skupinou parašutistů po objektech STS, pak se jejím trvalým sídlem stala budova na Stanhope Terrace 8 v Londýně.⁹⁷ V týlové sekci působil četař Vladimír Maděra, který se staral o obleky parašutistů a pořizoval snímky parašutistů těsně před odletem do operace u cihlové zdi na dvoře budovy Porchester Gate.⁹⁸

Zvláštní skupina D po celou dobu války cvičila a školila vybrané jednotlivce vyslané se zvláštními úkoly do okupovaných zemí. Měla na starosti jejich výcvik, jejich výzbroj i výstroj, nesměla opomenout ani udržování jejich vysoké morálky. Své úkoly plnila až do nastoupení vycvičených parašutistů do letadla, poté si je převzala Zpravodajská skupina A při 1. oddělení ofenzivního zpravodajství, která řídila jejich činnost na okupovaném území.⁹⁹ Zvláštní skupina D byla zlikvidována ještě před samotným koncem války 27. března 1945.¹⁰⁰

---

⁹⁶ ŠOLC, *Červené barety*, s. 34.

⁹⁷ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 34.

⁹⁸ ČVANČARA, Jaroslav, *Akce atentát*, Praha 1991, s. 61.

⁹⁹ ŠOLC, *Po boku*, s. 168.

¹⁰⁰ MATUŠŮ, s. 55.

2 Výcvik československých parašutistů

2.1 Výcvikový program a nábor prvních dobrovolníků

V rámci československé armády se roku 1938 objevila snaha o zorganizování výcviku letecké pěchoty, 17. června 1938 byl vypracován projekt od III. odboru (leteckého) Hlavního štábu československé armády pro výcvik jedné čety parašutistů.¹⁰¹ Nábor dobrovolníků začal 19. listopadu 1938, kdy hlavní štáb vydal výnos o zorganizování výcviku letecké pěchoty, přihlásilo se na 20 dobrovolníků, mezi nimiž se vyskytovali i Jaroslav Šustr, Gustav Locquens a jiní, kteří hráli v budoucnu významnou roli v úloze parašutistů vysílaných ze západu.¹⁰² První pokus o vybudování letecké jednotky neuspěl kvůli Mnichovu a výnos o výcviku parašutistů byl 23. února 1939 zrušen.¹⁰³ Nový pokus nastal až za druhé světové války s výcvikem parašutistů pod patronací Zvláštní skupiny D za spolupráce SOE a SIS.

Nábor dobrovolníků měla za úkol velitelská sekce Zvláštní skupiny D, kdy na počátku vytváření výcvikového programu stál Karel Paleček, od dubna 1941 do července 1942 ho vystřídal Jaroslav Šustr, poté se opět do čela velitelské sekce vrátil.¹⁰⁴ Velitelská sekce neměla za úkol jen výběr vhodných osob do programu, ale také zajištění výcviku a vytváření výcvikových osnov podle zaměření daného úkolu. Nezbytnou a jistě i více nudnější součástí bylo zajištění výcviku po administrativní stránce. Určený program se předal do rukou výcvikové sekce, ve které zastával důležité postavení Rudolf Hrubec, který se původně hlásil k letectvu, ale kvůli špatnému zraku nebyl přijat, namísto toho se pro svou dovednost v seskocích padákem Zvláštní skupinou D dostal do výcvikové sekce jako instruktor v seskoku padákem.¹⁰⁵ Po jeho smrti se do čela sekce postavil nadporučík Rudolf Pernický.

S výcvikovým programem je spjata vzájemná spolupráce Zvláštní skupiny D a SOE. Obsah programu se řídil dle dvou brožur *Umění záškodnické války* a *Příručka pro velitele* sepsané velitelem SOE Colinem Gubbinssem.¹⁰⁶ Pomocníkem v teoretické části výcviku se stala také práce *Jak pracovat s vysoce účinnými výbušninami*, kterou sepsal

---

¹⁰¹ MAREK, Jindřich, *Pátou kartu bere smrt. Českoslovenští parašutisté v britských battledresech 1941–1945*, Cheb 2000, s. 5.

¹⁰² MAREK, Jindřich, *Muži z Ringway I. Českoslovenští parašutisté ve Velké Británii 1941–1945*, Cheb 2014, s. 17.

¹⁰³ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 7.

¹⁰⁴ MATUŠŮ, s. 52.

¹⁰⁵ BLÜMLOVÁ, Dagmar (ed.), *Válečný zápisník Rudolfa Hrubce 15. 3. 1939–21. 3. 1941*, Bernatice 2001, s. 12.

¹⁰⁶ MATUŠŮ, s. 57.

expert na výbušniny Milles Jefferis.¹⁰⁷ První škola pro výcvik agentů v SOE vznikla v Brickendonbury Hall, ovšem nejednalo se o nijak úspěšný projekt, prvních 25 studentů nedokončilo svůj výcvik, druhým a zdařilejším pokusem bylo vytvoření výcvikových středisek s názvem *Special Training School* (STS), přičemž ze zaniklé školy v Brickendonbury Hall vznikla STS 17 zaměřená na destrukční výcvik.¹⁰⁸ SOE měla svá střediska STS i mimo britské ostrovy, v Kanadě v Torontu založila STS 103, v Indii v Singapuru STS 101, další školy byly mimo jiné i v Palestině a v Austrálii.¹⁰⁹ Pro plánování společného výcvikové programu se Zvláštní skupinou D se zřídila *Czech Section* (označována také jako MY) se sídlem v Norgeby House na Baker Street, v čele MY byl Peter Wilkinson, který před válkou působil v Praze jako zpravodajský expert na ministerstvu války.¹¹⁰ Později pro spolupráci SOE s československým, polským a maďarským exilem vznikla společná střeoevropská sekce. Na schůzi Františka Moravce se zástupci SOE a SIS se 12. prosince 1940 rozhodlo, že se vybere prvních 12 dobrovolníků pro nadcházející výcvik, mimo jiné se také ujednala pomoc britských spolupracovníků v otázkách materiálu a letecké přepravě.¹¹¹ Ovšem do výběru dobrovolníků se SOE striktně nepletla. V rámci vzájemné spolupráce se sestavil speciální pracovní výbor (*Working Committee*) sestavený z Moravcových zástupců ze zpravodajského odboru a se zástupců SOE a SIS.¹¹² Scházeli se několikrát do měsíce a projednávali zajištění a přípravu operací, pro příklad hlavní úkol SIS spočíval ve výrobě falešných legitimací pro parašutisty.

Zvláštní skupina D do výcvikového programu nezahrnula ženy, a to i přesto, že jejich spolupracovníci ženy aktivně do odboje zapojovali. V rámci organizace SOE fungoval velice prestižní spolek *First Aid Nursing Yeomanry* (FANY), ve kterém se ženy staly řidičkami, pomocnými silami ve výcvikových školách, rádio operátorkami, v druhé organizaci *Womens Transport Corps* ženy sloužily jako kurýrky vyslané na území okupovaných zemí.¹¹³ SOE si pro kurýrní práci vybralo ženy pro svou nenápadnost, kdežto českoslovenští velitelé skupiny D zhodnotili, že v zahraničním odboji nebyl dostatečný počet žen vhodného věku, tělesných dispozic a mentálních vlastností pro takovéto posláním, mimo jiné zde hrála roli i vidina toho, co by následovalo

---

¹⁰⁷ FOOT, s. 25.

¹⁰⁸ MATUŠŮ, s. 58.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 69.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 77.

¹¹¹ Úřední záznam o poradě dne 12. prosince 1940, VHA, sign. 37 – 294 – 2.

¹¹² MATUŠŮ, s. 93.

¹¹³ Tamtéž, s. 60.

po zatčení ženy gestapem. Rozhodlo se, že do budoucího výcviku budou vybráni jen muži české a slovenské národnosti, a tak kromě žen nebyli přijímáni civilisté, Němci a Židé.¹¹⁴ Němce Zvláštní skupina D nepovažovala za zcela bezpečnou volbu, své rozhodnutí zdůvodňovala tím, že postrádají národní cítění, které je pro zvláštní úkoly velice důležité. Židé se z výcviku nevyklučovali kvůli náznakům antisemitismu, ale z důvodu toho, že by po vysazení na území protektorátu dostali do mnohem většího nebezpečí než vojáci české a slovenské národnosti. Českoslovenští letci se stali další skupinou, se kterou se do výcviku nepočítalo. I přesto nebylo o dobrovolníky nouze, k výcviku se přihlásila velká část československých vojáků, kteří v táboře trpěli pocitem, že nejsou ničemu nápomocní, a tak se chytli dané příležitosti.

Na konci roku 1940 dostal Karel Paleček pověření sestavit jakousi kostru výcvikového programu a vybrat si muže pro výcvik. Vydal se do tábora v Leamingtonu a společně s velitelem československé brigády generálem Bedřichem Neumannem začali vytipovávat vhodné kandidáty.¹¹⁵ Od 27. listopadu do 7. prosince 1940 Karel Paleček našel své první dobrovolníky, vybráni byli rt. František Pospíšil, rt. Arnošt Mikš, rt. Jan Kubiš, rt. Leopold Musil, rt. Otmar Riedl, čet. Josef Gemrot, rt. Jozef Gabčík, čet. Václav Málek, šrtm. Vladimír Hrabec a ppor. Vladislav Martínek.¹¹⁶ Seznam jmenovaných zaslal Paleček do Londýna na MNO. Velitel praporu československé brigády měl povinnost pro každého z nich vystavit přemístovací doklady a poslat je do Londýna na MNO, přemístovací doklady zahrnovaly i vojákovu válečnou složku, lístek o živení osob, výpis ze záznamu dovolených, výpis ze záznamu o trestech a záznamy z jeho lékařských prohlídek.¹¹⁷ Karel Paleček se rozhodl během svého pobytu v táboře vybrat ještě další dvě skupiny po deseti lidech na základě doporučení velitele brigády. Kandidáti se po jednom dostavili do kanceláře velitele praporu, kde jim sdělil, že byli vybráni pro plnění zvláštních úkolů ve své vlasti.

Hlavním kritériem výběru bylo dobrovolné přihlášení do kurzů a také důraz na utajení. V červenci 1942 od výcviku odstoupili na základě vlastního rozhodnutí npor. Karel Vaněk a ppor. Polykarp Křížek, oba dva museli přísahat, že budou mlčet o speciálním kurzu na STS 17, o jeho povaze i účelu, prohlášení o mlčenlivosti sepsali a podepsali společně s mjr. Palečkem a špkt. Šustrem na Porchester Gate v Londýně, poté

---

¹¹⁴ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 13.

¹¹⁵ BROD, ČEJKA, s. 180.

¹¹⁶ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 13; HANÁK, *Muži a radiostanice*, s. 19.

¹¹⁷ Vojenské osoby pro zvláštní účely – přemístění, VHA, sign. 37 – 288 – 5.

se mohli vrátit do tábora v Leamingtonu.¹¹⁸ V květnu 1941 bylo k výcviku přihlášeno již 471 československých vojáků, jednalo se tak v průměru o každého pátého vojáka.¹¹⁹ Ještě v táboře v Leamingtonu museli dobrovolníci projít základním testem fyzické zdatnosti a museli absolvovat lékařskou prohlídkou. Pokud voják prošel těmito dvěma testy, mohl už jen čekat na den, kdy MNO v Londýně zašle na velitelství brigády povolávací list do speciálních kurzů právě s jeho jménem. Lékařskou prohlídkou ovšem nebylo nikterak snadné projít, kapitán František Procházka byl shledán nezpůsobilým pro výcvik parašutistů kvůli recidivě v koleni, které měl operované roku 1932 ve sborové nemocnici v Josefově.¹²⁰ MNO v Londýně vždy na velitelství československé brigády zaslalo dopis se jmény vybraných vojáků společně se jmény případných náhradníků pro případ, že by vybraní jedinci neprošli lékařskou prohlídkou nebo nebyli doporučení velitelem praporu z jiných důvodů. V případě kpt. Procházkovy byl náhradníkem na listině kpt. Josef Knop.¹²¹ Povolávacím listinám od MNO předcházely dobrovolné přihlášky vojáků, ve kterých uváděli důvody, proč by zrovna oni měli být vybráni. Velitel praporu československé brigády zaslal jmenný seznam dobrovolníků na MNO v Londýně, kde u každého vojáka připsal poznámku, zda ho doporučuje či nedoporučuje k výcviku. U npor. Miroslava Vápeníka stálo, že velitelství československé brigády tohoto vojáka na výcvik nedoporučuje, jelikož se jedná o velitele čtyř se specifickým francouzským a britským kurzem a je pro brigádu nepostradatelný.¹²² Jiní dobrovolníci nevyhovovali svým věkem nad 30 let nebo svou příliš vysokou krátkozrakostí, a tak také u svého jména měli poznámku, že se k výcviku nedoporučuje. Častým důvodem neúspěchu u lékařské prohlídky byly ploché nohy či skolióza páteře. U věku se mohla učinit výjimka, pokud dotyčný dosahoval velkých fyzických schopností, ale hranice věku by se měla i přesto pohybovat do 35 let. Ideálním uchazečem se tedy stal československý voják, svobodný a bez závazků, který musel projevit svou statečnost, být psychicky vyrovnaný měl být běžného vzhledu, aby na sebe nijak nepoutal pozornost, ve věku do 30 let v naprosto skvělém zdravotním a fyzickém stavu s velkou dávkou inteligence.¹²³

---

¹¹⁸ Návrat k útvaru – npor. Vaněk a ppor. Křížek, VHA, sign. 37 – 288 – 5.

¹¹⁹ MAREK, *Muži*, s. 21.

¹²⁰ Procházka František – nezpůsobilost pro výcvik parašutistů, VHA, sign. 37 – 289 – 1.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Seznam přihlášených parašutistů, VHA, sign. 37 – 289 – 1.

¹²³ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 14.

Výcvikový program se dělil do několika fází, prvotní fáze se uskutečnila ještě v táboře československé brigády, jednalo se o vstupní kurz (*Preliminary Course*), kde se měla ukázat fyzická jednotlivých dobrovolníků a také zdravotní způsobilost jedinců. Druhá fáze výcviku se dělila na kurz útočného boje (*Assault Course*) a na parašutistický kurz (*Para Course*). Jako první proběhl výcvik útočného boje, který probíhal v několika turnusech v maximálním počtu dvaceti dobrovolníků, přičemž střediska STS byla situována do odlehlých venkovských sídel. Po úspěšném skončení kurzu cvičenci odjeli na parašutistický výcvik. Po absolvování *Assault Course* a *Para Course* probíhal dokončovací kurz (*Finishing Course*), který se přizpůsoboval podle daného úkolu po vysazení v protektorátu.

2.2 Assault Course

Kurz útočného boje trval po dobu čtyř týdnů. Jednalo se o speciální výcvik pod patronací SOE ve výcvikových střediscích zřízených na odlehlém venkově Skotska, a to v objektech STS 25 a STS 26 na západním pobřeží Skotska u jezera Loch Morar na bývalých farmách Camusdarrach a Garramor.¹²⁴ Frekventanti se přesunuli z tábora Leamington do Londýna, kde byli vyfotografováni a očkováni proti neštovicím, poté se vydali na nádraží King's Cross, odkud vlakem cestovali přes Edinburgh, Glasgow a Fort William do konečné vlakové stanice v Morar, kde na ně čekal transport pro převezení do výcvikového střediska.¹²⁵ MNO v Londýně zaslalo na velitelství československé brigády seznam výstroje, který měl mít každý voják poslaný do speciálních kurzů s sebou, jednalo se o ocelovou přilbu, úplnou masku, plášť, modrý pytel, zimní rukavice, šle, spinky, dva kusy battle dressů, dva páry šněrovacích bot, tělocvičné střevíce, čepici, odznak na čepici, dva kusy letních spodek, dva kusy zimních spodek, dvě vlněná trika, soupravu šicích potřeb, svetr, tři košile, čtyři páry ponožek, dva ručníky, tělocvičné triko, tělocvičné kalhoty.¹²⁶ Velitelství dostalo upozornění, že nic ze zmiňované výstroje nelze na kurzu zakoupit, ve výcvikovém středisku se akorát nachází kantýna, kde si budou vojáci moci zakoupit limonádu, občas pivo, cukroví nebo čokoládu.

První turnus výcviku se uskutečnil od 17. července do 8. srpna 1941, ve kterém byli cvičeni npor. Lopaur, rtm. Gabčík, rtm. Musil, čet. Málek, čet. Gemrot, des.

---

¹²⁴ SLÁDEK, s. 12.

¹²⁵ Program odjezdu do speciálního kurzu, VHA, sign. 37 – 289 – 28.

¹²⁶ Seznam výstroje – opis, VHA, sign. 37 – 289 – 3.

Lukaščík, svob. asp. Zapletal a svob. asp. Pavelka, přičemž velitelem skupiny se stal nejstarší důstojník npor. Lopaur, který si vedl deník, do kterého zaznamenával poznatky z výcviku.¹²⁷ Do Skotska danou skupinu vojáků doprovázel také kapitán britské armády Francis Eduard Keary jako pracovník středoevropské sekce SOE, který uměl mluvit plynule českým jazykem.¹²⁸ Velitelem výcvikového střediska ve Skotsku byl major královské skotské pěchoty J. T. Young.¹²⁹ Major Millar, kapitán Nicholson, kapitán Crosby a kapitán Hamilton-Smith zastupovali jeho hlavní personál.¹³⁰ Stálým instruktorem ve Skotsku byl npor. Antonín Petrák.¹³¹ Velitelé kurzů byli vybaveni kázeňskou a trestní pravomocí, měli na starost zdravotní a materiální stav, museli hlásit dopisem na MNO do Londýna informaci o zahájení kurzu ihned po příjezdu skupiny do výcvikového střediska a zároveň posílali pravidelná týdenní hlášení o průběhu výcviku a o dalších mimořádných událostech během výcviku.¹³² Velitel kurzu měl také na starost ubytování a stravování frekventantů, jeho povinností bylo vedení si deníku, kam si měl denně stručně a jasně zapisovat své osobní záznamy z výcviku.¹³³ Hlášení posílal na adresu Porchester Gate 11, Bayswater, London, k rukám Jaroslava Šustra.¹³⁴ Během Vánoc roku 1942, kdy od 5. prosince 1942 do 2. ledna 1943 probíhal 12. turnus *Assault Course*, přišla na Porchester Gate od velitele skupiny Petráka žádost, zda by nebylo možné zaslat frekventantům nějaké malé drobnosti, do Štědrého dne dorazilo na farmu 25 balíčků s drobnostmi pro potěšení.¹³⁵

V objektu výcvikového střediska se nacházely ubytovací místnosti, dále pak učebny, kuchyně a velká jídelna, posledním objektem zde byl tzv. *Traigh House*, kde se ubytovalo velitelství STS 25 včetně velitele Younga. Výcvik probíhal denně od 9:00 hodin do 19:30 hodin s přestávkami na oběd a čaj o páté. V den, kdy se do výcviku zařadily i noční pochody, probíhala cvičení až do druhého dne.¹³⁶ Výuková osnova byla sestavena z předmětů destrukce a sabotáž, které instruktoři věnovali 80 hodin praktické a teoretické výuky o manipulaci s trhavinami, granáty a dalšími zápalnými látkami.

---

¹²⁷ Výcvik Morar – poznatky, VHA, sign. 37 – 289 – 10.

¹²⁸ MAREK, *Pátou kartu*, s. 8.

¹²⁹ HAMŠÍK, PRAŽÍK, s. 110.

¹³⁰ Deník Rudolfa Hrubce z STS 25, VHA, sign. 37 – 289 – 10.

¹³¹ Npor. Petrák – posudek, VHA, sign. 37 – 288 – 10.

¹³² Příjezd do kurzu – hlášení, VHA, sign. 37 – 289 – 28.

¹³³ Deník velitele kurzu Rudolfa Hrubce, který absolvoval *Assault Course* od 20. září 1941 do 10. října 1941, se zachoval a je uložen ve Vojenském historickém archivu pod signaturou 37 – 289 – 10.

¹³⁴ Příjezd do kurzu – hlášení, VHA, sign. 37 – 289 – 28.

¹³⁵ Dopis npor. Petráka ze dne 9. prosince 1942, VHA, sign. 37 – 289 – 24.

¹³⁶ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 49.

Během výcviku probíhala též praktická cvičení, kdy měli vojáci za úkol zničit určitý objekt, provést průzkum daného objektu, zmocnění se objektu a následně provést jeho destrukci. Jedno z mnohých praktických cvičení popsal ve svém deníku 22. září 1941 Rudolf Hrubec: „*Jednotlivci měli za úkol vniknouti do dvora záp. Garramor, zjistiti co jest ve dvoře, a vrátit se zpět. Dvůr byl na vnější straně hlídán na každé straně hlavních vchodů 2 strážnými, kteří stáli na svých stanovištích, pak obešli dům a vyměnili si místa. Nikdo z žáků nesměl býti strážnými zpozorován.*“¹³⁷ Základem *Assault Course* byl tvrdý tělesný trénink, kterému se po destrukci věnovalo nejvíce času. Každé ráno probíhaly náročné a intenzivní půlhodinové rozcvičky, následovaly běhy na různé vzdálenosti, skoky, kotouly, šplhání po lanech i stromech, součástí fyzického výcviku bylo také plavání v moři. Skupina své vztahy utužovala formou společenských her, například fotbalem. Učili se také judo, karate a způsoby tichého zabíjení a boji zblízka, kde se naučili, jak zasazovat smrtelné rány pouze rukama, nohama, hřbetem ruky, učili se bojovat i bránit se pomocí nože, naučili se, jak srazit protivníka k zemi a byli poučeni o způsobech škrcení rukou, oděvem či pomocí smyčky. Boj zblízka se zpočátku nacvičoval ve cvičebním úboru, po získání základních dovedností vojáci bojovali v uniformě a s maskou na hlavě. Tzv. metodu „*Silent Killing*“ vymysleli dva příslušníci Šanghajské městské policie, Eric Anthony Sykes a Wiliam Ewart Fairbairn, jejich pomocníkem se při výcviku stal československý parašutista Jaromír Picka, který roku 1942 zpracoval brožuru *Útok a obrana jednotlivce*.¹³⁸ Dále se zde učili bojový taktický výcvik v 60 hodinách výcviku, který zahrnoval umění plížení se, umění maskování, pozorování terénu, přesunů v terénu, průzkumu objektů, likvidace strážců daného objektu a přepadu objektu. Obvykle také probíhaly náročné několikakilometrové pochody, přičemž jejich délka se postupně zvyšovala. Ze 13. na 14. srpna 1942 se uskutečnil třiceti kilometrový pochod náročným terénem podél břehu jezera Morar, při kterém zahynul poručík Josef Strankmüller (synovec Emila Strankmüllera).¹³⁹ V kurzu docházelo i k méně závažným zraněním, kupříkladu npor. Betka si během kurzu poranil pravé koleno a musel být 4. října 1942 odvezen do nemocnice.¹⁴⁰

---

¹³⁷ Deník Rudolfa Hrubce z STS 25, VHA, sign. 37 – 289 – 10.

¹³⁸ MAREK, *Muži*, s. 84.

¹³⁹ MAREK, *Pátou kartu*, s. 17.

¹⁴⁰ Npor. Betka – zranění, VHA, sign. 37 – 288 – 11.

Střelbám bylo věnováno 10 hodin praktického nácviku, mimo jiné se učili také vrhání granátů a poznávání typů zbraní.¹⁴¹ Střelba se procvičovala ze všech druhů pistole vleže, v běhu, v jedoucím automobilu, nacvičovali také instinktivní, letmou střelbu bez míření. Střílelo se v místnostech i v přírodě, poslední týden byla určeným jednotlivcům povolena střelba na živé cíle, na králíky.¹⁴² Základy rádiového spojení se probíraly ve 20 vyučovacích hodinách, naučili se používat Morseovu abecedu a Q kód.¹⁴³ V teoretické části se učili základům topografie a poté ji praktikovali v praxi v terénu, naučili se číst z mapy, používat buzolu, vyučovaly se topografické značky, měření skutečných vzdáleností z mapy pomocí měřítka. Vzhledem k tomu, jak náročný to byl výcvik, cvičenci ocenili volné neděle, které se obvykle zaplnili fotbalovými zápasy mezi československými cvičenci a anglickým personálem. Vůbec první zápas na STS 25 proběhl 21. září 1941 a českoslovenští hráči prohráli 0:4.¹⁴⁴

Na závěr kurzu probíhaly zkoušky, a to praktické i teoretické. Při praktické části se vždy sestavil nějaký konspirační plán k osvobození obsazeného objektu a jeho následné destrukce. V teoretických zkouškách instruktoři na základě testů prověřili, kdo jak poslouchal v učebnách střediska. Absolvent kurzu odjížděl s hodnocením v jednotlivých předmětech, hodnotilo se: tělesná výchova, boj zblízka, bojová cvičení, práce se zbraní, výbušniny a ničení, spojení, čtení map. Rotný Jan Kubiš si ve svém vysvědčení mohl přechíst své jméno, věk, národnost, stručné popsání svého vzhledu a postavy, nechybělo ani uvedení bývalého civilního zaměstnání a vojenské činnosti do doby nástupu ke speciálnímu kurzu. Rotný Kubiš byl posouzen jako muž velmi dobrého zdraví, trochu pomalý, ale zato spolehlivý, solidní a v kolektivu oblíbený, v tělesné výchově byl vyhodnocen jako velmi dobrý, stejné hodnocení dostal v boji zblízka a ve čtení map, přičemž z testu z topografie získal 95%.¹⁴⁵ Dobrým se stal v polním cvičení, zacházením se zbraněmi a výbušninami, hodnocení dobrý mu instruktoři udělili i v demolici (test zvládl na 90%), ve zpravodajství a ve spojovacím výcviku.¹⁴⁶ Na konci posudkové listu v krátkosti velitel kurzu sepsal charakter hodnoceného a zároveň ho zařadil do jednotlivých kategorií A-J, přičemž A bylo nejvyšší udělené hodnocení a udělovalo se těm, které velitel kurzu doporučoval jako budoucího velitele operační

---

¹⁴¹ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 51–52.

¹⁴² Npor. Lopaur – poznatky z výcviku, VHA, sign. 37 – 289 – 10.

¹⁴³ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 51.

¹⁴⁴ Deník Rudolfa Hrubce z STS 25, VHA, sign. 37 – 289 – 10.

¹⁴⁵ KUBIŠ, Jan – vysvědčení, VHA, sign. 37 – 308 – 2.

¹⁴⁶ Tamtéž.

skupiny. Hodnocením B patřilo budoucím skvělým organizátorům, C a D příslušelo pro budoucí důstojníky dobře sloužící velitelům skupiny, hodnocení E a F dostali muži posouzeni jako technicky nadaní, G bylo určeno pro doporučení budoucích kurýrů, hodnocení H bylo určeno pro muže vyhodnocené jako vhodné radiotelegrafisté a nakonec J dostali hodnocení muži, u kterých velitel kurzu zhodnotil, že se nehodí pro operaci ve skupině, ale spíše jako jedinec.¹⁴⁷ Tyto směrnice klasifikace sepsal na velitelství STS major Wilson 30. května 1941 a odeslal je na jednotlivé STS.¹⁴⁸ Rotný Jan Kubiš byl na konci posudku klasifikován do kategorie D s poznámkou, že by se mohl vypracovat i do skupiny B, jeho přítel rotmistr Jozef Gabčík byl vyhodnocen jako technicky nadaný, a tak mu velitel kurzu přidělil klasifikaci F.¹⁴⁹ *Assault Course* na obou farmách probíhal až do 16. dubna 1943 a uskutečnilo se zde dohromady patnáct turnusů výcviku, ve kterých se vycvičilo 252 dobrovolníků.¹⁵⁰

2.3 Para Course

V červnu 1940 Winston Churchill rozhodl, že dojde ke zřízení prvního výcvikového parašutistického střediska *Central Landing School* (později známé jako *Parachute Training School*) na letišti v Ringway u Manchesteru, přičemž prvním velitelem střediska se stal kapitán Maurice Newnham.¹⁵¹ První výcvik se zrealizoval 9. července 1940 a dne 21. listopadu 1940 ze střediska vyšla první britská parašutistická jednotka s 38 muži s označením Prapor speciálních leteckých služeb.¹⁵² Z prostoru na letišti v Ringway u Manchesteru se utvořilo další výcvikové centrum, které neslo název STS 51, kam se přesunuli českoslovenští vojáci, kteří úspěšně absolvovali předchozí *Assault Course*. Velitelem na STS 51 byl major Edwards.¹⁵³ Na letišti v Ringway se nacházel také velký počet ženského personálu (*Women's Auxiliary Air Force*), ženy zde působily jako baličky padáků, jako řidičky, spojačky či šifrantky.¹⁵⁴ Oficiální doba výcviku byla stanovena na deset dnů, ovšem tři dny zahrnovaly příjezd do výcvikového střediska, volnou neděli a odjezd z kurzu, a tak vlastní výcvik trval po sedm dnů čítajících 60 hodin výcviku.¹⁵⁵ První výcvik započal 10. srpna 1941 s osmi československými vojáky, npor. Františkem Lopauem, des. Vojtěchem Lukaščíkem,

¹⁴⁷ Klasifikace – označení, VHA, sign. 37 – 289 – 20.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ KUBIŠ, Jan – Training History Sheet; GABČÍK, Josef – Training History Sheet, VHA, 37 – 308 – 2.

¹⁵⁰ MAREK, *Pátou kartu*, s. 7.

¹⁵¹ KOPEČNÝ, s. 74.

¹⁵² MAREK, *Muži*, s. 18; KOPEČNÝ, s. 75.

¹⁵³ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 55.

¹⁵⁴ MAREK, *Muži*, s. 27.

¹⁵⁵ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 55.

rtm. Jozefem Gabčíkem, rtm. Leopoldem Musilem, čet. Josefem Gemrotem, čet. Josefem Málkem, svob. asp. Liborem Zapletalem a svob. asp. Františkem Pavelkou.¹⁵⁶ Při vstupu do výcvikového střediska si první učenci mohli přečíst parašutistické heslo: „*Knees together, shoulders round, head bent down and watch the ground!*“¹⁵⁷

První dny výcviku probíhaly na základě pozemního výcviku, kdy budoucí parašutisté nacvičovali para kotouly vpřed, vzad i přes překážky, nacvičovali výskoky i přistání, manipulaci s popruhy. Na letišti vznikly pozemní aparáty simulující padákové popruhy, parašutisté skoky z letadla nacvičovali ze starého letadla umístěného v garáži, kde byl vyříznut otvor pro simulované seskoky. Cvičenci denně prováděli výskoky z otvoru v atrapě letadla na žíněny. Pokud by se neskočilo přesně středem otvoru, frekventant by narazil tváří na přední stěnu nebo by se naopak padákem zachytil o zadní stěnu otvoru, při seskoku musel držet tělo zpříma a pevně a mít nohy a ruce u těla.¹⁵⁸ Pokud by parašutista skočil s uvolněným tělem a končetiny by neměl u sebe, dostal by se do spirálovitého pohybu, čímž by se mu začala motat nosná lana padáku. I při dopadu na zem se musela dodržovat určitá pravidla, obličej musel vždy směřovat po směru větru či po směru pádu, nohy a kolena musely být těsně u sebe, nikdy se nemělo dopadat jen na jednu nohu, kolena musela být při dopadu mírně uhnuta a tělo uvolněné.¹⁵⁹ Součástí výcviku bylo také naučit absolventy kurzu perfektně balit padáky, umění manipulace padáku záhy po dopadu. Frekventanti dostali poučení o konstrukci padáku, o jeho činnosti, naučili se o něj správně pečovat a udržovat. Instruktoři měli důkladně popsat konstrukci padáku, popsat materiál a vysvětlit všechny zásady bezpečnosti, frekventanti měli za úkol denně balit padáky, dokud se nedosáhlo naprosté dokonalosti, přičemž účel cvičení spočíval v získání naprosté důvěry k zabalenému padáku.¹⁶⁰ Pro zjištění, jak cvičenci zvládají let, absolvovali frekventanti až půlhodinové orientační lety pro obeznámení se s letadlem a jeho prostředím a pro učinění představy pocitu z létání, během letu bylo pečlivě pozorováno chování jednotlivých frekventantů pro zjištění jejich reakce na výšku, rychlost či pohledu na zem.¹⁶¹

---

¹⁵⁶ MAREK, *Muži*, s. 22.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 25.

¹⁵⁸ Směrnice pro výcvik parašutistických jednotek, VHA, sign. 37 – 289 – 11.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ Tamtéž.

V učebnách se frekventanti učili teorii seskoku, při které jim instruktoři promítali ukázky seskoků, a to jak těch správně provedených, a pak těch špatných seskoků, které nedopadly dobře, a parašutisté tak mohli vidět, co vše se může stát, pokud nedodrží pravidla při seskoku. Samotné seskoky se prováděly nad prostorem Tatton Park.¹⁶² Parašutista Oldřich Pelc ve svých vzpomínkách napsal, že instruktoři se snažili cvičence před svým prvním seskokem uklidnit formou šprýmování, a proto pro ulehčení situace mimo jiné tvrdili, že se občas stane, že místo padáků personál zabalí příkrývky.¹⁶³ Každý parašutista při nácviku vyfasoval padák s určitým číslem, který si daný instruktor poznamenal, aby se vědělo, kdo padák balil v případě, že se padák při seskoku nerozbalil. Každý parašutista na kurzu provedl čtyři až pět seskoků, přičemž jeden z nich se uskutečnil v noci, skákali samostatně i po skupinách. Součástí parašutistického kurzu byly také noční cvičení pro vyznačení doskokové plošiny světelnými signály, vykopávání jam pro úkryt kontejnerů s destrukčním a jiný operačním materiálem. Po absolvování výcviku dostal každý parašutista další výstupové hodnocení, kde se uváděl počet seskoků a jeho styl.

Do konce prvního roku existence STS 51, tedy do konce roku 1941, se na letišti v Ringway vycvičilo 112 československých parašutistů.¹⁶⁴ Největším nadšencem a nejvíce šikovným v seskocích byl instruktor Rudolf Hrubec, který absolvoval nejvíce seskoků padákem na území Velké Británie ze všech československých vojáků.¹⁶⁵ Vycvičení parašutisté nosili na rukávě své uniformy pod páskou s nápisem *Czechoslovakai* označení hedvábného bílého padáčku sevřeného modrými perutěmi, po válce toto označení zůstalo těm parašutistům, kteří absolvovali oba dva kurzy, ti, kteří byli nasazeni do zvláštních operací a válku přežili, získali právo nosit označení padáčku na prsou nad svými vyznamenáními.¹⁶⁶ Českoslovenští parašutisté měli na letišti v Ringway velice dobrou pověst, považovali se za nejlepší skokany, téměř 80% absolventů opustilo kurz s hodnocením „výtečný“.¹⁶⁷ Jejich oblíbenost byla deklarována i vtípky o československých parašutistech, které se objevovaly na informační tabuli, která měla sloužit pro běžné pokyny a denní rozvrh v objektu STS 51. Jednoho dne se na tabuli objevil vtíp: „*Skupina československých vojáků, vycvičená a oblečená, sedí*

---

¹⁶² WILKINSON, s. 110.

¹⁶³ PELC, Oldřich, *Parašutisté v akci. Vzpomínky a úvahy*, Mnichov 1987, s. 20.

¹⁶⁴ MAREK, *Muži*, s. 29.

¹⁶⁵ BLÜMLOVÁ, s. 23.

¹⁶⁶ PELC, s. 12–13.

¹⁶⁷ Marek, *Muži*, s. 31

*v letícím letadle. Čeká je první seskok. Anglický instruktor vyzve prvního k seskoku. „After you“, zní odpověď. Obrátí se na dalšího, ale dopadne stejně. Instruktor je zoufalý, ale najednou ho něco napadne. Ukáže ven z letadla a zakřičí: „Hospoda!“ Všichni parašutisté se rychle vyhrnou z letadla.*¹⁶⁸

Během parašutistického výcviku, který na letišti probíhal v letech 1941–1945, českoslovenští vojáci absolvovali na 3000 seskoků, z nichž jen jeden zavinil smrt, 15. července 1942 zemřel při seskoku kpt. Karel Šeda, který byl po přistání na zem silným větrem stržen tvrdě na záda a hlavou narazil na kámen a na následky krvácení do mozku zemřel.¹⁶⁹ Po ukončení parašutistického kurzu se většina mužů odebrala zpět do československé brigády, jiní byli odesláni na doplňující výcvik.

2.4 Doplňující výcvik

Základní výcvik, *Assault Course* a *Para Course*, měli za povinnost absolvovat všichni vybraní dobrovolníci z československé brigády. Následně mohli být posláni zpět ke svým jednotkám do Leamingtonu, nebo mohli být přemístěni do dalších doplňujících kurzů po okolí Anglie na výcviková střediska STS různého zaměření. Na doplňující výcviky byli frekventanti vysíláni z vyčkávacích stanic, pro první vlnu výsadek se střediskem pro československé parašutisty stalo STS 2 ve vile v Bellasis nedaleko města Dorking, kde je velitel udržovací stanice Rudolf Hrubec soustavně udržoval v kondici až do svého odletu do protektorátu.¹⁷⁰ Každý den frekventanti podstoupili ranní rozcvičku, poté se šli učit střelbu, vrhání ručních granátů a jejich vlastní výrobu. Nechyběla ani pochodová cvičení v terénu či pochody v noci za pomoci busoly. Zdokonalovali se v boji zblízka, v boxu, ve čtení map, řízení motorových vozidel či v destrukci objektů. Ve středisku na STS 2 došlo 1. července 1942 při nácviku vrhání granátu ke smrtelnému zranění npor. Jaromíra Riegela a ke zranění dalších čtyř frekventantů, pohřeb Riegela proběhl na hřbitově Pinner 4. července 1942.¹⁷¹

Druhá vlna výsadek v letech 1942–1943 je již spjata s novým výcvikovým střediskem pro Čechoslováky, a to s STS 46 v Chicheley Hall, které bylo založeno 31. července 1942, velitelem výcvikového střediska se stal major britské armády Honoré R. Anson, kterému podléhal npor. Rudolf Hrubec jakožto jeho zástupce a velitel

---

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 34.

¹⁷⁰ ŠOLC, *Podpalte Československo! Kapitoly*, s. 180.

¹⁷¹ Úřední záznam – vyšetřování smrtelného úrazu npor. Riegela dne 1. července 1942 na výcvikovém středisku v Bellasis, VHA, sign. 37 – 289 – 3.

československé skupiny.¹⁷² Hrubcovi zde dělal společnost jeho čtyřnohý přítel, bílý vlčák Dandy, kterého si osvojil po svém padlém příteli.¹⁷³ Před tím, než byl velitel Hrubec sám nasazen do akce, sepsal 3. října 1943 plnou moc pro Karla Palečka s tím, aby volně nakládal s jeho vkladem na spořitelní knížce a platil tak výdaje spojené s péčí o vlčáka, k plné moci přiložil dopis, kde Palečkovi popisuje povahu psa, co má rád, co naopak nemá rád a jaké umí pokyny.¹⁷⁴ Ve středisku působili jak instruktoři interní, tak i externí. Mezi stálé interní instruktoři patřili npor. Rudolf Pernický, npor. Zdeněk Gold, rtm. Josef Modřanský, rtm. Rudolf Tušner či čet. asp. Čestmír Šikola, jako externí instruktory můžeme jmenovat Emila Strankmüllera, Františka Fryče či Václava Cignu.¹⁷⁵ Do STS 46 jezdil také jako externista přednášet chemik rt. Ing. Stanislav Malachta, odborník v oboru anorganické chemie, který se své znalosti snažil využít v otázce sabotážní techniky.¹⁷⁶ V Londýně mu byla zřízena Laboratoř československých chemiků, odkud dojížděl přednášet parašutistům nauku o výrobě klasických trhavin a zápalných látek. Npor. Rudolf Pernický absolvoval odbornou stáž přímo v chemické laboratoři v Londýně, při laboratorním pokusu s chlorečnanem draselným a parafinem došlo k výbuchu a Pernický musel být odvezen do nemocnice v Hammersmithu, následkem výbuchu mu byl stržen nehet na palci a ukazováčku pravé ruky, měl mírné zranění na hřbetu pravé ruky a z levého oka mu musely být vyjmuty malé střeptiny.¹⁷⁷ MNO v Londýně vydalo pokyn, že od 1. července 1943 budou instruktoři a pomocný personál ve výcvikových střediscích používat krycí jména, a to jak ve styku s úřady, tak i ve styku mezi sebou a mezi britskými instruktoři, npor. Hrubec od té doby vystupoval pod jménem František Hajný, npor. Pernický pod jménem Rudolf Pazdera, npor. Süsser se stal Josefem Sládkem, npor. Krzák Adolfem Kukulou a mjr. Paleček Karlem Kalábem.¹⁷⁸

Frekventanti na STS 46 byli rozděleni do dvou skupin, do skupiny frekventantů určené pro zvláštní úkoly a do skupiny radiotelegrafistů, kterou měl na starost velitel spojovacího výcviku npor. Rudolf Süsser.¹⁷⁹ Pod jeho vedením absolvovalo kurz na

---

¹⁷² ŠOLC, *Příprava druhé vlny zvláštních operací ve Velké Británii do Československa v roce 1942*. In: *Historie a vojenství* 40, 1991, 4, s. 53.

¹⁷³ BLÜMLOVÁ, s. 23.

¹⁷⁴ Plná moc npor. Hrubce, VHA, sign. 37 – 288 – 11.

¹⁷⁵ ŠOLC, *Příprava druhé vlny*, s. 53.

¹⁷⁶ ŠOLC, *Podpalte Československo! Akce Benjamin*, Praha 1991, s. 41.

¹⁷⁷ Zranění npor. Pernického, VHA, sign. 37 – 288 – 10.

¹⁷⁸ Krycí jména instruktorů a pomocného personálu, VHA, sign. 37 – 288 – 11.

¹⁷⁹ HANÁK, Vítězslav, *Organizace rádiového spojení s paraskupinami zpravodajského odboru londýnského MNO v letech 1941–1945*. In: *Historie a vojenství* 45, 1996, 4, s. 135.

radiotelegrafisty patnáct budoucích radistů, naučili se zde Morseovu abecedu, Q-kód, vysílání a přijímání zpráv na přístrojích, praktickou manipulaci na vysílacích stanicích, učili se i radiotechniku, jak je vysílač konstruován, aby ho uměli rozebrat a případně opravit závady a poruchy. Součástí byl i šifrový výcvik, kde se učili nauce o tajné korespondenci pomocí šifrovaných zpráv, tajných inkoustů a mikrofotografií. Tímto základem se proškolil každý parašutista, nejen budoucí radisté. Vybrané jedince do dané problematiky zaučovali instruktoři přes organizaci SIS, kde je vyučoval nadporučík Václav Knotek, nebo byli odesíláni na odbornou stáž na Vojenskou rádiovou ústřednu. Každá operační skupina měla přidělený svůj vlastní šifrovací klíč, který pro ně sestavoval zprvu jen major František Fryč, poté i Václav Knotek.¹⁸⁰ Britští odborníci předpokládali, že se na radiotelegrafistu člověk vyučí během jedenácti měsíců, školení vojáci na STS 46 se radisty stali během jednoho měsíce, který čítal 235 hodin výcviku, přičemž v závěru výcviku museli zvládnout v Morseově abecedě vyťukat 40 znaků za minutu, pokročilí ovšem zvládali i 80 znaků za minutu.¹⁸¹ Skupina pro zvláštní úkoly se dále dělila na skupinu A, jakožto začátečníky, kteří neabsolvovali základní výcvik, nebo se zúčastnili jen jednoho z nich, a poté na skupinu B, jakožto pokročilí, kteří absolvovali *Assault Course* i *Para Course*, začátečníkům velel npor. Pernický, pokročilé měl na starost npor. Hrubec.¹⁸²

Dohromady se v Chicheley Hall vyučovalo na 27 předmětů včetně destrukce, střelby, Morseovy abecedy, nauky o inkoustech, nauka německého jazyka, informace o německé policii a dalších německých institucích.¹⁸³ Dále se parašutisté zdokonalovali v ničení, ve střelbě, v házení ručních granátů, v balení materiálu, základ opět tvořil tvrdý tělesný výcvik včetně zdokonalování se v boji zblízka. Konaly se přednášky o Německu, a jeho armádě, o jeho bezpečnostních složkách, měli umět rozpoznat německé uniformy, jejich hodnoty. Učili se rozpoznávat německé zbraně, německou vojenskou techniku a učili se německý jazyk. Parašutista se zde také učil životu v ilegalitě, byl poučen o poměrech v protektorátu, měl umět policejní a administrativní předpisy platné v protektorátu a musel se vyznat v dané měně a v potravinových lístcích.

---

¹⁸⁰ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 73.

¹⁸¹ HANÁK, *Organizace*, s. 133–134.

¹⁸² ŠOLC, *Příprava druhé vlny*, s. 54.

¹⁸³ MATUŠŮ, s. 156.

Nespornou součástí výcviku byla také psychologická příprava parašutistů, která se v daném výcvikovém programu neurčovala žádným rozvrhem ani určitým počtem hodin. Hlavní úlohu zde sehrál Karel Paleček, který se stal mezi parašutisty velice oblíbeným, říkali mu „táta Palec“.¹⁸⁴ Paleček si získal jejich důvěru pro své spravedlivé jednání, pro svou dovednost naslouchat každému, kdo se v danou chvíli potřeboval vypovídat. Nerozlišoval lidi dle hodností a postavení, byl ochoten vyslechnout kohokoli. Při psychologické přípravě se kladl důraz na dobrovolnost, na vlastenectví a mravnost, přičemž instruktoři se snažili utlumit náznaky egocentrického chápání poslání do vlasti a utlumit znaky ješitnosti. Byla zde i jistá snaha zaměřit se na danou skupinu ve středisku tak, aby mezi cvičenci vznikla naprostá vzájemná důvěra, solidarita a aby se mezi nimi vytvořilo přátelské pouto. Pro pocit sebedůvěry a pro pocit, že parašutisté jsou na své úkoly připravováni nejlépe, jak mohou, do výcvikového střediska jezdily návštěvy pro posílení sebedůvěry a morálky. Častým hostem na STS 46 byl František Moravec, prezident Beneš výcvikové středisko navštívil 6. srpna 1942, ministr národní obrany gen. Sergěj Ingr promluvil ke cvičencům 19. srpna 1942.¹⁸⁵ Výcvik na STS 46 probíhal do 10. dubna 1943, třetí vlna výsadek je již spjata s novým výcvikovým střediskem na STS 1 v Brockhallu u Northhamptonu.¹⁸⁶

Další doplňovací výcviky probíhaly v objektu STS 17 v Lutonu, kam byli posíláni na tři týdny postupně všichni cvičenci z STS 46 naučit se základům průmyslové sabotáže.¹⁸⁷ Na STS 17 se probírala organizace výroby v průmyslu, energetická centra a zdroje podniku, nauka o zničení podniku pomocí hořlavin a trhavín, ničení cisteren, tankových nádrží, elektrických rozvodů, současně se zde učili v dovednosti ničení silniční a železniční dopravy.¹⁸⁸ Vojáci Oldřich Dvořák, Luboš Jasínek, Antonín Kubeč a Čestmír Šikola byli zasláni na spojovací výcvik do STS 52 v Theme Parku, kde probírali základy Morseovy abecedy společně s Q-kodexem, konspirační metody, teorii radiotechniky, učili se také skládat a rozebírat radiostanice.¹⁸⁹ Zpravodajský výcvik trval osmnáct dní, kde hlavní předměty zastalo šifrování, předávání zpráv, psaní tajným inkoustem, dále měl kurz za úkol naučit parašutisty znalosti o německé armádě, o gestapu, o četnictvu, učili se, jak mají vyslýchat zajatce, jak sledovat osoby a také co

---

¹⁸⁴ ŠOLC, *Červené barety*, s. 107.

¹⁸⁵ ŠOLC, *Příprava druhé vlny*, s. 62.

¹⁸⁶ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 46.

¹⁸⁷ JELÍNEK, Zdeněk, *K problematice atentátu na Reinharda Heydricha*. In: *Historie a vojenství* 40, 1991, 2, s. 73.

¹⁸⁸ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 66.

¹⁸⁹ MATUŠŮ, s. 165.

dělat, pokud oni sami budou ti sledovaní.¹⁹⁰ Doplňovací kurz byl obohacen i kurzem konspiračního boje, kde se jednalo o cvičení v neznámém terénu s náměty různých situací, které mohly nastat po jejich vysazení. Učili se špionáže a kontrašpionáže, jak za sebou zahladit veškeré své stopy, jak kontaktovat osoby pro získání vzájemné spolupráce, učili se maskování a převleků, obstarávání potravin, budování ilegálních organizací a navazování kontaktů pomocí hesel, ve stručnosti se jim představily zásady propagandy. Pro samotnou propagandu byl určen speciální výcvik. Na kurz propagandy probíhající v Bletchey od 25. října 1942 byli posláni čtyři českoslovenští zpravodajci npor. Oldřich Talášek, npor. Bohumír Kvičala, por. Miroslav Tiller a ppor. JUDr. Jaroslav Odstrčil.¹⁹¹ Pouze Jaroslav Odstrčil byl vyslán do protektorátu, pánové Tiller a Kvičali začali po kurzu pracovat pro československé vysílání na BBC, jehož československá sekce poprvé vysílala 8. září 1939.¹⁹² Součástí doplňovacího výcviku bylo také učení se řemeslu, které se parašutistovi určilo v jeho falešné identitě.

Po ukončení doplňovacího výcviku se vykryštovaly skupiny zpravodajské, kurýrní, sabotážní a diverzní. Skupiny kurýrní se obvykle sestavovaly z jedinců, jejichž poslání spočívalo v zajištění doručení vzkazů a pokynů určené pro domácí odboj, většinou se jednalo o poselství prezidenta Beneše (tzv. vzkazy do vlasti) nebo taktické pokyny a směrnice ministra národní obrany Sergěje Ingra. Jindy šlo jen o slova povzbuzení o blížícím se konci války, o úspěších západních spojenců na válečné frontě či o vyzývání domácího odboje, aby setrval se své činnosti proti německé okupaci. Skupiny sabotážní a diverzní se vysazovaly pro uskutečnění konkrétní sabotáže a pro dopravu sabotážního materiálu. Zpravodajské skupiny měly navázat spojení s Londýnem a získávat pro zahraniční odboj zprávy vojenského, politického nebo hospodářského charakteru. Další skupiny se staly skupinami spojovacími, zásobovacími, přejímacími či teroristickými a v konečné fázi války vznikaly skupiny organizační pro přípravu celonárodního ozbrojeného povstání.

---

¹⁹⁰ Tamtéž, s. 167.

¹⁹¹ Seznam účastníků propagačního kurzu, VHA, sign. 37 – 289 – 27.

¹⁹² ŠOLC, *Podpalte Československo! Kapitoly*, s. 195; BERÁNEK, Jaroslav, *Volá Londýn. Vysílání československé sekce zahraničního servisu BBC o atentátu na Heydricha*. In: *Historie a vojenství* 61, 2012, 2, s. 87.

3 První vlna výsadek v letech 1941–1942

3.1 Situace před vysazením do operace

Parašutisté vybráni do akcí na území protektorátu vyčkávali ve středisku na STS 2 v Bellasis, kde jednotlivé skupiny získaly operační název a nadále se intenzivně udržovaly v kondici a připravovaly se na své poslání. Na stanici žila skupina již pohromadě pro navázání vzájemné důvěry pro budoucí spolupráci. Konečnou fází výcviku obvykle zastával Emil Strankmüller, který s parašutisty důkladně probíral místa seskoku a kontaktní adresy, společně s Josefem Süssem, který vedl závěrečná radiocvičení na vzdálenost 380 km mezi Londýnem a Durhamem.¹⁹³ Součástí konečné fáze na vyčkávacích stanicích bylo sepsání osobního přání jednotlivých parašutistů a evidence jejich majetku, který si mohli uschovat v londýnských rodinách nebo ho svěřit do správy týlové sekce Zvláštní skupiny D. Každý parašutista do přání napsal adresu, kam si přeje zaslat majetek v případě jeho smrti, a kde se jeho majetek nachází. Rotmistr Jan Kubiš 28. prosince 1941 sepsal: „1.) *V případě nedočkám-li se Vašeho návratu do vlasti, prosím, aby bylo postaráno o moje rodiče. František Kubiš, Dol. Vilémovice čís. 71, p. p. Lipník u Hrotovic.* 2.) *V případě mého úmrtí uvědomte tuto angl. rodinu: Miss Edna Ellisan, Sunnyside Ightfield, Whitechurch-Salop. Tato rodina má moje věci a ví jakým způsobem s nima naložit.*“¹⁹⁴

Zadání úkolu bylo každému jednotlivci přečteno a musel se pod něj podepsat, jednalo se o formu písemného rozkazu, který předčítal František Moravec či Emil Strankmüller v přítomnosti Karla Palečka.¹⁹⁵ Vystavené falešné legitimace obvykle obsahovaly pouze falešné příjmení parašutistů, křestní jméno se pro svou zažitost v používání většinou neměnilo, stejné to bylo i s datem narození, u kterého se měnil pouze rok, den ne. Po vydání pokynu k odletu se parašutisté přesunuli na letiště, kde si přes svůj civilní oblek navlékli kombinézu a ochrannou přilbu, u sebe měli jen tu nejnnutnější výstroj, kterou budou potřebovat hned po seskoku. Jednalo se o potraviny v podobě čokolády, konzervy, vitamínů a masových koncentrátů, kovovou láhev s alkoholem, dále s sebou měli krátkou osobní zbraň s dvěma zásobníky nábojů, nůž, svítilnu, pilku a lopatku pro zakopání kombinézy, padáku a výstroje záhy po seskoku.¹⁹⁶ Každá skupina měla s sebou i určitou dávku peněz pro osobní potřeby a pro potřeby pro

¹⁹³ MATUŠŮ, s. 188–189.

¹⁹⁴ Jan Kubiš – moje přání, VHA, sign. 37 – 308 – 2.

¹⁹⁵ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 48.

¹⁹⁶ Tamtéž, 50–51.

splnění úkolu. Velitel operační skupiny měl u sebe navíc i mapu v měřítku 1:100 000 vytištěnou pro lepší skladnost a ochranu před zničením na hedvábí.¹⁹⁷ Poslední věc, kterou u sebe měl po seskoku každý parašutista a pečlivě si ji střežil, byla ampulka s jodem, jednalo se o jed cyankáli, který měl použít v případě zajetí gestapa, aby nepodlehл krutým metodám výslechů a nic neprozradil.

V první fázi operačních výsadek zajišťovala lety britská 138. peruť RAF, která pro účel provádění výsadek do okupovaných zemí v Evropě vznikla 25. srpna 1941, jejichž členem byla i československá posádka kapitána Lea Anderleho, která používala zastaralé bombardovací letouny Whitley, od prosince 1941 se do akcí nasadil čtyřmotorový letoun Halifax, pro přepravu vhodnější, pohodlnější a prostornější.¹⁹⁸ Zajišťování letounů měla na starost SOE, která se v první vlně výsadek neustále potýkala s nedostatkem letounů pro operace a problém řešila na půdě britské vlády. Později se pro operace vyčlenila 148. peruť a 161. speciální peruť RAF.¹⁹⁹ Každou skupinu doprovázel dispečer, který fungoval jako styčný orgán mezi velitelem letounu a vysazenou skupinou, a proto musel velice dobře ovládat anglický jazyk a musel mít za sebou parašutistický výcvik. Jeho úkolem bylo také podrobné pozorování parašutistů během letu a sepsání zprávy o průběhu letu a o časech a místech vysazení dané skupiny či skupin. Operační záznam poté předal do rukou Zvláštní skupiny D. Pomáhal s kontrolou padáků, s nástupem do letadla, s upevněním výstroje a výbroje, většinou i stanovil pořadí seskoku. První vlnu nejčastěji doprovázel jako dispečer parašutisty Jaroslav Šustr.

Operační lety nemohly být prováděny celoročně, jednalo se pouze o období od podzimu do jara následujícího roku pro potřebu dlouhých nocí. V prvním období bylo vysláno dvanáct skupin s dvaceti sedmi parašutisty.²⁰⁰ Jednalo se o skupinu kurýrní zastoupenou operací BENJAMIN, o dvě zpravodajské SILVER A a ZINC, spojovacím úkolem byly pověřeny skupiny PERCENTAGE, SILVER B a STEEL, se sabotážními úkoly odlétaly skupiny OUT DISTANCE, BIVOUAC, BIOSCOP a INTRASITIVE,

---

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 50.

¹⁹⁸ MAREK, *Pátou kartu*, s. 81–84.

¹⁹⁹ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 54.

²⁰⁰ ŠOLC, Jiří, *Znamení trojského koně. Životní příběh majora Jaromíra Nechanského*, Praha 2008, s. 58.

poslední dvě skupiny ANTHROPOID a TIN dostaly za úkol provést teroristický čin na určené osoby.²⁰¹

3.2 Operace BENJAMIN a PERCENTAGE

Kurýrní spojení mezi Londýnem a Prahou fungovalo od roku 1939 cestou přes Balkán, jednalo se však o velice dlouhou cestu, navíc zde začal čím dál tím více hrozit německý útok jihovýchodním směrem, čímž byly ohroženy pozemní kurýrní trasy a začala se více nabízet trasa vzdušná. Prvním parašutistou se stal pro svůj nenápadný zevnějšek Otmar Riedl, vybral si jej v prosinci 1940 Karel Paleček. Jednalo se o jakousi zkoušku, jak budou výsadky fungovat, stal se tak v podstatě pokusným králíkem. Jednalo se o kurýrní operaci s názvem BENJAMIN pro předání vzkazů do vlasti. Riedl byl povolán ke svému úkolu 26. ledna 1941 z 1. československé smíšené brigády do Londýna, kde se ubytoval v česko-anglickém klubu ve Warwick Avane v Londýně.²⁰² Druhý den, 27. ledna 1941, se dopravil do kanceláře na Piccadilly 134, kde mu jeho úkol přečetl František Moravec: *„Byl jste vybrán pro speciální poslání. Jde o spojení nás s našimi doma. Povezete s sebou vzkazy pres. republiky, min. národní obrany a jiných prominentních osob. Budete do vlasti dopraven letadlem a seskočíte padákem. Vše bude domluveno, po seskoku Vás vyhledají. Z domova Vás pak naši vypraví zpět za hranice k nám, tentokrát ne letadlem.“*²⁰³ Po odsouhlasení úkolu Riedl odjel na výcvik, jako jediný parašutista neabsolvoval *Assault Course*, absolvoval jen cvičení v seskoku padákem, na STS 51 do Ringway odjel 28. ledna 1941, kde se ocitl pod přímým dozorem majora Wilkinsona ze SOE.²⁰⁴ Riedl byl na STS 51 do 1. února 1941, absolvoval dva zkušební seskoky padákem, přičemž žádný z nich se pro špatné počasí neprovedl v noci.²⁰⁵ Poté ho Zvláštní skupina D cvičila v Londýně v hotelovém pokoji, nebo v Palečkově kanceláři na Porchester Gate, kde mu pověřeni lidé vštěpovali Morseovu abecedu a jeho poslání ve vlasti. Rotného Riedla přijal sám prezident Beneš 14. února 1941, kdy mu nadiktoval své poselství určené domácímu odboji, Riedl si poselství měl zapamatovat, i když byl vzkaz převeden do mikrotečky společně i se vzkazy generál Ingra a plukovníka Moravce.²⁰⁶

---

²⁰¹ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 59.

²⁰² ŠOLC, *Podpalte Československo! Kapitoly*, s. 142.

²⁰³ Operace Benjamin, VHA, sign. 37 – 313 – 1.

²⁰⁴ WILKINSON, s. 108.

²⁰⁵ MAREK, *Muži*, s. 21.

²⁰⁶ ŠOLC, *Podpalte Československo! Akce*, s. 52.

O jeho vysazení se Zvláštní skupina D pilně domlouvala přes radiové spojení s domácím odbojem v protektorátu, v období od 23. ledna 1941 do 23. dubna roku 1941 bylo mezi VRÚ a SPARTOU I. vyměněno 56 zpráv.²⁰⁷ Londýn pověřil domácí organizaci Obranu národa (ON), aby určila místo vysazení a vytyčila doskokovou plochu. Rozhodlo se o sesazení parašutisty v okolí Křečhoře u Kolína a také se domluvila hesla pro navázání kontaktů a datum vysazení.²⁰⁸ Otmar Riedl měl domácí organizaci předat včetně vzkazů do vlasti i náhradní krystaly pro radiové spojení. V případě, že by po seskoku nedošlo ke shledání, měl se vydat do Vinohradské spořitelny v Praze, kde se měl usadit s časopisem Světozor a čekat na oslovení.²⁰⁹ V původní směrnicí pro seskok byl datum pro uskutečnění akce stanoven na 17. únor 1941, k realizaci operace však došlo až 16. dubna 1941 kvůli technickým problémům a nepříznivému počasí, Riedl dostal povel k seskoku ve 23:46 hodin, společně s ním byly shozeny i letáky s nápisem Pravda vítězí.²¹⁰

Doba operačních výsadek je spjata s jedním nepříznivým jevem, a to ve špatné navigaci, která zapříčinila nepřesná vysazování. První operace BENJAMIN nebyla výjimkou, ba přímo příkladným úkazem toho, o jak velké nepřesnosti se jednalo. Otmar Riedl byl pro své vlastní velké překvapení vysazen v rakouských Alpách u města Landeck nacházející se u italských hranic.²¹¹ Skupina odbojářů na vytyčené ploše u Křečhoře čekala až do 03:15 hodin, po marném čekání zaslala zprávu do Londýna, že ke shledání nedošlo, Londýn odbojáře vyzýval k tomu, ať na stanoveném místě setrvají po dobu dalších tří dnů, jelikož k výsadku došlo.²¹² Riedl po seskoku zůstal viset padákem na stromě, po marné snaze sundat jej ze stromu, ho ukryl, jak nejlépe mohl a vydal se prozkoumat terén. Narazil na německé četníky, kteří ho zatklí a odvedli na policejní stanici. Poselství do vlasti předtím stačil spolknout a náhradní krystaly pro radiovou stanici ukryt. Riedl při výslechu předvedl svou chytrost, kdy vypovídal směsici pravd, polopravd i lží. Rotný Riedl byl po demobilizaci poslán v červenci 1939 firmou Baťa do Jugoslávie, čímž se stal jedním z mála lidí, kteří se dostali za hranice okupovaného území legálně.²¹³ Válka ho zastihla v Jugoslávii, odkud se vydal do Francie přihlásit se k československé armádě. Zajatý parašutista vypověděl, že ho roku

²⁰⁷ ŠOLC, *Podpalte Československo! Kapitoly*, s. 147.

²⁰⁸ SLÁDEK, s. 15.

²⁰⁹ Operace Benjamin, VHA, sign. 37 – 313 – 1.

²¹⁰ Činnost paraskupiny Benjamin, VHA, sign. 37 – 313 – 2.

²¹¹ SLÁDEK, s. 15.

²¹² ŠOLC, *Podpalte Československo! Akce*, s. 60.

²¹³ ŠOLC, *Podpalte Československo!, Kapitoly*, s. 143.

1939 vyslala firma Baťa do Jugoslávie, odkud se rozhodl vrátit do vlasti přes rakouské hranice za pomoci člověka, se kterým se seznámil cestou ve vlaku. Onen pán ho však zradil a ve spánku mu ukradl své veškeré věci, zavazadla i doklady. Gestapo Riedla převezlo do Innsbrucku, kde absolvoval další kolo výslechů, jeho výpověď se zdála být věrohodná a zároveň i potvrzená z Jugoslávie, že zde Riedl opravdu pracoval. Po dvou měsících strávených ve vězení za nepovolený přechod hranic se Riedl vrátil do Zlína a našel si práci u firmy Baťa, získal místo vedoucího prodejny v Trhových Svinech, kde působil až do konce války.²¹⁴ Ještě předtím se snažil navázat spojení se svou kontaktní adresou ve Vinohradské spořitelně v Praze, ale marně, od jeho vysazení uplynuly již celé tři měsíce a nikdo na něj nečekal. První operace tak skončila naprostým fiaskem a své poslání nesplnila. Po válce se 19. května 1945 hlásil u plukovníka Karla Palečka, ochoten mu vypovědět celý svůj příběh po seskoku z letounu Whitley 16. dubna 1941.²¹⁵

Druhá vyslána operace s názvem PERCENTAGE měla také jen jednočlenné zastoupení v podobě svob. asp. Františka Pavelky, který byl vysazen v noci z 3. na 4. října 1941.²¹⁶ Pavelkovi úkol nadiktovali 30. září 1941 František Moravec, Karel Paleček a Jaroslav Šustr.²¹⁷ Jeho úkol spočíval v předání poselství od generála Ingra domácí organizaci, předat nové krystaly pro radiové stanice a nový šifrovací klíč, přičemž po jejich předání se měl dát k dispozici domácímu odboji a plnit jeho přání. Ministr národní obrany vzkazoval: *„Jménem celé zahraniční armády děkuji všem domácím pracovníkům za jejich obětavou, neustálou a účinnou práci, kterou pro naši věc konali a konají za nejtěžších podmínek.[...]Hlavní a životní podmínkou naší těsné spolupráce je udržení spojení, bez něhož by mohlo mezi námi nastat i duševní odcizení, nehledě k politickému, vojenskému a zpravodajskému významu, plynoucího ze stálého styku.“*²¹⁸ Jako místo sesazení se přes radiové depeše s domácím odbojem domluvilo Hradiště u Nasavark, pokud by po seskoku nedošlo ke shledání, měl se dopravit do chrudimské spořitelny a kontaktovat zde Františka Buršu s heslem: *„Jsem Skočdopole.“* a předložit mu lístek s číslem 54321.²¹⁹ Pavelka byl vinou špatné navigace sesazen o 35

---

²¹⁴ Operace Benjamin - Prohlášení o mé činnosti, VHA, sign. 37 – 313 – 1.

²¹⁵ Tamtéž.

²¹⁶ ČVANČARA, s. 61.

²¹⁷ HANÁK, Vítězslav, *Operace Percentage*. In: Historie a vojenství 49, 2000, 4, s. 831.

²¹⁸ Činnost paraskupiny Percentage – poselství, VHA, sign. 37 – 337 – 2.

²¹⁹ František Pavelka, VHA, sign. 37 – 337 – 1.

km dále u Koudelova nedaleko Čáslavi na zdejší statek.²²⁰ Místní kočí se ho ujali a umožnili mu napsat dopis Františku Buršovi, který ho společně se svým spolupracovníkem Rudolfem Michálkem dopravili ze statku do Chrudimi a následně do Prahy, kde Pavelka 6. října 1941 přetlumočil vzkaz generála Ingra JUDr. Karlu Bondymu a předal mu šifrovací klíč.²²¹

V první polovině října 1941 proběhlo v rámci gestapa velké zatýkání v řadách Petičního výboru věrní zůstaneme (PVVZ), byl zatčen plk. Josef Churavý, Ing. Josef Friedl i JUDr. Karel Bondy, přičemž zatčení se nevyhnuli ani první pomocníci parašutisty František Burša a Rudolf Michálka.²²² Na základě vyslýchání gestapo dostihlo i Františka Pavelku, kterého zatklo v časných ranních hodinách 25. října 1941 a uvěznilo na Pankráci.²²³ František Pavelka se pro mnohé historiky stal prvním zrádcem a udavačem gestapa. Na jeho břímě svalili vinu za vypálení Lidic, kdy měl údajně při výslechu udat jména Stříbrných a Horákových žijících v Lidicích. Ve směrnicích pro operaci PERCENTAGE se však tyto záchytné adresy nenacházely, jeho jedinou konkrétně udanou kontaktní adresou byl František Burša.²²⁴ Gestapo Pavelku 5. srpna 1942 převezlo z Pankráce do berlínského vězení v Plötzensee, kde byl 19. srpna 1942 souzen a 11. ledna 1943 popraven.²²⁵

3.3 Operace ANTHROPOID, SILVER A, SILVER B

V sobotu 27. září 1941 v 19:00 bylo rozhlasem ohlášeno, že dosavadní říšský protektor Konstantin von Neurath odchází na zdravotní dovolenou a bude zastoupen zastupujícím říšským protektorem, šéfem Hlavního říšského bezpečnostního úřadu, šéfem gestapa a bezpečnostní služby SS-Obergruppenführerem Reinhardem Heydrichem.²²⁶ Následující den, na svátek sv. Václava, vyhlásil stanné právo.²²⁷ Mimo jiné došlo i k zatčení předsedy vlády generála Aloise Eliáše pro své styky se zahraničním odbojem a 1. října 1941 byl odsouzen k trestu smrti, popraven pak 19. června 1941.²²⁸

---

²²⁰ KOUTEK, *A národ se bránil. K historii českého nekomunistického odboje v letech 1939–1945*, Praha 1987, s. 122.

²²¹ HANÁK, *Operace Percentage*, s. 833.

²²² Tamtéž, s. 835.

²²³ František Pavelka, VHA, sign. 37 – 337 -1.

²²⁴ Činnost paraskupiny Percentage, VHA, sign. 37 – 337 – 2.

²²⁵ JELÍNEK, Zdeněk, *Operace SILVER A*, Praha 2010, s. 29.

²²⁶ OTÁHALOVÁ, Libuše, ČERVINKOVÁ, Milada (ed.), *Dokumenty z historie československé politiky 1939–1943. Svazek II. Spolupráce československé emigrace na západě s domácím odbojem, její vztah k tzv. protektorátní vládě a germanizační politika okupantů*, Praha 1966, s. 625.

²²⁷ IVANOV, Miroslav, *Atentát na Reinharda Heydricha*, Praha 1979, s. 32.

²²⁸ ŠOLC, *Nikdo nás nezastaví*, s. 37.

V protektorátu začala další, krvavější etapa represí, které zasáhly všechny organizace domácího odboje. V okruhu československého londýnského exilu se rozhodlo, že se podnikne nějaká teroristická akce, která povzbudí domácí odboj a také zapůsobí na západní spojence tak, že lidé na území protektorátu nejsou smířeni s nacistickou okupací. Hlavními strůjci plánů na provedení teroristické operace byli prezident Beneš a František Moravec, kteří se zabývali třemi jmény, Reinhardem Heydrichem, Karlem Hermannem Frankem a Emanuelem Moravcem.²²⁹ Atentát na jednu z uvedených osob měl být mocným projevem odporu proti okupaci, který roznítí domácí obyvatelstvo k dalším masovým projevům odporu. K první schůzce o provedení atentátu došlo 3. října 1941 za účasti plk. Moravce, pplk. Bartíka, mjr. Palečka, mjr. Krčka a již dvou vybraných parašutistů rtm. Jozefa Gabčíka a rt. Karla Svobody.²³⁰ Na poradě se stanovilo datum výsadku již na 10. října 1941 s tím, že atentát bude proveden na státní svátek 28. října 1941.²³¹ Oba parašutisté byli po odsouhlasení s úkolem posláni na výcvik. Termín seskoku se nedodržel kvůli zranění Svobody 5. října 1941 při zkušebním seskoku balonem, při kterém se uhodil do hlavy. Jeho místo zastoupil blízký přítel Gabčíka, Jan Kubiš, se kterým Gabčík odjel absolvovat od 14. října 1941 do 18. října 1941 další výcvik ve Skotsku na STS 25, kde se zdokonalovali ve střelbě a vrhání bomb.²³² Dne 8. listopadu 1941 byl jejich výcvik ukončen a Gabčík se společně s Kubišem přemístili na vyčkávací stanici v Bellasis.²³³ Oba dva se před odletem podepsali nad prohlášení svého úkolu ve znění: „*Můj úkol tkví v zásadě v tom, že společně s jiným příslušníkem československé armády budu odeslán do vlasti, abych v čase, na místě a v situaci, která se podle našeho zjištění na místě a za daných okolností bude zdát nejvýhodnější, provedl nějakou sabotážní, nebo teroristickou akci, tak účinnou, aby měla patřičný ohlas jak doma, tak za hranicemi Československé Republiky. Učiním podle svého nejlepšího vědomí a svědomí vše, abych tento úkol, k jehož provedení jsem se dobrovolně přihlásil, úspěšně splnil.*“²³⁴ Zadání úkolu nebylo nijak určité, o atentátu a o osobě, na kterou má být spáchán, zde není ani zmínka, přesto

---

²²⁹ DUBEN, Vojtěch N., *Za Heydrichem stín... Britský podíl na atentátu na Reinharda Heydricha*. In: DUBEN, Vojtěch N. (ed.), *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*, Praha 2001, s. 244.

²³⁰ *Operace Anthropoid – úřední záznam*, VHA, sign. 37 – 308 – 3.

²³¹ ŠOLC, Jiří, *Anthropoid. 60 let od hrdinského činu čs. parašutistů*. In: MINKEWITZOVÁ, Daga (ed.), *Paradesantní jednotky „meče armády hrot“*. Historie a současnost výsadkového vojska, Praha 2002, s. 6.

²³² GABČÍK, Jozef – výcvik, VHA, sign. 37 – 308 – 1.

²³³ ŠOLC, Jiří, *Operace Anthropoid. K nejasnostem kolem atentátu na Reinharda Heydricha*. In: *Historie a vojenství* 41, 1992, 2, s. 30.

²³⁴ GABČÍK, Jozef – můj úkol, VHA, sign. 37 – 308 – 1.

odletěla operační skupina s názvem ANTHROPOID s vědomím, že mají za cíl odstranit Reinharda Heydricha.

Gabčík s Kubišem se dočkali výsadku z 28. prosince na 29. prosince 1941, kdy jim společnost dělaly další dvě skupiny SILVER A a SILVER B, dohromady se v letounu typu Halifax nacházelo šestnáct osob včetně posádky F/Lt. Rona C. Hockeyho a dispečera Jaroslava Šustry.²³⁵ Po opět nepřesném vysazení se oba dva parašutisté s pomocí kontaktních adres dostali do Prahy, kde se jich ujal a stal se jejich hlavním pomocníkem Jan Zelenka-Hájský, učitel a člen organizace Sokol.²³⁶ Oba mladíci také navázali spojení s Jindrou, vlastním jménem Ladislav Vaněk, který byl velitelem Obce sokolské v odboji (OSVO), známé později pod názvem JINDRA.²³⁷ Jejich příprava na atentát trvala poměrně dlouho, během šesti měsíců svého působení v protektorátu si našli mnoho pomocníků, za nejvýznamnější můžeme jmenovat rodinu Moravcových a rodinu Fafkových. Po dlouhých přípravách k atentátu došlo 27. května 1942.²³⁸ Gabčíkovi, který skočil před projíždějící auto se zastupujícím říšským protektorem, selhal samopal a nevystřelil, v záloze však vyčkával jeho společník Kubiš, který poslal na projíždějící auto bombu, která způsobila Heydrichovi zranění, na které podlehl v nemocnici na Bulovce 4. června 1942.²³⁹ Po atentátu bylo vyhlášeno druhé stanné právo a začala další krvavá vlna represí. Od 27. května 1942 do 3. července 1942 bylo popraveno na 1412 osob nepočítajíc vyhlazení vesnic Lidice 10. června 1942 a Ležáků 24. června 1942.²⁴⁰ Na dostižení pachatelů se vypsala odměna ve výši 10 milionů korun a věci, které pachatelé nechali na místě činu, se vystavovaly od 28. května 1942 od 09:00 hodin na Václavském náměstí ve výloze firmy Baťa.²⁴¹ Všichni parašutisté, nacházející se v období druhého stanného práva v Praze, byli postupně přivedeni do zřízeného úkrytu v kryptě chrámu sv. Cyrila a Metoděje (za německé okupace přejmenován na chrám Karla Boromejského) v Resslově ulici. Dohromady se jich tam ukrývalo sedm ve složení Jozef Gabčík, Jan Kubiš, Josef Valčík, Jaroslav Švarc, Josef Bublík, Jaroslav Švarc a Jan Hrubý. Dalším parašutistou, který se v té době nacházel v Praze, byl Karel Čurda, vysazen v rámci operace OUT DISTANCE. Po atentátu se

---

²³⁵ KUBIŠ, Jan - úřední záznam letu, VHA, sign. 37 – 308 – 2.

²³⁶ ČVANČARA, s. 73.

²³⁷ ŠOLC, *Anthropoid*, s. 8.

²³⁸ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 71.

²³⁹ ČVANČARA, s. 101.

²⁴⁰ ANDREJS, Jaroslav, *Smrt boha smrti. Legendy a skutečnosti kolem atentátu na Heydricha*, Praha 1997, s. 6.

²⁴¹ IVANOV, s. 213.

odebral do jižních Čech ke své rodině, kde si, ukrytý u své sestry na půdě, denně četl protektorátní tisk, který uveřejňoval seznamy popravených. Již 13. června 1942 napsal anonymní dopis na četnickou stanici v Benešově, kde uvedl jména obou atentátníků, četníci na stanici však tento dopis ignorovali jako mnohé jiné, které jim denně docházely.²⁴² Následující den si Čurda přečetl vyhlášku vydanou 14. června 1942 K. H. Frankem, ve které sliboval, že tomu, kdo udá nějaké informace do 18. června 1942 do 20:00 hodin, bude udělena milost včetně jeho rodiny.²⁴³ Rozhodl se učinit doznání a vydal se do budovy gestapa v Petschkově paláci, kam dorazil 16. června 1942.²⁴⁴ Čurda nevěděl, kde se parašutisté skrývají, ale mohl uvést adresy spolupracovníků, rodiny Moravcovi, Fafkovi a jiných. Místo úkrytu parašutistů prozradil At'a Moravec a Hana Krupková.²⁴⁵ Dne 18. června 1942 byla provedena razie na kryptu v Resslově ulici, parašutisté Opálka, Kubiš a Bublík drželi stráž na kůru chrámu, od které zahájili palbu, mezitím se v kryptě Gabčík, Valčík, Švarc a Kouba snažili dostat ven s tím, že se prokopou ke kanalizaci. Po marném boji se parašutisté v kryptě rozhodli ukončit své životy sami, aby se nedostali do rukou gestapa. Rozhodli se tak poté, co z kůru ustala palba, která značila, že jejich spolupracovníci již nejsou naživu. Kubiš zemřel až při převozu do nemocnice na vykrvácení z četných ran po střepinách, Bublík, po zásahu granátem, který mu přerazil obě nohy, se rozhodl střelit do hlavy. Smrt však nepřišla okamžitě a zemřel také až při převozu do nemocnice. Opálka byl důsledný, a poté, co dostal zásah granátem a stal se neschopný boje, se rozhodl vzít si ampulku s jedem a zastřelit se ranou do hlavy. Těla byla pohřbena na hřbitově v Praze v Ďáblovicích, hlavy Gabčíka s Kubišem byly dány do lihu, ostatní se preparovaly a hromadně uskladnily v německém ústavu pro soudní lékařství, odkud se 20. dubna 1945 převezly neznámo kam.²⁴⁶ Gabčík s Kubišem si během svého působení v Praze zajistili 311 pomocníků pro uskutečnění atentátu.²⁴⁷ Dohromady 252 osob bylo 29. září 1942 odsouzeno stanným soudem v Praze k trestu smrti, a to na základě obvinění z napomáhání na atentátu a přechování parašutistů, popravy proběhly 24. října 1942 v koncentračním táboře v Mauthausenu.²⁴⁸ Mezi popravenými se nenacházela rodina Jozefa Gabčíka, která žila na Slovensku. Karel Čurda se stal konfidentem gestapa, za svou výpověď obdržel

---

²⁴² JELÍNEK, *Operace*, s. 119.

²⁴³ ANDREJS, s. 309.

²⁴⁴ IVANOV, s. 238.

²⁴⁵ ANDREJS, s. 320.

²⁴⁶ Tamtéž, s. 344.

²⁴⁷ GABČÍK, Jozef – seznam spolupracovníků parašutistických skupin, VHA, sign. 37 – 308 – 1.

²⁴⁸ JELÍNEK, *K problematice*, s. 96.

odměnu ve výši 5 milionů korun a novou identifikaci na jméno Karl Jerhot, mimo jiné mu gestapo poskytlo i byt na Vinohradech a měsíční plat ve výši 30 000 korun.²⁴⁹

Jedním z důsledků represí po nastoupení Heydricha do úřadu bylo přerušení radiového spojení mezi Prahou a Londýnem udržované od 6. dubna 1940 do 3. října 1941, kdy gestapo zničilo radiovou stanici SPARTA I.²⁵⁰ Mimo SPARTU I., kterou řídila domácí organizace Politické ústředí (PÚ), na území protektorátu vysílala od 28. března 1941 ještě vysílačka SPARTA II., kterou si pro sebe postavili pplk. Josef Balabán, kpt. Václav Morávek a pplk. Josef Mašín z ON, známí jako Tři králové.²⁵¹ K navázání radiového spojení byla vyslána do protektorátu skupina SILVER A, vysazena v pořadí jako druhá z 28. prosince na 29. prosince 1941 ve složení velitele Alfréda Bartoše, zástupce velitele Josefa Valčíka a radisty Jiřího Potůčka.²⁵² Skupina měla zřídit vlastní zpravodajské centrum v Čechách, navázat spojení s Londýnem a také s domácím odbojem a měla se stát řídicím orgánem pro další nadcházející výsadky s tím, že vytvoří jakého konspiračního střediska pro příjem dalších parašutistů.²⁵³ Takové středisko bylo zřízeno v Lázních Bělohradu u místního kniháře Jana Vojtíška.²⁵⁴ Operačním prostorem skupiny se staly Pardubice a může být zhodnocena jako jedna z nejvíce úspěšných operací. Skupina splnila své poslání a navázala s Londýnem kontakt dne 9. ledna 1942 přes stanici LIBUŠE, kterou si s sebou vezla z Londýna a členové výsadku ji ukryli 7. ledna 1942 v lomu v Hluboké v Dachově u Měřetic, 30 km od Pardubic.²⁵⁵ Oboustranné navázání spojení se uskutečnilo v noci z 15. na 16. ledna 1942, kdy jim Londýn oznámil jejich povýšení, naopak na VRÚ Potůček zaslal depeše o situaci parašutistů po přistání, kdy je informoval o neúspěchu na záchytných adresách a špatném místě vysazení.²⁵⁶ Splnila také další svá poslání, navázala kontakt s domácí organizací ÚVOD, s organizací JINDRA a denně zasílala do Londýna depeše se zprávami vojenského, hospodářského či politického charakteru. Skupina SILVER A úzce spolupracovala s dalšími skupinami, mimo jiné i s Gabčíkem a Kubišem. Valčík se z Pardubic do Prahy přesunul natrvalo poté, co gestapo našlo jeho fotografii v brašně u mrtvého Václava Morávka 21. března 1942, který jim měl zajistit nové legitimace,

²⁴⁹ HAMŠÍK, PRAŽÁK, s. 278.

²⁵⁰ HANÁK, *Muži a radiostanice*, s. 13.

²⁵¹ JELÍNEK, *K problematice*, s. 75.

²⁵² JELÍNEK, *Operace*, s. 33.

²⁵³ BARTOŠ, Alfréd – úkol, VHA, sign. 37 – 342 – 1.

²⁵⁴ ŠOLC, *Anthropoid*, s. 7.

²⁵⁵ ANDREJS, s. 77; PLZÁK, s. 309.

²⁵⁶ HANÁK, Vítězslav, *Dokumenty a depeše z Benešova londýnského trezoru*. In: *Historie a vojenství* 50, 2001, 1, s. 167.

gestapo jeho fotku vyvěsilo v okolí Pardubic s odměnou ve výši 100 000 korun.²⁵⁷ Valčík musel z Pardubic zmizet do Prahy, kde začal spolupracovat na přípravě atentátu a zahynul v kryptě 18. června 1942. Po atentátu na Heydricha se prováděly razie i na Pardubicku, na základě výpovědí bylo prozrazeno centrum parašutistů v bytě u Krupkových v Pardubicích v Pernerově ulici 1607.²⁵⁸ Gestapo si v bytě počkalo na velitele skupiny Bartoše, který se při pokusu o útěk a při zhodnocení, že již není úniku, sám zastřelil 21. června 1942.²⁵⁹ Poslední přeživší skupiny, radista Jiří Potůček, žil celou dobu nedaleko lomu v Miřeticích v domě strojníka lomu Karla Svobody.²⁶⁰ Po represích bylo nutné stanici LIBUŠE přesunout, od 10. června 1942 do 17. června 1942 se nacházela ve vesnici Ležáky v místním Švandově mlýně, za což ji o několik dní později čekalo její vypálení.²⁶¹ Dalším úkrytem se stala místní škola v Bohdašíně u učitele Ladislava Satrana, odtud se převezla do chalupy pomocníka Antonína Burdycha do obce Končiny, kde její cesta končila.²⁶² Učitel Satran byl zatčen gestapem a prozradil, kam byla LIBUŠE převezena. Potůčkovi se 30. června 1942 podařilo z Končin gestapu utéct, po dlouhém a vyčerpávajícím útěku, při kterém urazil pěšky kolem 60 km, byl zastřelen 2. července 1942.²⁶³ Ve stejný den došlo k popravám spolupracovníků SILVER A na pardubickém Zámečku, jednalo se o 28 mužů a 12 žen.²⁶⁴ Nejednalo se o všechny spolupracovníky, SILVER A během svého působení pomohlo na 125 věrných Čechů a Češek.²⁶⁵ Mezi popravenými nefigurovali manželé Krupkovi, hlavní pomocníci Alfréda Bartoše, kteří byli zatčeni 17. června 1942.²⁶⁶ Hana Krupková podlehla výslechům a přiznala vše, co věděla a stala se nedobrovolně konfidentkou gestapa. Václav Krupka strávil čas do srpna 1942 ve věznění v Pardubicích, poté byl přesunut do věznice na Pankráci, kde na samotce strávil 14 měsíců v naději gestapa, že něco prozradí.²⁶⁷ Když se tak nestalo, v listopadu 1943

---

²⁵⁷ KRUPKA, Václav, *Moje práce v odboji a spolupráce se skupinou SILVER A. I. část*. In: *Historie a vojenství* 43, 1994, 4, s. 116–117.

²⁵⁸ Tamtéž, s. 95.

²⁵⁹ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 74.

²⁶⁰ JELÍNEK, *Operace*, s. 47.

²⁶¹ PLZÁK, s. 306.

²⁶² PAŘÍZEK, Libor, *Jiří Potůček, radiotelegrafista SILVER A*. In: ŠUSTEK, Vojtěch (ed.), *Operace SILVER A*, Praha 2010, s. 236.

²⁶³ Tamtéž, s. 283.

²⁶⁴ JELÍNEK, *Operace*, s. 126–127.

²⁶⁵ Seznam spolupracovníků SILVER A, VHA, sign. 37 – 342 – 5.

²⁶⁶ KRUPKA, *Moje práce, I. část*, s. 123.

²⁶⁷ KRUPKA, Václav, *Moje práce v odboji a spolupráce se skupinou SILVER A. II. část*. In: *Historie a vojenství* 43, 1994, 5, s. 116, 125.

ho eskortovali do koncentračního tábora Flossenbürg, kde pobýval do 20. dubna 1945, do zahájení pochodu smrti, při kterém se dočkal osvobození americkou armádou.²⁶⁸

Jako poslední byla 29. prosince 1941 vysazena dvoučlenná spojovací skupina SILVER B sestavená z velitele Jana Zemka a radisty Vladimíra Škáchy, kteří měli domácím odboji předat rádiovou stanici, šifrovací klíč a poté se dát k dispozici domácím odboji.²⁶⁹ Skupina se hned od začátku potýkala s mnoha potížemi, opět došlo k vysazení na špatném místě, navíc rotný Zemek zůstal s padákem viset na stromě a i přes svou snahu se mu nepodařilo padák ze stromu odstranit a parašutisté byli nuceni vyhledat pomoci u místních obyvatel. Pomohl jim jistý rolník Chvojka z vesničky Kasličky, společně porazili strom, zakopali padáky a radiostanici ukryli u pana Chvojky doma.²⁷⁰ Zemek se Škáchou se vydali na uvedené záchytné adresy, jako první se měli dostavit do chrudimské spořitelny k panu Františku Buršovi, který se zde kvůli svému zatčení již nenacházel, na dalších adresách také neuspěli. Při zjištění, že radiostanice, kterou měli předat domácím odboji je porouchaná, začali žít v ilegalitě, v konečné fázi války se oba stali aktivními účastníci parašutistického hnutí. Zemkovi se podařilo žít v ilegalitě do konce války, Škacha byl dopaden gestapem 3. ledna 1945, ovšem bez vědomí, že se jedná o parašutistu vysazeného z Velké Británie, a konce války se dočkal v koncentračním táboře Flossenburg.²⁷¹ Skupinu SILVER B můžeme zhodnotit jako neúspěšnou již od svého počátku, zklamaly kontaktní adresy a parašutisté se nesečkali s představiteli domácího odboje, tudíž mu nepředali stanici, která se navíc záhy po přistání poškodila natolik, že její oprava již nebyla možná.

3.4 Zbývající výsadky první vlny

Dalšími společně vysazenými skupinami byly OUT DISTANCE a ZINC, k jejichž výsadku došlo z 27. na 28. března 1942 v přítomnosti dispečera npor. Rudolfa Hrubce.²⁷² Sabotážní skupina OUT DISTANCE byla tvořena tříčlennou skupinou zastoupenou velitel Adolfem Opálkou, Karlem Čurdou a Ivanem Kolaříkem.²⁷³ Všichni tři se podepsali pod zadání úkolu ve znění: „*Můj úkol tkví v zásadě v tom, že společně se dvěma jinými příslušníky československé armády budu odeslán do vlasti, abych tam: 1.) dopravil zvláštní materiál a pomohl v jeho obsluze, 2.) připravil a provedl sabotážní*

---

²⁶⁸ Tamtéž, s. 141–143.

²⁶⁹ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 74.

²⁷⁰ Tamtéž, s. 75.

²⁷¹ Tamtéž, s. 76.

²⁷² Činnost paraskupiny OUT DISTANCE – úřední záznam, VHA, sign. 37 – 335 – 4.

²⁷³ ANDREJS, s. 102.

*čin v Michelské plynárně, úplně nezávisle na první části mého úkolu. Materiál pro tuto věc bude mi doručen později. Učiním vše podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, abych tento úkol, k jehož provedení jsem se dobrovolně přihlásil, úspěšně splnil.*²⁷⁴ Skupina s sebou do protektorátu dopravila náhradní radiostanici, náhradní krystaly, telegrafní klíče a rádiový maják Beacon.²⁷⁵ Radiomaják měli předat do rukou domácímu odboji proto, aby již nedocházelo k nepřesným výsádkům, ovšem obě dvě skupiny byly opět vysazeny s navigační chybou. Skupina OUT DISTANCE byla hned po seskoku pronásledovaná brněnským gestapem, na parašutistu Kolaříka vydalo gestapo zatykač na základě jeho ztracené legitimaci nalezené v poli, ve které měl založenou i fotografii své přítelkyně. Kolařík se v zoufalství, aby nedošlo k jeho dopadení, 1. dubna 1942 otrávil.²⁷⁶ Opálka i Čurda se dostali do Prahy, kde navázali kontakty se skupinou SILVER A i ANTHROPOID a dali se jim k dispozici. Adolf Opálka byl jedním z těch parašutistů, co zahynuli v kryptě chrámu sv. Cyrila a Metoděje 18. června 1942, a to díky zradě posledního člena skupiny, Karla Čurdy.

Skupinu ZINC tvořili velitel Oldřich Pechal, Arnošt Mikš a Viliam Gerik, kteří měli zřídit vlastní zpravodajskou síť na Moravě, přičemž v Čechách již tento úkol zastávala SILVER A.²⁷⁷ Jejich poslání spočívalo v navázání spojení s VRÚ v Londýně přes stanici LÍDA a v postupném budování zpravodajské sítě v okolí Uherského Hradiště.²⁷⁸ Skupina byla kvůli svému místu vysazení předem odsouzena k nesplnění svého úkolů. Vinou navigační chyby se ocitla na Slovensku u Gbel.²⁷⁹ Parašutisté zakopali materiál a pokusili se přejít hranice, jako první přecházel Mikš s Gerikem, kterým se to podařilo. Jejich velitel takové štěstí neměl a byl zadržen dvěma německými celníky, které ukvapeně zastřelil a v rychlosti utekl. Na místě činu ovšem nechal své doklady i s kufříkem. Pechal napodruhé hranice přešel a vydal se ke své rodině, odkud poslal Gerika a Mikše do Prahy, on sám se stal štvancem, který utíkal do 2. června 1942, kdy byl zadržen gestapem a později popraven v Mauthausenu.²⁸⁰ Viliam Gerik jako Slovák Prahu vůbec neznal, na kontaktních adresách byl odmítnut, proto se rozhodl 4. dubna 1942 dobrovolně udat pražskému gestapu.²⁸¹ Stal se konfidentem, své

²⁷⁴ KOLAŘÍK, Ivan – můj úkol, VHA, sign. 37 – 335 – 2.

²⁷⁵ HANÁK, *Organizace*, s. 123; ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 77.

²⁷⁶ MAREK, *Muži*, s. 61.

²⁷⁷ Činnost paraskupiny OUT DISTANCE – úřední záznam, VHA, sign. 37 – 335 – 4.

²⁷⁸ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 82.

²⁷⁹ Směrnice pro činnost paraskupiny ZINC – úřední záznam, VHA, sign. 37 – 351 – 4.

²⁸⁰ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 83.

²⁸¹ GERIK, Vilém – Prohlášení o mé činnosti, VHA, sign. 37 – 351 – 3.

úkoly zadané gestapem však činil s nechtutí a pokusil se z jejich moci vymanit. Když začalo mít gestapo podezření, poslalo jej 28. října 1943 do koncentračního tábora v Dachau, kde se dočkal konce války. Po válce byl společně s Karlem Čurdou odsouzen k trestu smrti. Poslední člen skupiny Arnošt Mikš zemřel 30. dubna 1942 při společném úkolu několika parašutistů, kteří měli v lesích na Křivoklátsku vyzvednout materiál shozený v rámci operace BIOSCOP.²⁸² Mikše společně se svým spolupracovníkem, parašutistou Koubou, zadrželo četnictvo, Koubovi se podařilo utéci, Mikš ale zpanikařil, postřelil českého četníka a dal se na útěk, při kterém se v zoufalství sám zastřelil.

Zbývajících pět skupin bylo vysazeno v konečné fázi výsadkové vlny na konci dubna 1942, jednalo se o skupinu BIOSCOP (Bohuslav Kouba, Josef Bublík, Jan Hrubý), jejímž úkolem bylo zničení zbrojovky ve Vsetíně a následně provádět sabotáže na železničních tratích, skupina BIVOUAC (František Pospíšil, Jindřich Čoupek, Libor Zapletal) odlétala s pověřením zničit brněnské teplárny, operace STEEL se skládala jen z jednoho parašutisty, Oldřicha Dvořáka.²⁸³ Všech sedm parašutistů letoun vysadil 28. dubna 1942, noci se již zkracovaly a ubývalo světla, proto se pilot letounu rozhodl, že všechny skupiny vysadí na stejném místě, sedm parašutistů se tedy vzneslo u Křivoklátu nedaleko obce Požáry.²⁸⁴ Svobodník Oldřich Dvořák měl úkol spojovací a zásobovací, kdy jeho úkolem bylo předat náhradní krystaly pro stanici LIBUŠE a zásoby kapslí pro členy paravýsadku SILVER A a pro zesílení spojení s odbojem měl u sebe novou radiovou stanici, kterou měl jako vycvičený radista sám obsluhovat. Dvořák zakopal hned po přistání kufřík se stanicí, která byla ovšem hned následující den nalezena a předána gestapu v Kladně. Dvořák vyhledal Alfréda Bartoše, předal mu kapsle s jedem a krystaly pro stanici LIBUŠE. Jediný člen operace STEEL byl zastřelen 10. července 1942 při pokusu o útěk na Slovensko.²⁸⁵

Skupiny BIOSCOP A BIVOUAC byly skupinami sabotážními, které měly působit na Moravě, provádět zde destrukční práce a podřídit se skupině ZINC. Jejich úkol byl zmařen, jelikož se jim nepodařilo z Křivoklátských lesů dostat destrukční materiál, při kterém jim napomáhali i další parašutisté včetně Josefa Valčíka. Bohuslav Kouba se při pokusu o útěk z lesů rozhodl na četnické stanici sám otrávit, Hrubý a

---

²⁸² MIKŠ, Arnošt – evidenční list, VHA, sign. 37 – 351 – 2.

²⁸³ ANDREJS, s. 144.

²⁸⁴ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 84.

²⁸⁵ Tamtéž, s. 86.

Bublík se skrývali v Praze a společně zahynuli v kryptě v Resslerově ulici. Jejich kamarády z výsadku BIVOUAC udal přítel a spolužák Františka Pospíšila, u kterého chtěli nalézt pomoc. Při zatýkání se podařilo utéci Pospíšilovi a Čoupkovi, Libor Zapletal takové štěstí neměl, gestapo ho zadrželo a donutilo vypovídat. Zapletal a Čouпка potkal stejný osud, a to poprava v koncentračním táboře v Mauthausenu.²⁸⁶ Posledního člena výsadku Pospíšila pomohl dopadnout konfident Karel Čurda.

Dne 29. dubna 1942 se uskutečnil výsadek dvou posledních skupin INTRANSITIVE a TIN.²⁸⁷ Vícečlenná operace INTRANSITIVE (Václav Kindl, Bohuslav Grabovský a Vojtěch Lukašík) byla pověřena úkolem zničit rafinerii minerálních olejů se sídlem v Kolíně.²⁸⁸ Skupina se záhy po seskoku nenašla, k jejich shledání došlo až na záchytné adrese v Bernaticích, kterou jim nadiktoval nadporučík Rudolf Hrubec. Na základě přechovávání parašutistů bylo 4. června 1942 popraveno 22 občanů z Bernatic.²⁸⁹ Destrukční materiál skupiny se ztratil záhy po seskoku, tudíž skupina přešla do ilegální organizace. Desátník Lukašík byl zastřelen 8. ledna 1943 při neúspěšném pokusu o destrukci na železniční trati, v březnu 1943 gestapo zajalo Kindla s Grabovským a stali se konfidenti.²⁹⁰ Kindl spolupracoval s gestapem až do své smrti v květnu 1944, Grabovský se pokusil z jejich spárů vymanit, čímž se odsoudil k rozsudku smrti. Poslední skupinou byla další teroristická operace TIN namířená proti ministrovi školství a osvěty Emanuelovi Moravcovi ve složení dvou parašutistů, Ludvíka Cupala a Jaroslava Švarce.²⁹¹ Po seskoku se parašutisté nesešli, již od počátku každý postupoval samostatně. Švarc se dopravil do Prahy, kde navázal kontakty s dalšími parašutisty. Cupala po seskoku našel se zraněnou nohou a vnitřním zraněním Vojtěch Lukašík z operace INTRANSITIVE, který ho dopravil na ošetření do Plzně, pak se společně vydali na Moravu, kde prováděli destrukční sabotáže na železnicích. Při pokusu o útěk před gestapem se Ludvík Cupal 15. ledna 1943 zastřelil, jeho kolega z operace TIN Švarc zemřel 18. června 1942 v Resslerově ulici.²⁹²

Hodnocení první vlny výsadků není nijak pozitivní. Celou dobu se nesla ve znamení navigačních chyb, které již předem odsoudily několik skupin k neúspěchu, ba

---

²⁸⁶ Tamtéž, s. 90.

²⁸⁷ ŠVARC, Jaroslav – průběh operace, VHA, sign. 37 – 347 – 2.

²⁸⁸ ANDREJS, s. 144.

²⁸⁹ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 93.

²⁹⁰ Tamtéž, s. 93.

²⁹¹ ŠVARC, Jaroslav – můj úkol, VHA, sign. 37 – 347 – 2.

²⁹² CUPAL, Ludvík – evidenční list, VHA, sign. 37 – 347 – 1.

se kolikrát ani po seskoku nesešly. Při vydávání směrnic SOE udávala, že 40% ztráta na životech parašutistů bude únosná.²⁹³ Realita byla jiná. Během první vlny výsadků zcela v ilegalitě do konce války přečkali jen Otmar Riedl z operace BENJAMIN a Jan Zemek ze SILVER B. Ostatní byli po smrti, nebo zatčeni. Jiní se stali dobrovolnými konfidenty gestapa. Se slovem zrada jsou nejvíce spjaty jména Karel Čurda a Viliam Gerik. Po válce se Gerik sám dobrovolně dne 24. května 1945 přihlásil do budovy hlavního štábu čs. branné moci, Karel Čurda byl dopaden při pokusu o útěk 19. května 1945 v Manětíně.²⁹⁴ Proti oběma parašutistům bylo vedeno soudní řízení u lidového soudu na Pankráci, rozsudek smrti byl vykonán 29. dubna 1947 v 11:30 hodin.²⁹⁵ První vlna výsadků měla za hlavní úkol zesílit spojení s Londýnem, můžeme tak zhodnotit, že se tak povedlo pouze přes stanici LIBUŠE. Výsadky parašutistů budou vždy nejvíce spjaty s provedením atentátu na Reinharda Heydricha a spekulacím o jeho dopadech, zda se jednalo o správnou věc či nikoli. Atentát bezprostředně zajistil mezinárodní ohlas ve světě, přispěl k tomu, aby Velká Británie dne 5. srpna 1942 a Francie dne 29. září 1942 zrušily platnost mnichovské dohody.²⁹⁶ Ovšem v protektorátu atentát znamenal naprostou destrukci domácích ilegálních organizací, velké ztráty na životě a také znamenal konečné vyhlazení vesnic Lidice a Ležáky.

---

²⁹³ ŠOLC, *A zpívali jsme*, s. 78.

²⁹⁴ GERIK, Vilém – prohlášení o mé činnosti, VHA, sign. 37 – 351 – 3; ČURDA, Karel – zpráva Karla Palečka o dopadení, VHA, sign. 37 – 335 – 3.

²⁹⁵ ČURDA, Karel – Poznámky k soudnímu řízení proti parašutistům Čurdovi a Gerikovi, VHA, sign. 37 – 335 – 3.

²⁹⁶ JELÍNEK, *K problematice*, s. 100.

4 Druhá a třetí vlna výsadek v letech 1942–1945

4.1 Druhá vlna výsadek

První vlna výsadek měla za hlavní úkol navázat radiové spojení domácích ilegálních organizací s Londýnem, nejúspěšnější byla v tomto směru SILVER A se svou stanicí LIBUŠE. Ministerstvo národní obrany se hodlalo poučit z chyb v předešlých výsadech a předtím, než začala druhá vlna výsadek, zhodnotilo situaci pro nadcházející období a vydalo *Závěry ze zkušeností z minulého operačního období, které bude nutno aplikovat při operacích příštích*, které 27. srpna 1942 schválil gen. Ingr.²⁹⁷ V uvedené zprávě stálo, že bude potřeba se v následujícím operačním období vyvarovat většímu počtu skupin najednou, materiál by měl vážit tolik, aby ho skupina přepravila ihned po seskoku, a ne ho na místě zakopat, spojovací prostředky měly být na vyšší technické úrovni a měla se zvýšit dávka potravin pro přežití po přistání.²⁹⁸ Zvláštní skupina D také požadovala, aby byla pro výsadek zajištěna stálá československá posádka s vlastním letounem a dispečerem, to se ovšem nepodařilo, SOE si v této otázce stále nechávala hlavní slovo. Novinkou se stalo krytí operačních letů bombardovacími nálety na průmyslové objekty v protektorátu, dále se posunula doba startu, k výsadek mělo docházet ještě před půlnocí, aby parašutisté získali více času k zajištění místa seskoku pod rouškou tmy, přičemž k výsadek mělo docházet na méně obydlených oblastech. Novinkou pro druhou vlnu a třetí vlnu bylo vypracovávání *Cover story*, jednalo se o předem připravenou životní legendu parašutisty pro případ jeho zadržení gestapem. Instruktoři se také více zaměřili na výuku o domácích poměrech v protektorátu, muži nasazení do akce již neměli mít falešná zaměstnání, měli žít v naprosté ilegalitě v podzemí, a to hlavně díky neschopnosti domácích organizací zajišťovat mužům potřeby pro každodenní život a také kvůli nově zřízenému úřadu v Praze a v Brně na jaře roku 1942 při služeben gestapa nesoucí název *Sonderreferat Sabotage-Bahnen-Fallschirmagenten* (Zvláštní referát proti sabotážím na železnicích a proti parašutistům).²⁹⁹

Situace pro domácí odboj nebyla kvůli druhému stannému právu nijak příznivá, ztrácela se jeho akceschopnost přijímat další parašutisty. Československé zpravodajství postupně ztrácelo svou pozici v očích londýnské vlády, mohla za to jednak změna

²⁹⁷ ŠOLC, *Příprava druhé vlny*, s. 51.

²⁹⁸ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 111.

²⁹⁹ KOUTEK, *Tichá fronta*, s. 169.

politiky Spojenců a zároveň to, že zpravodajská služba přestala podávat zprávy o situaci doma kvůli zdecimovanému domácímu odboji. Roku 1943 se krize ještě více eskalovala a československá vláda se začala orientovat na spolupráci se Sovětským svazem. O parašutistech vysazených v první vlně Londýn téměř nic nevěděl, přičemž většina již byla po smrti. Podmínky pro nadcházející období se jevily jako nepříznivé, přesto se František Moravec rozhodl pokračovat v programu SILVER výnosem z 16. září 1942 a vyslal na území protektorátu další zpravodajské skupiny.³⁰⁰ Program SILVER počítal s odesláním dalších zpravodajských skupin, mimo tento program Moravec hodlal podniknout i program IRON, který spočíval v sabotážních činnostech. V rámci druhé operační vlny počítal s vysláním dvaceti skupin, přičemž deset z nich budou zpravodajské, devět sabotážních a jedna teroristická.³⁰¹ Mužů na to měl dostatek, dobrovolníci se hlásili stále v hojném počtu.

Operační období schválil svým výnosem ministr národní obrany Sergěj Ingr 21. července 1942.³⁰² Druhou vlnu výsadků zahájila zpravodajská, spojovací a kurýrní skupina ANTIMONY vysazená ve složení velitele npor. Františka Závorky, zástupce čet. Stanislava Srazil a radisty svob. Lubomíra Jasínka.³⁰³ Jejich úkoly spočívaly v navázání kontaktů s doc. Vladimírem Krajinou (krycím jménem BUK), s organizací JINDRA i s Obranou národa, pro které parašutisté převáželi poselství od prezidenta Beneše a ministra národní obrany Ingra. Dalším úkolem bylo vyhledat velitele skupiny SILVER A kpt. Alfréda Bartoše a předat mu finanční obnos společně s technickým vybavením, dále měli sami navázat spojení s VRÚ přes svou stanici BARBORA a vybudovat vlastní zpravodajskou síť pro sběr informací.³⁰⁴ Úkol ANTIMONY sdělil veliteli Závorkovi na Porchester Gate 5. října 1942 František Moravec v přítomnosti Emila Strankmüllera, Karla Palečka a Jaroslava Šustry, druhé schůzky se již zúčastnili všichni vybraní muži, aby podepsali svá prohlášení, že se svým posláním souhlasí.³⁰⁵ K vysazení došlo v neděli 24. října 1942, dopravil je letoun Halifax s posádkou kapitána Anderleho, po výsadku letoun pokračoval bombardovat pardubické letiště, kde se zřídila pilotní škola německé *Luftwaffe*.³⁰⁶ Skupina přistála mimo stanovenou plochu

---

³⁰⁰ ŠOLC, Jiří, *Smrt přála statečným. Osudy doc. Vladimíra Krajiny a jeho spolupracovníků v českém domácím odboji za druhé světové války*, Praha 1995, s. 34.

³⁰¹ ŠOLC, *Příprava druhé vlny*, s. 67.

³⁰² ŠOLC, *Podpalte Československo! Kapitoly*, s. 205.

³⁰³ ŠOLC, *Znamení*, s. 66.

³⁰⁴ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 113.

³⁰⁵ ŠOLC, *Smrt přála*, s. 37.

³⁰⁶ ŠOLC, *Příprava druhé vlny*, s. 69.

u Rožďalovic, odkud se první kontaktní adresa, tiskař Vojtíšek v Lázních Bělohradu, nacházela jen šest kilometrů.³⁰⁷ Ovšem zde parašutisté nepochodili, rodina byla popravena a jejich dům zapečetěn. U druhé adresy v Nové Pace ukryli své tři radiové stanice společně s penězi. Odtud se vydali hledat představitele ÚVODU doc. Krajínu, kpt. Bartoše i kpt. Morávka. Úkol se stal téměř nesplnitelným, dva z uvedených byli již po smrti, o čemž se parašutisté dozvěděli až později. Skupina také navázala spojení s komunistickou ilegální organizací, které předali dvě své radiové stanice, za které jim slibovali spojení s Alfrédem Bartošem i se zástupci ÚVODU. Velitel Závorka dokonce předal komunistům poselství od Beneše a Ingra s tím, že je sami doručí do určených rukou. Parašutistům se podařilo nalézt doc. Krajínu, hlásili tak do Londýna přes stanici BARBORA 1. prosince 1942, kterému ovšem nemohli kvůli zradě komunistické organizace předat ani poselství do vlasti, tak ani radiovou stanici, když disponovala již jen svou jednou stanicí, jelikož komunisté odmítali vydat zpět obě stanice, poselství i poskytnutou finanční částku.³⁰⁸ Navázání kontaktů s docentem Krajínou nebylo tak úspěšné, jak Londýn očekával, stal se utečencem, který se skrýval před gestapem a jakožto velitel zdecimovaného ÚVODU neměl žádnou moc. Stanice BARBORA vysílala od 1. prosince 1942 do 15. ledna 1943, a to nejčastěji z Rovenska pod Troskami z domku na místní plovárně, na VRÚ dohromady zaslala 283 zpráv (57 politických, 225 vojenských a 1 administrativní) a přijala 129 depeší (2 politické, 126 vojenských a 1 administrativní).³⁰⁹ Parašutisté začali být gestapem pronásledováni od ledna 1943 kvůli zatýkání v řadách komunistické ilegální organizace, při kterém se zmocnilo dvou radiových stanice a poselství, do pátrací akce byl nasazen i konfident Karel Čurda.³¹⁰ František Závorka a Lubomír Jasínek se vzdali 16. ledna 1943 v Rovensku pod Troskami ve víře, že tak ušetří životy místních obyvatel.³¹¹ Oba dva ovšem před vydáním se gestapu požili ampulky s jedem. Karel Čurda pomohl o několik dní později zatknout i posledního člena skupiny. Srazila gestapo využilo k zahájení radiové protihry s názvem HERMELIN, která se ukázala jako neúspěšná, a tak radista skončil ve věznici na Pankráci, odkud ho čekala cesta do Terezína, kde v dubnu 1944 proběhla jeho poprava.³¹²

---

³⁰⁷ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 116.

³⁰⁸ Tamtéž, s. 117.

³⁰⁹ Přehled zpráv/depeší přijatých a odeslaných, VHA, sign. 37 – 288 – 11.

³¹⁰ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 118–119.

³¹¹ KOUTEK, *A národ*, s. 134.

³¹² ŠOLC, *Smrt přála*, s. 139.

V noci ze 14. na 15. březen 1943 mělo dojít ke společnému vysazení skupin IRIDIUM a BRONSE, přičemž spojovací a zpravodajská IRIDIUM disponující radiovou stanicí ANNA letěla ve složení velitele npor. Miroslava Špota, zástupce npor. Miroslava Kříčenského, rt. Vladislava Soukupa a radisty čet. Bohumíra Kobylyky.³¹³ Se zpravodajským posláním za pomoci stanice BLANKA měla být vysazena také operace BRONSE, která se skládala z velitele npor. Bohumíra Martínka, zástupce a šifřanta čet. asp. Františka Vrby a radisty čet. Antonína Kubce.³¹⁴ Všech sedm parašutistů nemělo možnost svůj úkol splnit, pro špatnou viditelnost se letoun nad jižními Čechy otočil a mířil zpět do Velké Británie, při zpáteční cestě byl Halifax v blízkosti Mnichova zasažen německou obranou proti letectvu, v troskách zříceného letounu všichni uhořeli kromě Františka Vrbky, který se z hořícího vraku dostal ven a zemřel na následky popálenin v nemocnici.³¹⁵ Na místo katastrofy dorazilo gestapo včetně parašutistů Karla Čurdy a Stanislava Srazila pro identifikaci mrtvých.

Touto katastrofou byly dočasně zastaveny další operace, SOE vydala 6. dubna 1943 rozkaz k zastavení vysílání operací do protektorátu.³¹⁶ Rok 1943 představoval krizové období v rámci československého zpravodajství v Londýně, o Německu se do Londýna nedostávalo mnoho informací, komunikace s domovem opět nefungovala. V tomto období došlo i k personálním změnám ve Zvláštní skupině D, kdy byl z funkce velitele odvolán Jaroslav Šustr a nahrazen Karlem Palečkem, současně i v anglické organizaci SOE došlo k výměně, kdy mjr. Wilkinsona vystřídal mjr. Perkinson, který výnosem z 10. dubna 1943 rozhodl o uzavření československé výcvikové stanice STS 46 a novým vyčkávacím střediskem se měla stát STS 1 v Brockhallu u Northamptonu.³¹⁷ Britové se začali více soustřeďovat na zpravodajské služby jiných zemí a českoslovenští parašutisté se postupně dostávali do ústraní, mimo jiné se rozhodlo o tom, že parašutisté již nebudou vysazovány do protektorátu z Anglie, ale z Itálie, odkud se cesta jevila bezpečnější a kratší. Rozhodla tak britská SIS po dohodě s britským ministerstvem letectví dne 31. září 1943, SOE toto rozhodnutí podpořila následující den 1. října 1943.³¹⁸

---

³¹³ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 122.

³¹⁴ ŠOLC, *Znamení*, s. 67.

³¹⁵ ŠOLC, *Smrt přála*, s. 128.

³¹⁶ ŠOLC, *Znamení*, s. 67.

³¹⁷ ŠOLC, *Podpalte Československo! Kapitoly*, s. 213.

³¹⁸ Příspěvek o jednání stran o přeložení operačních základů z Anglie do Afriky, VHA, sign 37 – 291 – 1.

4.2 Třetí vlna výsadek

Druhá vlna výsadek opět nedopadla podle představ Zvláštní skupiny D, mezi druhou a třetí vlnou výsadek nastala dlouhá odmlka. Výcvik dobrovolníků přesto dále probíhal na výcvikových střediscích po celých britských ostrovech, do vyčkávací stanice v Itálii byla skupina přesunuta až po výcviku společně i s operačním materiálem pro daný úkol. Útlum ve výsadech zapříčinila i situace na frontě, kdy se do popředí dostal Sovětský svaz a Velká Británie se tím dostala do pozadí. I československý exil se v čele s Benešem začal více obracet na sovětskou stranu, ve které viděl do budoucna silného spojence. Hlavní roli v otázce budoucího národního povstání v protektorátu zaujímala Československá vojenská mise v SSSR, která na území Slovenska a Zakarpatské Ukrajiny vyslala své parašutisty pro zřízení předpokladů k budoucímu povstání.

Poslední vlna výsadek se nenesla jen ve znamení zpravodajství, novým smyslem výsadek se stalo vytvoření tajné vojenské organizace z domácího odboje a partyzánů, které budou řízení vysazenými parašutisty, kteří budou následně řídit vyhledávání ploch a přijímání materiálu a dodávky zbraní. Ve třetí vlně se tedy objevuje nový typ přejímacích skupin, čemuž byl přizpůsoben i výcvik před odletem, kdy se výuka více prohloubila v oblasti znalosti na zřizování polních letišť, na navigaci letounů a na příjem zásob a jejich třídění. Po téměř roční pauze došlo v dubnu 1944 k obnovení výsadek, do konce roku bylo vysazeno 14 skupin o 49 mužích, jmenovitě šlo o skupiny CALCIUM, BARIUM, CHALK, SULPHUR, CLAY, CARBON, SPELTER, POTASH, MANGANESE, GLUCINIUM, WOLFRAM, COURRIER 5 (organizovaná Československou vojenskou misí v Jugoslávii), TUNGSTEN a EMBASSY.³¹⁹

Třetí vlna byla zahájena společným výsadekem operace CALCIUM (velitel ppor. JUDr. Jaroslav Odstrčil, zástupce rt. Josef Gemrot, rt. František Široký a radista rt. Karel Niemczyk) a BARIUM (velitel npor. Josef Šandera, šifrant čet. Tomáš Býček a radista čet. Josef Žižka) uskutečněném z nově zřízené základny v Itálii z letiště v Brindisi v noci z 3. na 4. dubna 1944.³²⁰ Obě dvě skupiny si s sebou vezly své radiové stanice pro obnovení zpravodajského spojení s Londýnem, CALCIUM měla k dispozici stanici ZDENKA, která navázala spojení s Londýnem 21. května 1944, aby oznámila, že navázala styky s Radou tří v čele s kpt. Karlem Veselým-Štainerem.³²¹ Hlavní

---

³¹⁹ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 132.

³²⁰ Tamtéž, s. 134–137.

³²¹ JELÍNEK, *K problematice*, s. 77.

činnost skupiny spočívala v zajišťování doskokových a zásobovacích ploch na základě korespondence z VRÚ, přičemž skupina fungovala až do konce války. Operace BARIUM měla zajistit domácí ilegální organizace na Královohradecku a začít se připravovat na budoucí povstání, s sebou pro korespondenci s Londýnem měla stanici MARTA, přes kterou první spojení navázala 19. dubna 1944 a udržela jej až do konce války.³²² Konce války se z BARIA dočkal jen četař Býček, zbylí dva členové spáchali sebevraždu před dopadením gestapem. Dalšími skupinami byly SULPHUR a CHALK, které šly společně do akce z Brindisi 8. dubna 1944, první skupina se skládala ze dvou parašutistů, z velitele npor. Adolfa Horáka a radisty čet. Oldřicha Janka.³²³ Oba dva se vzdali gestapu již 20. dubna 1944 a stali se spolupracovníci gestapa, přičemž radistu Janka využili k další rádiové protihře WALLENSTEIN, Londýn se mu však podařilo varovnými signály varovat, čímž se VRÚ dozvědělo, že radista vysílá donucením. Oba dva členové výsadku SUPLHUR skončili 1. března 1945 na popravišti v Terezíně.³²⁴ Druhá skupina CHALK (velitel npor. Bohumil Bednařík, zástupce rt. Vladimír Hauptvogel, čet. František Nedělka a radista čet. Josef Künzl) s sebou přepravovala rádiovou stanici LUDMILA a navigační radiomaják EUREKA pro navádění letounů se zbraněmi a zásobami, jednalo se tedy o operaci zpravodajskou a přejímací.³²⁵ O parašutistech gestapo vědělo již od konce dubna 1944 na základě výsledku zajatého Adolfa Horáka, proto nebylo nijak těžké muže dopadnout a radistu Nedělku využít k další protihře s názvem SENI, i ten dokázal VRÚ varovat, čímž byla další protihra opět neúspěšná. Kromě rotného Hauptvogela, který se zastřelil při pokusu o útěk před gestapem v květnu 1944, se všichni členové výsadku dočkali konce války ve vězení.

Úspěšní byli parašutisté z CLAY ve složení velitele čet. Antonína Bartoše, šifranta čet. Jiřího Štokmana a radisty čet. Čestmíra Šikoly, kteří po vysazení navázali spojení s Radou tří a vykořesponovali přes svou stanici EVA od navázání spojení s Londýnem 30. dubna 1944 do jara 1945 mnoho doskokových ploch pro příjem zbraní a munice a úspěšně připravovali povstání ve svém operačním prostoru na území východní Moravy.³²⁶ Společně s CLAY letěli 13. dubna 1944 do akce i muži z operace CARBON v zastoupení kpt. Františka Bogataje, rt. Františka Kobzíka, rt. Josefa Vance

---

³²² Hlášení operačních skupin – BARIUM, VHA, sign. 37 – 291 – 4.

³²³ Hlášení operačních skupin – SULPHUR, VHA, sign. 37 – 291 – 4.

³²⁴ KOUTEK, *A národ*, s. 159.

³²⁵ Hlášení operačních skupin – CHALK, VHA, sign. 37 – 291 – 4.

³²⁶ ŠIKOLA, Čestmír, POSPÍŠIL, Jaroslav, *CLAY-EVA ve vzpomínkách radisty skupiny a spolupracovníků*, Praha 2014, s. 5, 28.

a čet. Jaroslava Šperla, kteří měli stejný úkol jako CLAY s tím, že jejich operačním prostorem byla jižní Morava a jejich přidělená radiová stanice nesla jméno JARMILA.³²⁷ Skupina se po seskoku nesešla, materiál zůstal zachycen na stromě, František Kobzík a Josef Vanc se ukryli v jednom domku, jehož majitel je udal na četnické stanici, oba dva se při obklíčení gestapem otrávil, aby předešli svému zajetí. Druhou světovou válku přežili Bogataj a Špergl, kteří se dokázali opět shledat a navázat spojení se skupinou CLAY a Radou tří, kteří jim zajistili opravu své stanice, čímž mohli zahájit svou činnost a korespondovat s Londýnem o přijímacích plochách, stanice JARMILA vysílala do 9. dubna 1945, do té doby zajistila na 23 přijímacích ploch pro dodávky zbraní, mimo jiné skupina prováděla též sabotážní a destrukční práci.³²⁸ Další společně vysazení parašutisté byli z operací POTASH a SPELTER z 4. na 5. května 1944, přičemž skupina POTASH se skládala z npor. Jana Bartejse, čet. Josefa Machovského, rt. Oldřicha Pelce, rt. Stanislava Zuvače a za skupinu SPELTER odlétali rt. Jaroslav Kotásek, rt. Rudolf Novotný, čet. Jan Vavrda a kpt. Břetislav Chrastina.³²⁹ POTASH až do konce války spolupracovala se skupinou CARBON kromě rotného Zuvače, kterého zadrželo gestapo a donutilo ho spolupracovat na další opět neúspěšné rádiové protihře MOLDAU, po které ho poslalo do koncentračního tábora ve Flossenbürgu, kde se dočkal osvobození. Parašutisté ze SPELTER byli hned po seskoku pronásledováni brněnským gestapem, velitel Chrastina utekl za hranice na Slovensko, kde působil až do konce války v partyzánské skupině. Jako jediný válku kvůli pronásledování gestapa nepřežil rotný Kotásek, který byl společně se svými kolegy překvapen v místě úkrytu, zbylí dva členové, Novotný a Vavrda, vyvázli a za pomoci domácího odboje navázali opětovné spojení s Londýnem pro smlouvu dodávek zbraní.

Npor. Vítězslav Lepařík, rt. Ludvík Hanina, rt. František Trpík a čet. Josef Cikán tvořili operaci s krycím názvem GLUCINIUM vysazenou z 3. na 4. července 1944 v jižních Čechách.³³⁰ Technické vybavení bylo ztraceno záhy po seskoku. Skupina se rozdělila, Lepařík skončil v táboře partyzánské skupiny Drozdovské Pile, kde učil mladé muže základům boje. Hanina se společně s Cikánem pokoušeli překročit hranice na Slovensko, ale byli dostiženi. Poslední člen, František Trpík skončil také v zajetí. Zatčení se dočkal i Vítězslav Lepařík, kterého konfident parašutista Adolf Horák

---

³²⁷ BOGATAJ, František, *Historie paraskupiny „CARBON“*. In: DUBEN, Vojtěch N. (ed.), *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*, Praha 2001, s. 127.

³²⁸ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 149.

³²⁹ Tamtéž, s. 150–153.

³³⁰ Hlášení operačních skupin – GLUCINIUM, VHA, sign. 37 – 291 – 4.

vylákal do Prahy, kde na něj již čekalo gestapo a udělalo z něj dalšího svého spolupracovníka až do jeho poprav v Terezíně 28. dubna 1945.³³¹ Skupina vysazená mimo protektorát 10. června 1944 nesla název MANGANESE s parašutisty rt. Františkem Bírošem, rt. Štefanem Košinou a čet. Drahomírem Vaňurou, kteří měli působit v okolí Trnavy a Bratislavy na Slovensku s úkolem udržovat radiové spojení s Londýnem, organizovat odboj a navázat kontakty s odbojovou skupinou Flora.³³²

I následující výsadky sloužily pro rozvinutí partyzánské války na území protektorátu. Dosud nejvíce početná skupina čítající šest parašutistů, velitel kpt. Josef Otisk, rt. Vladimír Řezníček, rt. Josef Černota, rt. Josef Bierský, čet. Robert Matula a rt. Karel Svoboda, nesla název WOLFRAM.³³³ Rotný Svoboda po svém zranění působil na STS 46 v Chicheley Hall, poté byl povolán do Londýna, kde podal žádost o zařazení do operace vyslané do vlasti jako radiotelegrafista. Jejich úkol nesestavila Zvláštní skupina D, ale zpracoval jej Štáb pro vybudování branné moci, ve kterém hrála hlavní roli sabotážní činnost. Vysazení měli být u České Lípy, ve skutečnosti došlo k výsadku z 13. na 14. září 1944 v prostoru Moravskoslezských Beskyd, na místě se nesešli s Karlem Svobodou, který byl 20. září 1944 zadržen četníky a po výsleších, při kterých neprozradil nic zásadního, odeslán do koncentračního tábora ve Flossenbürgu, kde se dočkal osvobození americkou armádou.³³⁴ Zbylí členové skupiny se sešli a začali vykonávat své poslání až do konce dubna 1945, kdy daná skupina svou činnost ukončila. Instruktor kpt. Rudolf Pernický byl nasazen do operace TUNGSTEN společně s rtm. Leopoldem Musilem.³³⁵ Jejich úkol spočíval v zajištění doskokové plochy a přijmutí letounu, který přepraví do Londýna vybrané představitele domácího odboje, aby se zúčastnili jednání s představiteli exilové vlády. Společně s Pernickým a Musilem byla 21. prosince 1944 vysazena také skupina EMBASSY, která měla opět přijímat dodávky zbraní a munice.³³⁶

Posledního roku války došlo k vysazení dalších dvou operací PLATINIUM-PEWTER a BAUXITE. V první zmíněné skupině byl velitelem kpt. Jaromír Nechanský, zástupcem rt. Alois Vyhňák, radista rt. Jaroslav Pešán a další radista čet.

---

³³¹ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 158.

³³² Hlášení operačních skupin – MANGANESE, VHA, sign. 37 – 291 – 4.

³³³ PLACHÝ, Jiří, *Příběh muže, který nevstoupil do dějin. Rotný Karel Svoboda (1912–1982)*. In: *Historie a vojenství* 57, 2008, 2, s. 83.

³³⁴ Tamtéž, s. 83–84.

³³⁵ ŠOLC, *Znamení*, s. 91.

³³⁶ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 206.

Jaroslav Klemeš.³³⁷ Parašutisté se dostali do akce v noci z 16. na 17. února 1945, pro něž byla připravena doskoková plocha s názvem RYBNÍK, s sebou měli dvě radiostanice s názvem ANNA a VĚRA.³³⁸ V konečné fázi války sloužila stanice ANNA pro potřeby České národní rady (ČNR), ve které se stal kapitán Nechanský velitelem vojenské sekce. Vůbec poslední uskutečněný para výsadek nesl operační název BAUXITE s jedním členem, kapitánem Pavlem Hromkem, který byl vysazen z 22. na 23. březen 1945. Hromek byl přijatý skupinami PLATINUM a TUNGSTEN, spojení s VRÚ přes svou stanicí JARKA udržoval až do konce války.

4.3 Ostatní výsadky včetně neuskutečněných

Ministerstvo národní obrany v čele s generálem Ingrem rozhodlo, že budou vyslány zvláštní operace i na území Itálie pro navázání styku s československým vládním vojskem a zorganizování československého odbojového hnutí v tomto prostoru. Zajistit to měly výsadky SILICA-NORTH a SILICA-SOUTH, kde působili hlavní osobnosti výcvikového programu Rudolf Hrubec a jeho blízký přítel Rudolf Krzák. Rudolf Hrubec byl velitelem dvoučlenné SILICA-NORTH, během výsadku z 11. na 12. září 1944 letoun ztroskotal a Hrubec společně se svým kolegou svob. Bohumilem Nocarem zahynuli.³³⁹ Letoun narazil na horský masiv a zřítel se v plamenech, oheň zaregistrovala místní partyzánská organizace, která oběti pohřbila, po válce byly ostatky přemístěny a pohřbeny na britském vojenském hřbitově v Miláně, přičemž Rudolf Hrubec spočinul vedle ostatků radisty Bohuslava Nocara.³⁴⁰ V druhé skupině vyslané do Itálie Rudolf Krzák zastával v okolí vysazeného místa funkci šifřanta a organizoval příjem materiálu pro partyzány, ke konci roku 1944 se přesunul zpět do Londýna.

Další speciální skupina nevysazená na území protektorátu byla operace DESTROYER s úkolem vytvořit československé bojové družiny na území okupované Francie.³⁴¹ Parašutisté poručík letectva Hugo Weyrich, rotný Karel Tichý pocházeli z Paříže, s posledním členem četařem Bohumilem Menšíkem prošli výcvikem v létě 1944, při kterém se Weyrich zranil, a tak seskočili 3. června 1944 u obce La Troche nedaleko Paříže jen zbylí dva parašutisté společně s radiovou stanicí JAKUB.³⁴² Parašutisté udržovali spojení s VRÚ až do osvobození Francie, kdy se navrátili do

---

³³⁷ ŠOLC, *Znamení*, s. 90.

³³⁸ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 209.

³³⁹ MAREK, *Pátou kartu*, s. 72.

³⁴⁰ BLÜMLOVÁ, s. 24.

³⁴¹ HANÁK, *Muži a radiostanice*, s. 37.

³⁴² ŠOLC, *Po boku*, s. 122–123.

Londýna. Pozemní cestou se měl kapitán Jaroslav Krátký v rámci operace KARAS dopravit na Slovensko, kde se měl stát na základě rozkazu Františka Moravce styčným důstojníkem hlavního československého velitele u vedení vojenské organizace a zároveň měl zajišťovat radiové spojení mezi Slovenskem a Londýnem přes vysílačky LEO a VÍT.³⁴³ V Londýně měla svou základnu také německá národnostní menšina z Československa v čele s Wenzelem Jakschem z německé sociálně demokratické strany. Jak již bylo zmíněno, českoslovenští zpravodajci při utváření programu na parašutistické výsadky nepočítali s nasazením Němců do akcí, přesto došlo v okolí Ústí nad Labem z 3. na 4. května 1944 k výsadku skupiny ALBERT ve složení Otto Pichl, Ernst Hoffmann a Albert Exler.³⁴⁴

Britská SOE během poslední fáze výsadek začala vidět své priority na jiných místech než v malém národu uprostřed Evropy. Mnohem více se mimo jiné soustřeďovala na výsadky v Polsku, kde příznivé podmínky pro parašutisty zajišťovala *Armia Krajowa*. SOE v podstatě předala starost o československou sekci své americké období, *Office of Strategic Services* (OSS), která začala nést zodpovědnost za leteckou přepravu, dodávky zbraní a válečného materiálu.³⁴⁵ Základnou pro uskutečňování operací do Středozeří se stala jižní Itálie v okolí Bari a Brindisi, kde byla zřízena i vyčkávací stanice pro československou sekci, ve které velel až do své smrti Rudolf Hrubec přesunuvší se z Londýna.³⁴⁶ Americká OSS uskutečnila dvě operace DAY a COTTAGE, jejichž parašutisté měli na území protektorátu vykonávat služby pro americkou vojenskou misi. Dne 7. října 1944 došlo k výsadku DAY na letiště Tri duby ve složení velitele kpt. Edwarda Baranského, radisty npor. Daniela Pavleticha a jediného Čecha des. Antonína Facuny, která se měla dostat až na území Maďarska a vykonávat zde spojovací úkoly.³⁴⁷ Druhá COTTAGE vysazená 19. února 1945 se stala jedinou skupinou, kterou OSS poslala na území protektorátu, skládala se z jednoho člena, z Vlastislava Žuka, studenta, který byl nasazen do Německa na nucené práce, a podařilo se mu utéct.³⁴⁸

Od prosince 1944 byli cvičeni další dobrovolníci Zvláštní skupinou D s předpokladem, že dojde na území protektorátu a Slovenska ještě k uskutečnění operací

---

³⁴³ ŠOLC, *Podpalte Československo! Kapitoly*, s. 331–333.

³⁴⁴ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 260–262.

³⁴⁵ FOOT, s. 340.

³⁴⁶ ŠOLC, *Podpalte Československo! Kapitoly*, s. 338.

³⁴⁷ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 256.

³⁴⁸ ŠOLC, *Podpalte Československo! Kapitoly*, s. 341–346.

IRON, MORTAR, CHROMIUM, FOURSQUARE, ROTHMANN, NICKEL, FLINT, COGNAC, OCHRE a CHURCHMANN čítající dohromady 24 mužů.³⁴⁹ Všechny skupiny soustředěné v Brindisi, svůj let neuskutečnily, než se jim podařilo dostat se ke zdárnému operačnímu letu, nastal konec války nebo již spojenci neměli zájem o jejich uskutečnění z důvodu blížícího se konce války. Prezident Beneš opustil Londýn 9. března 1945 a přesunul do Moskvy, odkud se přemístil do Košic, kde 6. dubna 1945 došlo k prvnímu zasedání československé vlády.³⁵⁰ Činnost Zvláštní skupiny D byla ukončena v březnu 1945 a definitivně zrušena 28. října 1945.³⁵¹ Po zrušení Zvláštní skupiny D se do Košic přesunul i její předseda, Karel Paleček, který Londýn opustil 28. března 1945.³⁵² Během svého působení vyslala na území protektorátu a Slovenska dohromady 30 operací, zbylé poslala na území Itálie a Francie.³⁵³

---

³⁴⁹ ŠOLC, Jiří, *Zvláštní skupina D. Další operace československých parašutistů za druhé světové války*. In: MINKEWITZOVÁ, Daga (ed.), *Paradesantní jednotky „meče armády hrot“*. Historie a současnost výsadkového vojska, Praha 2002, s. 13.

³⁵⁰ ŠOLC, *Po boku*, s. 303, 308.

³⁵¹ MATUŠŮ, s. 211.

³⁵² ŠOLC, *Červené barety*, s. 107.

³⁵³ MATUŠŮ, s. 211.

Závěr

Cílem diplomové práce byla analýza výcviku parašutistů za společné spolupráce československé exilové reprezentace a britské vlády a zároveň podání uceleného výkladu o výsadcích ze západu uskutečněných na území protektorátu a Slovenska během druhé světové války.

Zpočátku se autorka zaměřila na poukázání potíží spjatých s formováním československé exilové vlády, která se v čele s Edvardem Benešem po celou dobu války snažila dosáhnout anulaci Mnichovské dohody. Poté, co v Londýně zahájila svou činnost československá zpravodajská služba, mohla být plně rozvinuta spolupráce s britskými představiteli státu. V rámci vzájemných bojů proti nacistickému Německu se spojily Zvláštní skupina D, SOE a SIS, které společnými silami vytvořily výcvikový program za účasti kvalifikovaných instruktorů. Vznikla tak nová forma boje nazvaná dle Winstona Churchilla *Podpalte Evropu*, která měla v okupovaných zemích podporovat domácí ilegální organizace a vytvářet nová odbojová centra. Tento úkol měl být svěřen vycvičením parašutistům, kteří budou vysazeni na předem určená místa s předem určenými úkoly.

Spolupráce mezi Zvláštní skupinou D a SOE probíhala na bázi utváření učebních osnov a na výcviku samotném. Britská organizace nejvíce přispěla tím, že frekventantům poskytla svá výcviková střediska se svými instruktory a personálem a také dala k dispozici veškerý válečný materiál dopravovaný společně s parašutisty na okupované území, přičemž přidělování letounů do akce se uskutečňovalo také zcela v její režii. Naopak, co se v její kompetenci nenacházelo, byl výběr dobrovolníků do kurzů a sestavování konspiračních plánů pro jednotlivé operace, ve kterých se určoval zvláštní úkol skupiny, jejich místo vysazení, uváděly se zde kontaktní adresy pro pomoc při navázání styků s domácím odbojem a pokyny pro její činnost po splnění účelu výsadku.

Autorka došla k závěru, že výcvik organizovaný Zvláštní skupinou D za účasti SOE a SIS byl vedený bezesporu s velkou pečlivostí podle předem připravených a podrobných osnov, které určovaly den parašutisty nacházejícího se na kurzu ve všech střediscích STS od ranního budíčku až po večerku. Každý frekventant musel absolvovat extrémně náročné fyzické zátěže v podobě rozcvíček, boji v blízka či pochodů náročným terénem na různou délku tras pro schopnost zvládnout náročné úkoly, které

jím zpravidla zadával plk. Moravec. Seskok padákem budoucí výsadkáři neabsolvovali mnohokrát, povětšinou se jednalo o tři až čtyři seskoky padákem včetně jednoho nočního, přesto se nedá říci, že by se jednalo o zanedbání výcviku. Parašutisté na výsadky odlétali připraveni, nikdo z nich při seskoku nezaváhal a ani se nijak závažně po seskoku nezranil, když už došlo k nějakému zranění, bylo to povrchové s nanejvýš vyvrkнутým kotníkem.

Neúspěch výsadek zapříčinilo ignorování některých konspiračních zásad. Zprvu můžeme vyjmenovat to, že se nikdy neupustilo od vysazení několika skupin najednou. Tak se stalo, že parašutisté ze tří operací zemřeli při sestřelení letounu, ve kterém seděli společně. Hromadné seskoky byly také mnohem nápadnější a kolikrát neunikly pozornosti lidí, kteří se ihned vydali na četnické stanici pro informování gestapa. Parašutisté v mnoha případech jen stěží dokázali v rychlosti zakopat svůj operační materiál a již se stali pronásledovanými. Veškeré výsadekové operace uskutečněné během roku 1940–1945 byly doprovázeny neustálým nedostatkem letounů pro zvláštní operace, přičemž právě vysazování několika skupin najednou můžeme považovat jako jednu z příčin tohoto nedostatku. Zvláštní skupina D na toto téma vedla se SOE mnohé rozhovory, při kterých se snažila, aby se pro československou sekci speciálně sestavila československá posádka s vlastním letounem sloužící pouze pro výsadky na území protektorátu. SOE na návrh po celou dobu spolupráce nepřistoupila a ponechala si monopol pro poskytování letounů pro sebe s tím, že kolikrát upřednostnila lety do jiných okupovaných zemí. Od roku 1943 se SOE více zaměřovala na spolupráci exilových vlád ze severní části okupované Evropy a na spolupráci s polskými výsadkáři a československou sekci předala do rukou své americké obdobě OSS.

Autorka jako negativní faktor hodnotí také nevědomost československé reprezentace o situaci v českých zemích a na Moravě po březnu roku 1939. Informace o dění v protektorátu dostávala od lidí emigrující za hranice po podepsání Mnichovské dohody či po vzniku Protektorátu Čechy a Morava, a ti si již nebyli vědomi toho, jaká opatření byla zavedena po obsazení. Kontaktní adresy, které poskytovali právě tyto lidé nebo politici v exilu, mnohokrát selhaly. Lidé buď na uvedených adresách již nežili z důvodu jejich zatčení či popravy, nebo je nacistický režim natolik zastrašil, že pomoc parašutistům neposkytli z obavy o svůj život a zároveň o životy svých příbuzných. Kontaktních adres nebylo mnoho, a tak se kolikrát stávalo, že jednu adresu dostalo více operačních skupin, ve kterých se nacházely také kontakty na příbuzenstvo

instruktorů a parašutistů (jmenovitě šlo o rodiny Karla Svobody a Rudolfa Hrubce, které se tak staly obětí represí).

Zvláštní skupina D také podcenila možnosti domácího odboje a ilegálních organizací, které se nenacházely v situaci, kdy by mohly poskytnout dostatečnou pomoc výsadkářům včetně obstarávání potravinových lístků a ubytování. Ukryvat a stravovat parašutisty bylo velice nebezpečnou činností, přesto to někteří vlastenci dobrovolně denně postupovali. Vyjadřovali však svou nespokojenost s tím, že Londýn do protektorátu posílá stále nové skupiny, které jsou kolikrát již po výsadku odsouzeni k nesplnění svého úkolu, a jim akorát přibude starost na obstarávání dalšího přechodného bytu, dalšího jídla a šatstva.

Otázka souhlasu či nesouhlasu se spácháním atentátu na Reinharda Heydricha je dodnes velice aktuálním a přitažlivým tématem. V rámci výsadek do protektorátu šlo o jedinou provedenou teroristickou akci s úspěšným výsledkem. Edvard Beneš dosáhl svého, zavraždění zastupujícího říšského protektora dopomohlo k tomu, že Mnichovská dohoda byla ze strany Francie a Velké Británie anulována. Dá se říci, že atentát vyvolal ve spojencích československé vlády pozitivní ohlas včetně Sovětského svazu a ukázalo se, že malý národ uprostřed Evropy se nehodlá smířit s německou okupací. Stinnou stránkou je otázka, zda jeden život stál za životy tolika jiných. Každý si hned vybaví následné represe během druhého stanného práva a vypálení Lidic a Ležáků.

Operační výsadky během války zastávaly nejdůležitější místo jak v odboji, tak i v rámci vzájemné spolupráce vlád Československa a Velké Británie, které společně bojovaly proti nacistickému Německu. Operace pro zvláštní účely sice statisticky nedosahovaly výsledků, které si Zvláštní skupina D společně se SOE vykreslily, avšak z hlediska celoevropského boje se parašutistické výsadky na západní frontě staly důležitou složkou odboje, přičemž jako nejúspěšnější můžeme hodnotit výsadky uskutečněné do Polska.

Po válce se ukázalo, že západní odboj v éře komunistického Československa nebude brán jako něco, k čemu by měl československý lid vzhlížet. Národní hrdinové, kteří za svou vlast položili i svůj život, nebyli oceňováni, naopak zatracováni a odsuzováni. Jejich odkaz byl komunistickou stranou záměrně potírán. Parašutisté se stali jednou z nejvíce pronásledovanou složkou odboje, přičemž režim je perzekvoval formou odebrání hodností, posíláním do Táborů nucených prací (TNP), soudním

stíháním na základě zákona na ochranu lidově demokratické republiky, odejmutím svobody a v případě Jaromíra Nechanského i formou trestu smrti, přičemž rehabilitace se mnozí parašutisté dočkali až po roku 1989.

Epilog

Zvláštní skupina D ukončila svou činnost a po válce se změnila v Likvidační skupinu vzniklou při 2. oddělení Hlavního štábu, která měla za úkol uzavřít veškerou administrativní činnost ohledně parašutistů. Dohledávala osudy vysazených mužů, navrhovala jejich přeživší spolupracovníky na vyznamenání a také několik parašutistů exhumovala a pohřbila je s náležitou poctou. K jejímu zrušení došlo na základě rozkazu Bedřicha Reicina 28. října 1945 a její velitel Karel Paleček byl odeslán na zdravotní dovolenou.³⁵⁴ Právě Likvidační skupina vytvořila základy k vytvoření archivních fondů deponovaných ve Vojenském historickém archivu. Po válce došlo také k oficiálnímu rozpuštění SOE k 15. lednu 1946.³⁵⁵

Po druhé světové válce vzniklo v rámci Československé obce legionářské Sdružení výkonných parašutistů, jehož předsedou se stal Jaromír Nechanský, kdy sdružení požadovalo, aby byli parašutisté náležitě oceněni tím, že se jim do služby trojnásobně započítá doba strávená v československé armádě, také chtěli povýšení o jednu hodnost a mimo jiné také požadovali náležité ocenění formou udělení řádů a vyznamenání.³⁵⁶ Zástupci organizace byli 29. května 1947 přijati na Pražském hradě prezidentem republiky Edvardem Benešem včetně Antonína Bartoše, Františka Bogataje, Pavla Hromka, Josefa Gemrota, Jaromíra Nechanského či prvního parašutisty Otmara Riedla, dne 28. října 1947 se za jejich účasti v Resslově ulici odkryla pamětní deska padlým parašutistům.³⁵⁷

V prvních letech byli parašutisté velmi oceňovanou složkou západního odboje, někteří odešli studovat na Vysokou školu válečnou (F. Bogataj, P. Hromek, R. Pernický), jiní se uchytili jako instruktoři v učilištích a akademiích. Další zůstali zaměstnanci 2. oddělení Hlavního štábu MNO, přičemž téměř každý přeživší parašutista zaujímal své postavení v Likvidační skupině až do jejího zrušení. Jiní výsadkáři se rozhodli zvolit civilní zaměstnání. Riedl stále pracoval ve firmě Baťa, Břetislav Chrastina se stal správcem pivovaru v Jindřichově na Slezsku, Vladimír Škácha vedl obchod se smíšeným zbožím.³⁵⁸ Jiní měli ambice stát se součástí politiky, Antonín Bartoš se stal národním socialistou a za stranu se stal poslancem Národního

---

³⁵⁴ ŠOLC, *Generál*, s. 164.

³⁵⁵ FOOT, s. 328.

³⁵⁶ PLACHÝ, Jiří, *Horší než doba války...Osudy parašutistů z Velké Británie v pounorovém Československu*, Cheb 2014, s. 34, 119–120.

³⁵⁷ ČVANČARA, s. 122–123.

³⁵⁸ PLACHÝ, *Horší než*, s. 108.

shromáždění, Jaromír Nechanský se stal sociálním demokratem (oženil se s dcerou předsedy strany Bohumila Laušmana), do komunistické strany vstoupil Leopold Musil, který se později stal příslušníkem Sboru národní bezpečnosti (SNB).³⁵⁹

Situace se změnila po nástupu komunistů k moci, kdy se západní odboj nedočkal uznávání svých zásluh, pokud se o něm vůbec psalo, tak jedině v negativním slova smyslu. Vše spojené s činností československé vlády v Londýně včetně výsadek bylo silně odsuzováno. Z obecného hlediska se komunistická strana společně s partyzány a 1. československým armádním sborem v SSSR staly jedinou společenskou silou domácího odboje.³⁶⁰ Zvláštní operace čelily obvinění, že působily jako buržoazní část odboje, kdy parašutisté byli bráni jako nepřátelé lidové demokracie, kteří silně podporují kapitalistické síly. Jednu z nejvíce negativních prací o parašutistech napsal František Ťopka s názvem *Údolí výstrahy*, kde parašutisty označil jako sprostáčky a zbabělce, nazýval je agenty, nikoli parašutisty. Mimo jiné označil výsadkáře ze SILVER A za viníky vypálení Lidic.³⁶¹ Přeživší parašutisté na něj podali žalobu, ovšem soud žalobu zamítl a kniha byla prodávána až do jejího zákazu roku 1968.³⁶²

Při MNO vzniklo 5. oddělení Hlavního štábu (Oddělení obranného zpravodajství) v čele s komunistou Bedřichem Reicinem, který stíhal parašutisty a významné osobnosti západního odboje seč mohl, zbavil se i Karla Palečka, který byl společně s Rudolfem Krzákem zatčen 19. listopadu 1949 za odsouzení Košického vládního programu, spiknutí proti republice a nedovolené ozbrojování, přičemž Paleček byl odsouzen na devět let vězení, k jeho propuštění došlo společně s Krzákem na základě amnestie roku 1952.³⁶³ Jaromír Nechanský se stal trnem v oku komunistů pro jeho působnost v ČNR, kde zastával funkci přednosty vojenské komise při Pražském povstání, za což zaplatil nejvyšší daň. Roku 1950 proti němu probíhal zinscenovaný soudní proces, který skončil odsouzením k trestu smrti, přičemž samotný rozsudek byl vykonán 16. června 1950.³⁶⁴ Stal se tak jediným popraveným parašutistou ze západu.

Kdybychom se zaměřili na osud některých přeživších parašutistů po nástupu komunistické strany, zjistíme, že téměř všichni byli touto změnou zasaženi. František

---

³⁵⁹ ŠOLC, *Bylo málo mužů*, s. 282–283.

³⁶⁰ ŠOLC, *Českoslovenští parašutisté*, s. 148.

³⁶¹ Tamtéž, s. 150.

³⁶² JELÍNEK, *K problematice*, s. 67.

³⁶³ ŠOLC, *Červené barety*, s. 115–118.

³⁶⁴ PLACHÝ, *Horší než*, s. 222.

Moravec čelil pronásledování hned po svém příjezdu z Londýna 5. června 1945, kdy mu náčelník Hlavního štábu div. gen. Bohumil Boček oznámil, že pro něj ještě není připraveno žádné služební zařazení a poslal ho na dovolenou.³⁶⁵ Proti Moravcovi bylo od roku 1946 vedeno kárné řízení, které se podařilo prezidentovi Benešovi zastavit a Moravec se tak mohl stát v prosinci 1947 alespoň velitelem dělostřelecké divize v Mladé Boleslavi do doby, kdy jeho vojenskou kariéru zcela ukončil komunistický nástup k moci 28. února 1948.³⁶⁶ František Moravec neváhal a rozhodl se emigrovat. I mnoho dalších se rozhodlo zvolit cestu emigrace, dohromady tuto cestu zvolilo 21 parašutistů včetně Pavla Hromka, Oldřicha Pelce, Vladimíra Škáchy či Karla Tichého.³⁶⁷ Ti, co se rozhodli zůstat, ztratili své postavení v armádě a dostávali se do podřadných funkcí bez práva na budoucí povýšení. Jiní byli z armády vyloučení úplně. Našli se i tací, kteří s komunistickou stranou spolupracovali, mimo již zmíněného Musila šlo o Karla Svobodu, který se stal aktivním informátorem Státní bezpečnosti a 6. ledna 1953 se stal oficiálně pod přísahou agentem 2. oddělení I. odboru StB pod krycím jménem KAPR.³⁶⁸

---

³⁶⁵ ŠOLC, *Po boku*, s. 313.

³⁶⁶ Tamtéž, s. 320.

³⁶⁷ ŠOLC, *Generál*, s. 171.

³⁶⁸ PLACHÝ, *Příběh muže*, s. 91.

Seznam zkratk

brig. gen.	brigádní generál
čet.	četař
čet. asp.	četař aspirant
ČNR	Česká národní rada
des.	desátník
div. gen.	divizní generál
EH	Electra House
F/Lt.	Flying Lieutenant
gen.	generál
GS/R	General Staff Research
IS	Intelligence Service
kpt.	kapitán
MIR	Military Intelligence Research
MI6	Military Intelligence
MNO	Ministerstvo národní obrany
mjr.	major
mjr. gšt.	major generálního štábu
msgre.	monsignore
npor.	nadporučík
ON	Obrana národa
OSS	Office of Strategic Services
OSVO	Obec sokolská v odboji
PAÚ	Předsunuté agenturní ústředny
plk.	plukovník
plk. gšt.	plukovník generálního štábu
por.	poručík
pplk.	podplukovník
pplk. gšt.	podplukovník generálního štábu

ppor.	podporučík
PÚ	Politické ústředí
PVVZ	Petiční výbor věrní zůstaneme
RAF	Royal Air Force
rt.	rotný
rtm.	rotmistr
SIS	Secret Intelligence Service
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SOE	Special Operations Executive
SS	Schutzstaffel
StB	Státní bezpečnost
STS	Special Training School
svob. asp.	svobodník aspirant
škpt.	štábní kapitán
škpt. gšt.	štábní kapitán generálního štábu
šrtm.	štábní rotmistr
ŠVBM	Štáb pro vybudování branné moci
TNP	Tábory nucených prací
ÚVOD	Ústřední vedení odboje domácího
voj.	vojín
VHA	Vojenský historický archiv
VRÚ	Vojenská radiová ústředna

Seznam pramenů a literatury

Archivní prameny

Vojenský historický archiv, Praha, fond 37 – Velitelství vojenské zpravodajské služby.

Vojenský historický archiv, Praha, fond 20 – Ministerstvo národní obrany v Londýně.

Edice pramenů

BLŮMLOVÁ, Dagmar (ed.), *Válečný zápisník Rudolfa Hrubce 15. 3. 1939–21. 3. 1941*, Bernatice 2001.

OTÁHALOVÁ, Libuše, ČERVINKOVÁ, Milada (ed.), *Dokumenty z historie československé politiky 1939-1943 I. Vztahy mezinárodní diplomacie k politice československé emigrace na západě*, Praha 1966.

OTÁHALOVÁ, Libuše, ČERVINKOVÁ, Milada (ed.), *Dokumenty z historie československé politiky 1939-1943 II. Spolupráce československé emigrace na západě s domácím odbojem, jej vztahy k tzv. protektorátní vládě a germanizační politika okupantů*, Praha 1966.

Literatura

ANDREJS, Jaroslav, *Smrti boha smrti. Legendy a skutečnosti kolem atentátu na Heydricha*, Praha 1997.

BERÁNEK, Jaroslav, *Volá Londýn. Vysílání československé sekce zahraničního servisu BBC o atentátu na Heydricha*. In: *Historie a vojenství* 61, 2012, 2, s. 87–93.

BOGATAJ, František, *Historie paraskupiny „CARBON“*. In: DUBEN, Vojtěch N. (ed.), *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*, Praha 2001, s. 127–137.

BROD, Toman, ČEJKA, Eduard, *Na západní frontě. Historie československých vojenských jednotek na Západě v letech druhé světové války*, Praha 1965.

ČVANČARA, Jaroslav, *Akce atentát*, Praha 1991.

DUBEN, Vojtěch N., *Za Heydrichem stín... Britský podíl na atentátu na Reinharda Heydricha*. In: DUBEN, Vojtěch N. (ed.), *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*, Praha 2001, s. 243–258.

FOOT, Michael, Richard, Daniell, S. O. E. *Sbor pro speciální operace. Stručná historie Útvaru zvláštních operací 1940–1946*, Brno 1997.

HAMŠÍK, Dušan, PRAŽÁK, Jiří, *Bomba pro Heydricha*, Praha 1964.

HANÁK, Vítězslav, *Dokumenty a depeše z Benešova londýnského trezoru*. In: *Historie a vojenství* 50, 2001, 1, s. 153–175.

HANÁK, Vítězslav, *Muži a radiostanice tajné války*, Dvůr Králové nad Labem, 2002.

HANÁK, Vítězslav, *Operace Percentage*. In: *Historie a vojenství* 49, 2000, 4, s. 828–846.

HANÁK, Vítězslav, *Organizace rádiového spojení s paraskupinami zpravodajského odboru londýnského MNO v letech 1941–1945*. In: *Historie a vojenství* 45, 1996, 4, s. 116–155.

HANÁK, Vítězslav, *Vojenská rádiová ústředna*. In: *Historie a vojenství* 46, 1997, 1, s. 87–120.

IVANOV, Miroslav, *Atentát na Reinarda Heydricha*, Praha 1979.

JELÍNEK, Zdeněk, *K problematice atentátu na Reinharda Heydricha*. In: *Historie a vojenství* 40, 1991, 2, s. 65–101.

JELÍNEK, Zdeněk, *Operace SILVER A*, Praha 2010.

KOPEČNÝ, Petr, *Pozor, parašutisté! Vznik, vývoj a použití leteckých výsadků za 2. světové války*, Praha 1993.

KORDINA, Zdeněk, *Začátky ve Francii*. In: DUBEN, Vojtěch N. (ed.), *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*, Praha 2001, s. 22–34.

KOUTEK, Jaroslav, *A národ se bránil. K historii českého nekomunistického odboje v letech 1939–1945*, Praha 1987.

KOUTEK, Jaroslav, *Tichá fronta*, Praha 1985.

- KRUPKA, Václav, *Moje práce v odboji a spolupráce se skupinou SILVER A. I. část*. In: *Historie a vojenství* 43, 1994, 4, s. 95–125.
- KRUPKA, Václav, *Moje práce v odboji a spolupráce se skupinou SILVER A. II. část*. In: *Historie a vojenství* 43, 1994, 5, s. 110–146.
- MACDONALD, Callum, *Úder z Londýna*, Praha 1997.
- MAREK, Jindřich, *Muži z Ringway I. Českoslovenští parašutisté ve Velké Británii 1941–1945*, Cheb 2014.
- MAREK, Jindřich, *Pátou kartu bere smrt. Českoslovenští parašutisté v britských battledressech 1941–1945*, Cheb 2000.
- MATÚŠŮ, Marie, *Muži pro speciální operace. SOE a zvláštní skupina D – příprava československých parašutistů za druhé světové války*, Praha 2005.
- MORAVEC, František, *Špion, jemuž nevěřili*, Praha 2002.
- OSTRÝ, František, *Přes hory a vody*. In: DUBEN, Vojtěch N. (ed.), *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*, Praha 2001, s. 35–44.
- PACNER, Karel, *Československo ve zvláštních službách. Pohledy do historie československých výzvědných služeb 1914–1989. Díl II. 1939–1945*, Praha 2002.
- PAŘÍZEK, Libor, *Jiří Potůček, radiotelegrafista SILVER A*. In: ŠUSTEK, Vojtěch (ed.), *Operace SILVER A*, Praha 2010, s. 233–286.
- PELC, Oldřich, *Parašutisté v akci. Vzpomínky a úvahy*, Mnichov 1987.
- PLACHÝ, Jiří, *Horší než doba války... Osudy parašutistů z Velké Británie v poúnorovém Československu*, Cheb 2014.
- PLACHÝ, Jiří, *Příběh muže, který nevstoupil do dějin. Rotný Karel Svoboda (1912–1982)*. In: *Historie a vojenství* 57, 2008, 2, s. 81–91.
- PLZÁK, Josef, *Analýza agenturního rádiového spojení se stanicí LIBUŠE*. In: ŠUSTEK, Vojtěch (ed.), *Operace SILVER A*, Praha 2010, s. 287–327.
- SLÁDEK, Oldřich, *Přicházeli z nebes*, Praha 1993.

- SOUČEK, Josef, *Na francouzské frontě*. In: DUBEN, Vojtěch N. (ed.), *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*, Praha 2001, s. 45–51.
- ŠIKOLA, Čestmír, POSPÍŠIL, Jaroslav, *CLAY-EVA ve vzpomínkách radisty skupiny a spolupracovníků*, Praha 2014.
- ŠOLC, Jiří, *Anthropoid. 60 let od hrdinského činu čs. parašutistů*. In: MINKEWITZOVÁ, Daga (ed.), *Paradesantní jednotky „meče armády hrot“*. Historie a současnost výsadkového vojska, Praha 2002, s. 5–11.
- ŠOLC, Jiří, *A zpívali jsme Tipperary. Výcvik československých parašutistů ve Velké Británii*, Praha 1993.
- ŠOLC, Jiří, *Bylo málo mužů. Českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*, Praha 1990.
- ŠOLC, Jiří, *Červené barety*, Praha 1998.
- ŠOLC, Jiří, *Čs. parašutisté ze Západu v literatuře*. In: *Historie a vojenství* 39, 1990, 5, s. 146–167.
- ŠOLC, Jiří, *Generál parašutistů*. In: *Historie a vojenství* 45, 1996, 4, s. 156–177.
- ŠOLC, Jiří, *Nikdo nás nezastaví*, Praha 1992.
- ŠOLC, Jiří, *Operace Anthropoid. K nejasnostem kolem atentátu na Reinharda Heydricha*. In: *Historie a vojenství* 41, 1992, 2, s. 21–46.
- ŠOLC, Jiří, *Po boku prezidenta. Generál František Moravec a jeho zpravodajská služba ve světle archivních dokumentů*, Praha 2007.
- ŠOLC, Jiří, *Podpalte Československo! Akce Benjamin*, Praha 1991.
- ŠOLC, Jiří, *Podpalte Československo! Kapitoly z historie československého zahraničního a domácího odboje (1939–1945)*, Praha 2005.
- ŠOLC, Jiří, *Podpalte Československo. Operace Perun*, Praha 1991.
- ŠOLC, Jiří, *Příprava druhé vlny zvláštních operací z Velké Británie do Československa v roce 1942*. In: *Historie a vojenství* 40, 1991, 4, s. 45–77.

ŠOLC, Jiří, *Smrt přála statečným. Osudy doc. Vladimíra Krajiny a jeho spolupracovníků v českém domácím odboji za druhé světové války*, Praha 1995.

ŠOLC, Jiří, *Znamení trojského koně. Životní příběh majora Jaromíra Nechanského*, Praha 2008.

ŠOLC, Jiří, *Zvláštní skupina D. Další operace československých parašutistů za druhé světové války*. In: MINKEWITZOVÁ, Daga (ed.), *Paradesantní jednotky „meče armády hrot“*. Historie a současnost výsadkového vojska, Praha 2002, s. 12–14.

TICHÝ, Oldřich, *Z paměti zpravodajce. Poznámky k činnosti 2. oddělení a ke knize gen. Františka Moravce*. In: *Historie a vojenství* 39, 1990, 4, s. 121–131.

TICHÝ, Oldřich, *Z paměti zpravodajce (II.). Poznámky k činnosti 2. oddělení a ke knize gen. Františka Moravce*. In: *Historie a vojenství* 40, 1991, 1, s. 122–140.

WILKINSON, Peter, *Foreign Fields. The Story of an SOE Operative*, London, 2002.

Resumé

The goal of the thesis is to analyse of Czechoslovak paratrooper training in Britain during World War II. The author focused mainly on the establishment of a training program by Special Group D in cooperation with British organizations Special Operations Executive (SOE) and the Secret Intelligence service (SIS), then proceeded to the training itself, which took place in several stages. The first stage of training was Assault Course after when successfully completed the paratroopers moved to the Para Course. This thesis will portray the fate of the airdrops with an emphasis on the first wave of landings. There is also some space left out for the second and third waves of landings.

The opening chapter will portray the situation before World War II on Czech territory. The author focused on the functioning of the pre-war Czechoslovak intelligence service and the creation of its stations around the country and abroad. After the establishment of the Protectorate of Bohemia and Moravia the main leaders of the Czechoslovak intelligence moved to London where they laid the foundations for the Czechoslovak resistance movement in exile, whose leading figure was Edvard Benes. Under the auspices of the Ministry of National Defense a Special Group D was formed, which was intended to train paratroopers for specific tasks in the occupied territories and to implement the training program and also cooperate with British organizations SOE and SIS. The work will discuss each of these tasks of the organization in preparation for the airdrops. It will also recall the conditions of their formation, structure and personnel composition.

The main part analyzes the paratrooper training that was conducted at various training centers of the Special Training School (STS). The author focuses mainly on STS 25 located on remote farms in Scotland where Assault Course took place. It was based on the testing of physical fitness and the training of sabotage and destruction. Other focus is on STS 51, where the paratroopers were taught the actual parachute jump. Upon completion of these two basic courses the paratroopers were sent to other additional courses according to the nature of their tasks. In the final stage the trainees were based in staging stations where they waited for their day of deployment.

The first wave of landings took place in 1941–1942 and was carried out with the prospect of the Czechoslovak government in exile to establish radio contact with the domestic resistance. In this period 12 groups were deployed but the airdrops had large navigational errors. For each operation, the author recounted the fate of paratroopers and analyzed why the tasks assigned by Special Group D could not be fulfilled. The author evaluated the para-group SILVER A as the most successful.

Airdrops in the years 1942–1945 had main tasks in maintaining radio communication with London, carrying out sabotage on industrial buildings and railways and ultimately the paratroopers had to accept aircraft that transported weapons for the preparation of future rebellion. The various airdrops will be analyzed and the situation of paratroopers after deployment in occupied territory, not forgetting operations which were never executed due to the approaching end of the war. It also shows stories of paratroopers after 1948 when the Communist Party got to power in Czechoslovakia.

For the analysis of paratrooper training the author used unpublished documents kept in the Military History Archives under the fund 37 called Military intelligence headquarters as well as plenty of scientific literature and scientific studies published in the Czech language.

Přílohy

Tabulky

Tabulka č. 1, zdroj: PLACHÝ, *Horší než*, s. 26–28.

Přehled uskutečněných výsadek v letech 1941 - 1945				
Název operace	Den a místo seskoku	Radiostanice	Členové výsadku	Osud členů výsadku
BENJAMIN	z 16. na 17. dubna 1941, Landeck v Rakousku	x	Otmar Riedl	přežil v ilegalitě
PERCENTAGE	z 3. na 4. října 1941, Koudelov u Čáslavi	x	František Pavelka	popraven 11. 1. 1943
ANTHROPOID	z 28. na 29. prosince 1941, Nehvizdy u Čelákovic	x	Josef Gabčík	padl 18. 6. 1942
			Jan Kubiš	padl 18. 6. 1942
SILVER A	z 28. na 29. prosince 1941, Senice u Poděbrad	LIBUŠE	Alfréd Bartoš	padl 21. 6. 1942
			Josef Valčík	padl 18. 6. 1942
			Jiří Potůček	padl 2. 7. 1942
SILVER B	z 28. na 29. prosince 1941, Kasaličky u Přelouče	BOŽENA	Jan Zemek	přežil v ilegalitě
			Vladimír Škácha	přežil v zajetí
OUT DISTANCE	z 27. na 28. března 1942, Ořechov u Telče	x	Opálka Adolf	padl 18. 6. 1942
			Čurda Karel	popraven 29. 4. 1947
			Kolařík Ivan	padl 1. 4. 1942
ZINC	z 27. na 28. března 1942, Gbely na Slovensku	LÍDA/LÍPA	Pechal Oldřich	popraven 22. 9. 1942
			Mikš Arnošt	padl 30. 4. 1942
			Gerik Viliam	popraven 29. 4. 1947
STEEL	z 27. na 28. březen 1942, Požáry u Křivoklátu	x	Oldřich Dvořák	padl 9.7. 1942
BIOSCOF	z 27. na 28. březen 1942, Požáry u Křivoklátu	x	Bohuslav Kouba	padl 3. 5. 1942
			Jan Hrubý	padl 18. 6. 1942
			Josef Bublík	padl 18. 6. 1942
BIVOUAC	z 27. na 28. březen 1942, Požáry u Křivoklátu	x	František Pospíšil	popraven 28. 10. 1944

			Jindřich Čoupek	popraven 22. 9. 1942
			Libor Zapletal	popraven 27. 9. 1944
INTRANSITIVE	z 29. na 30. dubna 1942, Padrt' u Rožmitálu	x	Václav Kindl	padl 20. 5. 1944
			Bohuslav Grabovský	popraven 28. 10. 1944
			Vojtěch Lukaščík	padl 8. 1. 1943
TIN	z 29. na 30. dubna 1942, Padrt' u Rožmitálu	x	Jaroslav Švarc	padl 18. 6. 1942
			Ludvík Cupal	padl 15. 1. 1943
ANTIMONY	24. října 1942, Kopidlno	BARBORA	František Závorka	padl 16. 1. 1943
			Stanislav Srazil	popraven 20. 4. 1944
			Lubomír Jasínek	padl 16. 1. 1943
IRIDIUM	15. března 1943 letoun sestřelen u Mnichova	ANNA	Miroslav Špot	padl 15. 3. 1943
			Miroslav Křičenský	padl 15. 3. 1943
			Vladislav Soukup	padl 15. 3. 1943
			Bohumír Kobylka	padl 15. 3. 1943
BRONZE	15. března 1943 letoun sestřelen u Mnichova	BLANKA	Bohumír Martínek	padl 15. 3. 1943
			František Vrbka	padl 23. 3. 1943
			Antonín Kubec	padl 15. 3. 1943
CALCIUM	z 3. na 4. dubna 1944, Rábštejská Lhota	ZDEŇKA/ MILADA	Jaroslav Odstrčil	padl 23. 6. 1944
			Josef Gemrot	přežil v ilegality
			František Široký	přežil v ilegality
			Karel Niemczyk	přežil v ilegality
BARIUM	z 3. na 4. dubna 1944, Vysoká nad Labem	MARTA	Josef Šandera	padl 9. 3. 1945
			Tomáš Býček	přežil v ilegality
			Josef Žižka	padl 18. 1. 1945

SULPHUR	z 8. na 9. dubna 1944, Všetaty u Rakovníka	PAVLA	Adolf Horák	popraven 1. 3. 1945
			Oldřich Janko	popraven 1. 3. 1945
CHALK	z 8. na 9. dubna 1944, Větrov u Kamýku nad Vltavou	LUDMILA	Bohumil Bednařík	přežil v zajetí
			Vladimír Hauptvogel	padl 13. 5. 1944
			Josef Künzl	přežil v zajetí
			František Nedělka	přežil v zajetí
CARBON	z 12. na 13. dubna 1944, Vacenovice	JARMILA	František Bogataj	přežil v ilegality
			František Kobzík	padl 7. 5. 1944
			Josef Vanc	padl 7. 5. 1944
			Jaroslav Šperl	přežil v ilegality
CLAY	z 12. na 13. dubna 1944, Hostišov	EVA	Antonín Bartoš	přežil v ilegality
			Jiří Štokman	přežil v ilegality
			Čestmír Šikola	přežil v ilegality
SPELTER	ze 4. na a 5. května 1944, Kramolín	LENKA	Břetislav Chrastina	přežil v ilegality
			Jaroslav Kotásek	padl 16. 6. 1944
			Rudolf Novotný	přežil v ilegality
			Jan Vavrda	přežil v ilegality
POTASH	ze 4. na a 5. května 1944, Slušovice	MÍLA	Jan Bartejs	přežil v ilegality
			Oldřich Pelc	přežil v ilegality
			Stanislav Zuvač	přežil v zajetí
			Josef Machovský	přežil v ilegality
MANGANESE	z 9. na 10. června 1944, Velké Uherce na Slovensku	MARIENKA	František Bíroš	padl 2. 11. 1944
			Štefan Košina	přežil v ilegality
			Drahomír Vaňura	padl 2. 11. 1944
GLUCINIUM	z 2. na 3. července 1944, Obora u Hluboké	MARIE	Vítězslav Lepařík	popraven 20. 4. 1945

			Ludvík Hanina	přežil v zajetí
			Josef Cikán	přežil v zajetí
			František Trpík	přežil v zajetí
WOLFRAM	z 13. na 14. září 1944, Slavíč	OLGA	Josef Otisk	přežil v ilegality
			Vladimír Řezníček	přežil v ilegality
			Karel Svoboda	přežil v zajetí
			Josef Bierský	padl 19. 10. 1944
			Josef Černota	přežil v ilegality
			Robert Matula	přežil v ilegality
EMBASSY	z 21. na 22. prosinec 1944, Prostějov	KAREL	Karol Mladý	padl 29. 12. 1944
			Ján Grajzel	přežil v zajetí
			Hariň Jozef	přežil v ilegality
TUNGSTEN	z 21. na 22. prosinec 1944, Kutná Hora	x	Pernický Rudolf	přežil v ilegality
			Leopold Musil	přežil v ilegality
PLATINUM-PEWTER	z 16. na 17. únor 1945, Nasavrky	ANNA a VĚRA	Jaromír Nechanský	přežil v ilegality
			Jaroslav Pešán	přežil v ilegality
			Alois Vyhňák	přežil v ilegality
			Jaroslav Klemeš	přežil v ilegality
BAUXITE	z 22. na 23. březen 1945, Nové Město na Moravě	JARKA	Pavel Hromek	přežil v ilegality
COURRIER 5	6. září 1944, Liptovský Trnavec, Slovensko	název autorce neznámý	Imrich Eröss	přežil v ilegality
			František Holý	padl 20. 1. 1945
			Jozef Chramec	přežil v ilegality
DESTROYER	z 2. na 3. července 1944, La Troche	JAKUB	Karel Tichý	přežil v ilegality
			Bohumil Menšík	přežil v ilegality
SILICA-NORTH	z 11. na 12. září 1944, letoun ztroskotal	x	Rudolf Hrubec	padl 11. 9. 1944

			Bohuslav Nocar	padl 11. 9. 1944
SILICA-SOUTH	z 8. na 9. září 1944, Monte Castelino v Itálii	x	Rudolf Krzák	přežil v ilegality
			W. B. Williamson	přežil v ilegality
			C. B. Cope	přežil v ilegality
DAY	7. října 1944, Tri Duby na Slovensku	x	Edward Baranski	popraven v lednu 1945
			Daniel Pavletich	popraven v lednu 1945
			Antonín Facuna	přežil v ilegality
COTTAGE	19. února 1945, Červená nad Vltavou	název autorce neznámý	Vlastislav Žuk	přežil v ilegality
ALBERT	z 3. na 4. května 1944, Ústí nad Labem	x	Otto Pichl	padl v květnu 1944
			Ernst Hoffmann	popraven v listopadu 1944
			Albert Exler	přežil v ilegality
KARAS	březen 1944, pozemní cestou do Bratislavy	LEO a VÍT	Jaroslav Krátký	popraven v únoru 1945

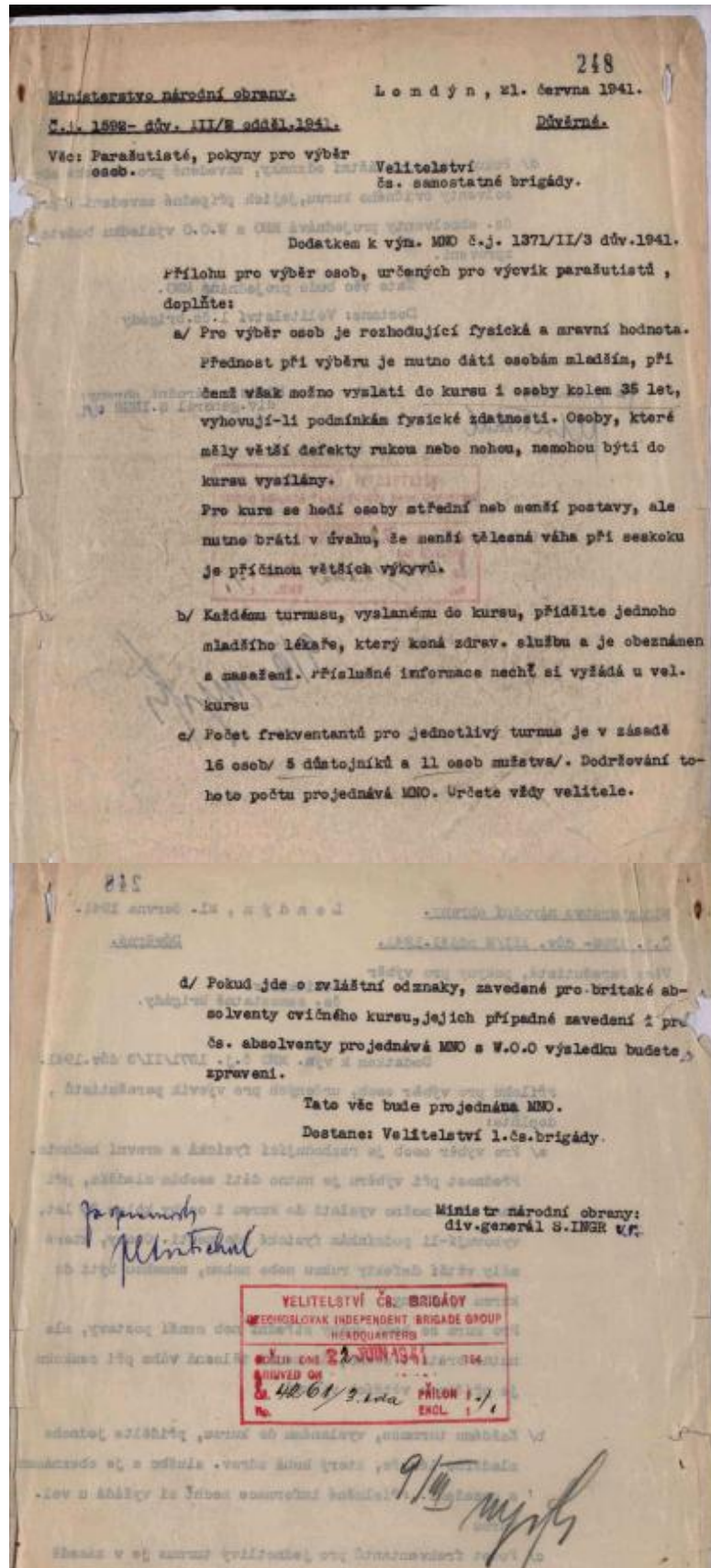
Tabulka č. 2, zdroj: PLACHÝ, *Horší než*, s. 28–29.

Neprovedné akce			
FOUR SQUARE	Jaroslav Bublík	CHROMIUM	Václav Knotek
	Josef Špinka		Jan Štursa
	Karel Hubl		Karel Tichý
	Josef Krist		Václav Modrák
CHURCHMANN	Vladimír Hanuš	MORTAR	Alois Horáček
	Ladislav Vyskočil		Jan Sekerka
	Jaroslav Krsek	IRON	Josef Modřanský
	Alois Hladík		Rudolf Turšner
ROTHMANN	Klement Hlásenský	ORCHE	Václav Michal
	Oswald Peroutka		Eduard Šebele
	Antonín Stolařík	COTTAGE-2	Karel Hofman
	Vladimír Ruml		Josef Pešek
NICKEL	Vojmír Matuš		Miroslav Pajer

Tabulka č. 3, zdroj: MAREK, *Pátou kartu bere smrt*, s. 208–213.

Termíny jednotlivých Assault Course	
1. turnus	17. červenec 1941–7. srpen 1941
2. turnus	15. srpen 1941–13. září 1941
3. turnus	19. září 1941–20. říjen 1941
4. turnus	25. říjen 1941–23. listopad 1941
5. turnus	21. únor 1942–20. březen 1942
6. turnus	18. červenec 1942–16. srpen 1942
7. turnus	22. srpen 1942–19. září 1942
8. turnus	26. září 1942–24. říjen 1942
9. turnus	31. říjen 1942–28. listopad 1942
10. turnus	4. prosinec 1942–2. leden 1943
11. turnus	9. leden 1943–6. únor 1943
12. turnus	14. únor 1943–13. březen 1943

Originální dokumenty

Dokument č. 1 - Pokyny pro výběr parašutistů, zdroj: VHA, sign. 37 – 289 – 4.

KONCEPT.

54

MINISTERSTVO NĚRODNĚ OBRANĚ

II. odbor.

London, 24. října 1941.

Cj. 54 taj./O-1941.

Příloha 1.

Vše: Spec. kurs - pokyny.

TAINÉ!

Kapitán Josef K. N. O. P.

K ústním pokynům nařizují:

1. / Právoce: Po dobu trvání kursu je velitel kursu vybe-
ven kázeňskou a trestní pravomocí velitele odložené setměny podle si-
předpisu A-I-1. Zvláštní postlání kursu však vyžaduje individuální po-
stup vůči každému jednotlivci tak, aby mu bylo umožněno poznati ka-
ždě z nich při zachování kázně a pořádku.

Do tohoto řínce přislalů i starost o zdravotní a materiil-
ní stav kursu.

2. / Hlíšení: a. / hlíšení o zahájení kursu ihned po přicho-
du,

b. / pravidelné hlíšení týdně / vždy za u-
plněný týden.

Obsah hlíšení: a.a / zdrav a nat. stav přislalů kú kursu

b. / stručně postup vjeviku

c. / výjimečně a jen v případě nutnosti pořádku
a návrh.

c. / Vážená zranění, neb jiné mimořádné udi-
losti i h n e d telefonicky, nebo telegraficky. Písemné hlíšení de-
datačně.

Hlíšení pro NHO II. odbor předkládejte na adresu: Mr. SUSTE,
11, Porchester Gate, Bayswater, London W 2.- Tel. 5. BA 3723.

-2-

6

3. / Ubytování a stravování péči velit. kursu / anglického/

4. / Požitky: Normální požitky byly vyplaceny jednotlivcem pří-
slušnou mě.

Zvl. přidavek po 1 sh denně bude vyplácen péči angl. voj. sprá-
w. V kurse parašut. tento přidavek činí sh 3.-denně.

5. / Zlitcha: Velitel kursu kpt. Knop dostane zálohu L 10 /deset/ z
níž hraje: a. občerstvení během doprav do vjevik. střediska a zpět.

b. nutná, ale minimální vydání pro reprezentaci,

c. jiné nutné a ořádné vydání spojené s vjevikem.

Přislušná vydání doložte účtem, nebo stvrzenkou. Ev. dopisovní
zálohy bude provedeno na předchozí žádost.

6. / Denník, záznam o vjeviku a osobní záznamy:

a. / denník: chronologicky, stručně a jasně průběh a události v kurse.

b. / záznam o vjeviku: podle ústních pokynů přednosty odboru.

c. / Osobní záznamy: I. část - poznámky o stupni vjeviku, zvl. schop-
nosti a použití a pod.

II. část - celková charakter, osobní vlastnosti.

morálka, fyzický stav a pod.

Osobnímu záznamu věnujte zvl. pozornost, jelikož musí býti ve-
dítkou pro další použití jednotlivých frekventantů kursu.

7. / Před zahájením i po ukončení kursu připávejte frekventan-
tům znovu nutnost utajení účelu i průběhu kursu. Během kursu nesmí
účastníci ani přijímat, ani odesílati soukromou poštu.

Přednost II. odboru;

		Doba
Úterý	I. Ostrý pochod napříč terénem spojený s krátkými běhy	30
	II. Dýchací cvičení	5
	III. Odděch	5
	IV. Prostná	10
	V. Závod v družstvech po trati přes překážky spoj. skotouly	10
	VI. Football 2x15	30
Pátek	I. Rozvíčování	15
	II. Překoušení v provedení všech druhů kotoulů	20
	III. Skoky s výšky spojené s kotouly	10
	IV. Skoky přes švihadlo	10
	V. Prostná	10
	VI. Odděch	5
	VI. Volleybal 2x10	20

Poznámka:

Ostroj¹ battledress, cvičky a trenžky.

Pochod napříč terénem .

Pochoduje se pod určitým pochodovým úhlem, který se během pochodu mění jen při vyhřebání se překážkou jako dmy a pod. Přítěž se zvyšuje až do 15 kg /miná pušky nebo tom-gun/. Pochod je spojený s krátkými běhy. Pochod má účel překonávat všechny druhy překážek v terénu, které se mohou naskytnout/petoky, porosty, ploty, náikopy a pod./.

Rozvíčování.

Viz ranní půlhodinka.

Kotouly.

Viz ranní půlhodinka.

Prostná.

Sokolská a ukazovací prostná cvičení.

Dokument č. 3 - Denní rozvrh tělocviku na STS 25, zdroj: VHA, sign. 37 – 289 – 4.

KONCEPT

A. / Zásátníci.

119

TAJNÉ

<p>a) Skupina 20</p> <p>Sedm cvičení.....125 hod Přepady ..... 4 " Nížení .....26 " Zbraně ..... 4 " Střelba.....28 " Vrh granátů..... 4 " Bomby a jejich vrhání. 2 " Spojovací výtvik.....37 " Bolení materiálů..... 5 " Operační materiál..... 6 " Přistávací plochy..... 7 " Řízení mot. vozidel.....26 "</p> <hr/> <p style="text-align: center;">202 hod.</p>	<p>b) Skupina Spoj.</p> <p>Morse značky..... 144 hod Manipulace a Q-kod..... 10 " Přístroje..... 14 " Prakt. manipulace..... 30 " Radiotech..... 30 " Korespondence s VRÚ..... 30 " Genie a masšování..... 6 "</p> <hr/> <p style="text-align: center;">304 hod.</p>
---	--

Společně:

<p>Tělocvič..... 40 hod Boj bez zbraní..... 8 1/2 " Zpravodajství..... 4 " Hm. zpráva a policie..... 4 " Šifrování a inkousty..... 4 " Převážení jednotek vzduchem 3 " Instruktáž pro výcvik (reception committee)..... 3 " Úpl. mapy a busoly..... 1 " Situace domů..... 6 " První pomoc..... 2 " Boj proti paranoistům..... 2 " Hm. zpráva.....20 "</p> <hr/> <p style="text-align: center;">99 1/2 hod.</p>	
---	--

Celkem asi 360 hod pro celý kurs.

Dokument č. 4 - Výcvikový program na STS 46, zdroj: VHA, sign. 37 – 289 – 16.

111

a) před. cvičení je asi 500 m záj. od Camusolarrach
 Pro odhlásku vel. školy vytyčel prostor, ve kterém se každý příslušník měl muset nohově pohybovat.
 Večer 19.30h
 Večerka 22.30h.

112

21.19. veděle

7:00 buďček
 7:45 snídaně
 9:00-11:00 destrukce - teorie a učební gymnastika. Funkce rakety, pilotáž malých a velkých letadel. Pravidla pro zachování pořádku.
 11:00-12:00 close abeceda
 12:00-13:00 boj s blížka (close combat): namítná místa na těle, nedoní, soustředění namítnosti, řízení ruky a nohou.
 13:00 oběd
 14:00-15:00 close abeceda - píseň a opíání křídlem.
 15:00-17:00 fotbalový zápas s angli. v malém táboře. Zápas skončil vítězstvím Angličanů 4:0. Očasně ještě někdy přehráli a některé kopali po právu.

Dokument č. 5 - Ukázka z deníku R. Hrubce, zdroj: VHA, sign. 37 – 289 – 10.

3. října 1943.

Pes se jmenuje Dandy /vysl. Derdy/. Provede-li splechu, slyší na jeho lup a ví, že je kárán. Je mu vyříl a 1/8 roku.

Byl ovišer přirozeň v češtině a reaguje na tyto povely :

Pojď

Pojď sem

Sedí si

Pomaz

Hledej

Juž /pusť/

Kulíčka /-ásev pro jablka, -íšek, balon - vše co je kulaté/

Myška /-ásev pro myši, kočky, ovce, krávy, veverky - prostě
títo název má přirodepis zjedodušený/

Žere poměrně hodně a to maso /vsřeň/, kost je velkou a to vyj-
še jednou za týden, polévku, čaj, suchary, suchý chleba /raději
-ěš suchary a často byl šiv jen o těchto/, sýr, rýži, maso,
zeleninu a maso v psích korměch /Chappy Food/. Nežere nikdy
chleba a brambory. Chleba se musí dát usušit, aby byl hodně tvrdý.
Byl krve dvakrát denně : ráno jen čaj

v poledne a večer kradlo.
Kromě toho měl velký přístup k suchému chlebu, protože se nikdy
nepřešere. Potřebuje stále čerstvou vodu. Dá-li se mu kradlo,
které mu navoří, čeká na lepší, -akce ho ale sešere.

Červy nemá, zcela určitě ne krátké. Psíku prodělal, když byl
rok starý. -edobře sáší jízdu vlaku, která mu asi připomíná
letou, ve které se vozil když byl ještě štěně. Vlak a voz se
přes to -ebojí, vlezl všude. -álečky po létání se projevily tak,
že asi za hodinu jízdy vlaku začne se třást a kručet, což ho
přejde do 5ti minut. Je třeba ho podržet za obojek a uchlácholit.
V poslední době již ho tento strach přecházel vůbec a snaží si
odvykat.

Je velmi přátelský i k cizím lidem, nikomu neublíží. -edovede
se dokonce rvát se psy. Je velmi hravý, hlavně má rád -íšek
-ebo jablko, které -akorec sešere. Je velmi čistotný, chce-li
ven, čeká u dveří. Spal se -ou stále v pokoji a stačí -u, že jde
ven večer a potom až ráno. Ovce -ho-í, je třeba ho ale vždy
upozornit pro jistotu předem /juj/. Je velmi přátelský ke krávy.
Loví myši. Chyt-e-li myš, přijde se a -í pochlubit a kdyby se mu
nevssla, seřkal by ji, což mu -edělá dobře.

Skáče přes teplotovou síť, hodí-li se mu přes -í klacek a pod.
U-í přelézat silné křevy a prolézat ploty.

Nikdy nespál ve-ku a sám a -e byl uvásá. Spaví ve-ku by těžko
sášel a je vůbec -áchylý na -astyd-utí, hlavně po vykoupaní.

M. Hrubec Rudolf

Dokument č. 6 - Pokyny v závěti R. Hrubce pro Karla Palečka ohledně jeho psa, zdroj:
VHA, sign. 37 - 288 - 11.

VÝCVIKOVÝ LIST.

Jméno a příjmení : ČURDA KAREL Číslo : 8

Stáří : 30 Fotografie :

Popis : střední možná trochu zaštanovělý
hlavní, možná je, tmavší pleť

Znalost jazyků : 4 Národnost : česká

Civilní povolání : lemař kamene od r. 1933 pak abt.

Vojenská služba a kvalifikace : č. 1001 voj. št. v. 1935
1933 v. 1001 voj. št. v. 1935 v. 1001 voj. št. v. 1935
1935 v. 1001 voj. št. v. 1935 v. 1001 voj. št. v. 1935
1935 v. 1001 voj. št. v. 1935 v. 1001 voj. št. v. 1935

Vysvědčení :

S.T.S. Čís. 25

Zdraví : velmi dobře

Charakter :

Docílené výsledky :

- I. Tělocvik : Dobry
- II. Polní cvičení : Dobry
- III. Boj z blízka : Dobry
- IV. Střelecký výcvik : Dobry, s tím výhledem a výhledem z praxe
- V. Výbušiny a destruktivní práce : velmi dobře, výhledem 96%
- VI. Spojení : velmi dobře, 10 stop je výhledem
- VII. Hlášení : Dobry
- VIII. Čtení map a náčrtů : Dobry, výhledem 74% z praxe
- IX. Zpravodajství : Dobry, výhledem 100% z praxe
- X. SS výcvik :
- XI. Nepravdělné válčení :
- XII. Sabotaž :
- XIII. Spojená cvičení :
- XIV. Politické a všeobecné vzdělání :

IV. Předběžný technický výcvik :

XVI. Jízda na :

- a/ kole : ano
- b/ motocyklu : ano
- c/ autě : ano
- d/ lyžích : ano
- e/ koni : ano

XVII. Zvláštní znalosti :

- a/ plavání
- b/ galie a se dřevem
- c/ roborování
- d/ ma. a. 1000 klínů
- e/ zna. praxe. praxe

Poznámky velitele : velmi energický, velmi pracovitý
je velmi božský, velmi pracovitý, velmi bezpečný
hlavní je hlavně v. 1001 voj. št. v. 1935
klasifikace "D" s možností "B", "D.1"

Sje Janing

Dne : 15. říjen 1941

Dokument č. 7 - Vysvědčení K. Čurdy z STS 25, zdroj: VHA, sign. 37 – 335 – 3.

ČECHOSLOVÁCI!

Tento leták jest poselstvím dobrých nadějí, poselstvím, které vám posílají vaši britští kamarádi ve zbraní a vaši českoslovenští spojenci, kteří bojují po jejich boku.

Před deseti měsíci, když padla Francie, byli Němci přesvědčeni, že válku vyhráli. Dnes se dosud chvástají, ale z jejich chloubné slávy zmizelo přesvědčení. Němci vědí, právě tak jako to víte vy, že tuto válku nemohou vyhrát dokud neporazí Velkou Británii. Dnes jsou od vítězství více vzdáleni než kdykoliv před tím. Do řad jejich mocných nepřátel přibyl nejmocnější národ na světě, Spojené Státy Severoamerické, jejichž obrovitý průmysl pracuje dnem i nocí pro Británii. Ačkoliv Spojené Státy nejsou technicky ve válce, poskytují britskému lidu větší pomoc, nežli kterýkoliv spojenců v dějinách kdy poskytoval.

Němci, aby šelili této nové situaci a aby zakryli stále rostoucí vědomí o svém neúspěchu, uchylují se k větším a větším lžím. Dnes vám vykládají, že Velká Británie je v úpadku, že její válečné a obchodní loďstvo je již na dně moře a že pomoc Spojených Států nemůže přijít včas. Tato poslední lžď jim zůstává vězet v hrdle, neboť si pamatují, právě tak jako si pamatujete vy, že o americké

pomoci říkali totéž v minulé válce. Němci vědí, právě tak jako to víte vy, jak to skončilo. Shroutením Německa v okamžiku, když jeho územní expanse byla největší.

Tak tomu bude opět. Válečný stroj, který vytvořil Hitler, jest tím starým německým válečným strojem, který nakonec zničil sám sebe. Nový řád, jímž se chvástá, nedal vznik ničemu jinému než nenávisti v srdcích těch, o nichž předpokládal, že mu budou sloužit. Byly kdysi doby kdy se Němci vychloubovali — nikoliv bezdůvodně — poctivostí německého správního aparátu. Dnes však slouží Hitlerovi, který pokládá lžď a tedy nepoctivost za nejlepší politickou zbraň, nejnepoctivější úřednický aparát na světě. Ze všech utlačovaných zemí Evropy se ozývá tůž historie. Agenti Hitlerova Gestapa jsou brutálními barbary, ale lze je koupit, jsou úplatní.

Takový režim nemůže vytrvat. V osobě jednoho diktátora, Mussoliniho, kterého vlastní jeho národ nenávidí a kterého podporuje jeho německý společník ve zla, tento režim již kolíšá. Bez chvástání, ale bez úchytky vpravo či vlevo, bude britský lid pokračovati v boji až do chvíle kdy Hitlera potká tůž osud. Britský lid, který je sjednocen jako dosud nikdy ve svých dějinách, jest dnes naplněn novým duchem důvěry, který jest tím přesvědčivější, protože britský lid nepodceňuje obrovitost tohoto zápasu.

My cítíme dnes, že také vy sdílíte s námi naše rozhodnutí a naše přesvědčení, že nakonec zvítězíme. Zdravíme vás jako své statečné spojence bojující na obtížné frontě a prosíme vás, abyste byli pevní ve své národní jednotě a ve svém odporu proti našemu společnému nepříteli, tak aby den vašeho vyvobození nadešel tím dříve.

Vaše srdce nechtě jsou naplněna nadějí, neboť dnes naděje jest podporována tím, co vám říká váš rozum.

**Ať žije svobodné Československo
ve svobodné Evropě!**

Londýn 21 - XII 1941
16. 10. 1

Moje přání!

1.) V případě nedostupnosti ve
Věreho návratu se vlastní
poruč aby byla portována
o moje rodiče:

František Kubis
Dal. Vilemovice č. 71.
Kf. Lipník u Hrotovic

2.) V případě mého upnutí
uvidíte tuto angl. rodinu

Miss Edna Ellison
Sunnyside Lightfield
Nr. Whitchurch
Salaf.

Jana Kubis Jan.

*Tato rodina má v Anglii
sídlo a v jarním období
má nájemní dům v
Husčovicích*

Dokument č. 9 - Osobní přání Jana Kubiše, zdroj: VHA, sign. 37 – 308 – 2.

Osobní doklady. 6 21 2

Rtm Gabčík: Občanská legitimace Protektorátní, čís. 3501, vystavená okresním úřadem v Prostějově dne 27. února 1940, podepsaná „v. z. Dr. Kropáč“ a vystavená na jméno Zdeněk Vyskočil, zámečník, svobodný, nar. 8.4.1912 v Prostějově, příslušný tamtéž, bytem Prostějov, Dolní ul. 13.

Postava střední, vlasy kaštanové, oči hnědé, nos tupý, ústa normální, zuby zdravé, zvl. znamení ./.

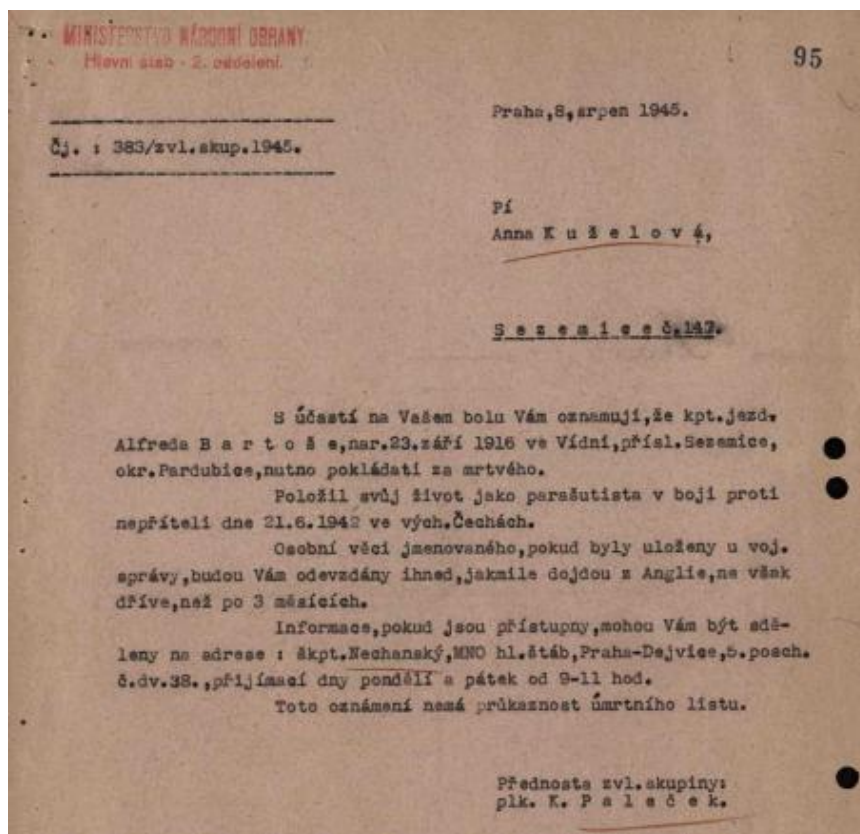
Rtm Kubiš: Občanská legitimace Protektorátu, čís. 5461/39, vystavená policejním ředitelstvím v Brně dne 27. X. 1939, podepsaná .... (Sokol?) podpis nečitelný a vystavená na jméno Otto Strnad, dělník, svobodný, nar. 24.6.1913 v Rosice, pol. okres Brno, přísl. tamtéž, bytem v Brně - Dornych 14.

Postava střední, vlasy kaštanové, oči modré, nos špičatý, ústa normální, zuby zdravé, zvl. znamení ./.

Dokument č. 10 – Falešně legitimace Kubiše a Gabčíka, zdroj: VHA, sign. 37 – 308 – 1.

Dokument č. 11 - Protektorátní legitimace A. Mikše, zdroj: VHA, sign 37 – 351 – 2.

Dokument č. 12 - Upřímná soustrast pro pozůstalé A. Bartoše, zdroj: VHA, sign. 37 – 342 – 4.

Záznam o poslehu

2
13.

Skupiny ZINC o úkolu přednostou II. odberu.

Dne 24.II.1942 na P.G. byt. 12 v 0830 hod. Přítomni : npor Pechal, rtm. Plk.,

plk. Moravec, mjr Strankmüller, škpt. Sustr.

Plk. Moravec: Chci jsem říci v zásadě: Nejste první, ani poslední. Je důležité, že nejdete první, poněvadž naši lidé tam již jsou a s nimi navážete kontakt. Neříká se se všemi, aby se vytvořily nebezpečné sítě.

Váš úkol jest odjet na Moravu a tam instalovat a založit pro nás konspirační středisko, jehož oblast se prakticky bude vztahovat na celou Moravu. Z toho samozřejmě vyplývá, že podobná střediska jsou i jinde.

Obecně musím říci, že naše domácí organizace, která tam pracovala v roce 1939, 1940 a 41 utrpěla v roce 1941 příchodem Heydrichových velmi vážné ztráty, zejména na vedoucích a řídicích osobách. Prakticky to, co dříve dosud jest, že tyto vedoucí a řídicí osoby nahrazujeme odsud. Gros národa udržívá a pracuje stejně, ale je třeba je vésti. Tím říkám principiálně váš úkol. Tento jest, abyste buď sami, nebo ve spolupráci s našimi domy vybudovali na Moravě středisko, které by navázalo styk s celou tou konspirací a pracovalo dále.

Proto se vaše úkoly dělí na dvě hlavní části:

1./ Úkol zpravodajský - a.) pro nás, abyste nám co nejčastěji hlásili a podávali zprávy co se doma děje a jak to vypadá. Je to důležité proto, aby zdejší politické vedení dovedlo si utvořit náležitý obraz o životě u nás, hlavně o směrech dalšího života a co na tuto stránku působí: Germanizace, školství, výži vojenská situace, možnost spolkového sdružení a t.d., a t.d. Vaše zprávy nám musí dát představu, jak naši lidé vypadají a jak žijí. Jak se tři roky německé výhody odrážejí hlavně na výchově mládeže, na dělnictvu, státních úřednících a t.d.

Tato činnost úzce souvisí s navázáním dotyku s tábem, co tam již pracují a kteří ze daných poměrů nemají možnost nám to říci.

b./ druhý zprav. úkol, který je důležitý nejen z náboj. ašl., ale i z hlediska vedení války vůbec jest dávání zpráv o Němcích, posádkách, válečném průmyslu, transportech a t.d. Je to otázka vlastně vojenského zpravodajství. Nemějte snahu posílat hned světoznámé věci - lépe vnikat do věci pomalu, ale soustavně.

2./ Další věc je činnost politická, řekl bych v poměru k tomu domu; je vlastně dšna tím, že Vy jste prakticky reprezentanty zahraničnšho šstředí. Až budete zaběhnuti, budete dostávat politické zprávy odsud, které budete předávat dále na příslušná místa.

Jsou to tedy v principu tři hlavní úkoly:

- 1./ Konspirační - přijít, zakřísit síť silou vlastní i pomocí nás
- 2./ Zpravodajský - t.j. zpravodajství interní a vojenské
- 3./ Politický.

Vyniká z toho jasnost a důležitost Vašeho poslání?"

Npor Pechal: „Ano, rozuměl jsem velmi dobře.“

Plk Moravec: „Z toho vyplývá: Hlavním pomocníkem Vám bude - jak vyplývá - šikovnost a rychlost a ne t.zv. bílé hrůžinství. Nejdete tam padnout za vlast, ale pracovat. Je důležitější, abyste vydrželi. Nepodceňujte stránku zpravodajskou, která

./.

-3-

je jedním z největších našich přínosů pro výsledek války. Dostanete zpravodajský dotazník, který pro Vás vypracuje mjr.Strankmüller a kterým se řídte.

Poslání Vaše je odpovědné, čestné a velmi náslušné. Máte nějaké dotazy?"

Celá skupina: „Ne“.

Plk. Moravec: „Děkuji Vám přeji good luck.“

Za správnost: *Bylgijush*

in Pechal

Fotografie parašutistů

Fotografie č. 1 - František Pavelka, PERCENTAGE, zdroj: VHA, sign. 37 – 332 – 2.

Fotografie č. 2 - Otmar Riedl, BENJAMIN, zdroj: VHA, sign. 37 – 307 – 6.

Fotografie č. 3 - Jozef Gabčík, ANTHROPOID, zdroj: VHA, sign 37 – 308 – 1.

Fotografie č. 4 - Jan Kubiš, ANTHROPOID, zdroj: VHA, sign. 37 – 308 – 2.

Fotografie č. 5 - Alfréd Bartoš, SILVER A, zdroj: VHA, sign. 37 – 342 – 1.

Fotografie č. 6 - Jiří Potůček, SILVER A, zdroj: VHA, sign. 37 – 342 – 3.

Fotografie č. 7 - Jan Zemek, SILVER B, zdroj: VHA, sign. 37 – 343 – 1.

Fotografie č. 8 - Kolařík Ivan, OUT DISTANCE, zdroj: VHA, sign. 37 – 335 – 2.

Fotografie č. 9 – Čurda Karel, OUT DISTANCE, zdroj: VHA, sign. 37 – 307 – 6.

Fotografie č. 10 - Ludvík Cupal, TIN, zdroj: VHA, sign. 37 – 347 – 1.

Fotografie č. 11 - Pechal, Oldřich, ZINC, zdroj: VHA, sign. 37 – 351 – 1.

Fotografie č. 12 a 13 - Mikš Arnošt (vlevo) a Gerik Viliam, ZINC, zdroj: VHA, sign. 37 – 351 – 2; sign. 37 – 351 – 3.